

maan suurtilain kanssa. Myös Pohjois-Amerikassa vietti suurviljelys samaan aikaan voiton päiviä. Siellä suuret jättiläisfarmit saivat viljanviljelyksellä aivan erinomaisen hyviä tuloksia ja alkoivat arveluttavasti vaikuttaa Europan maanviljelyksen tilaan. Kaiken tämän johdosta ennusti Marx pikkuviljelykselle nopeata perikatoa.

Myöhempi kehitys on kuitenkin osottanut, että pikkuviljelys ei olekaan niin vähän elinvoimainen kuin tieteellisen sosialismin suuri oppi-isä oli olettanut; onpa tämän ehkä jyrkimmin Marxin kannalla oleva sosialistinen tiedemies Karl Kautskykin myöntänyt v. 1902 kirjoittaessaan, että pienviljelyksen häviäminen tapahtuu paljoa hitaammin kuin m. m. hän oli alkuaan olettanut, olipa se toisin paikoin voittanut jonkun verran alaakin.

Näin Kautsky. Mutta paljoa jyrkemmin ovat sen sijaan useat muut sosialistiset teoretikot ryhtyneet marxilaista kantaa vastustamaan (E. Bernstein, Vollmar, Schoenlank, Bebel, David y. m.), vedoten sekä agraari-tilastoon eri maissa että käytännöllisen kokemuksen osottamiin tuloksiin. Tilastoihin vetoaminen ei kuitenkaan ole täysin selvästi osottanut sitä eikä tätä, sillä tilastoon turvautuvat myöskin suurviljelyksen puoltajat. Muutamissa maissa osottautuu tilasto suurviljelyksen puoltajille edullisemmaksi, toisissa maissa päinvastoin. Tämä johtuu ensiksikin siitä, että maanviljelystilasta ei yksin meillä vaan yli koko maailman, on enemmän tai vähemmän puutteellinen, joten ehdottoman varmoja lukuja varsinkin pittemmittä ajanjaksoilta on mahdoton saada; toiseksi siitä, että kapitalistisessa yhteiskunnassa vaikuttavat niin monet maanviljelyksestä riippumattomat seikat maanomistusolojen kehittymiseen. Englannissa esim. kohosi maan hinta yhteen aikaan aivan suunnattomasti yli sen tuotantokyvyn, ja siihen oli suurimpana syynä se, että yhteiskunnallinen vaikutusvalta oli yhdistetty maanomistukseen ja sentähden koettivat kaikki maan suuremmoisien teollisuuden avulla rikastuneet henkilöt saada haltuunsa niin paljo maata kuin mahdollista.

Sekä tosioloihin perustuva kokemus että maanviljelys-olojen teoretinen tutkimus näyttävätkin nykyään kallistuvan

yhä enemmän pienviljelykselle suosiolliseen suuntaan. Vaikkakin yleensä kaikille, jotka tätä kysymystä ovat vähänkin seuranneet, lienee useat pikkuviljelyksen puoltajien väitteistä tuttuja, esitän tässä kuitenkin kaikessa lyhykäisyydessään muutamia seikkoja ja näkökohtia, jotka mielestäni enimmäen puhuvat pienviljelyksen puolesta.

Kun Englannissa noin nelisenkymmentä vuotta takaperin kehityskulku näytti menevän siihen suuntaan, että suurviljelys voitti alaa ja pienviljelys hävisi, oli siinä paitsi edellä mainittua syytä, että valtiollinen vaikutusvalta oli yhdistetty maanomistukseen, suurimpana vaikuttimena se, että maanviljelys oli pääasiallisesti ekstensivistä (laajaperäistä) viljanviljelystä, jossa, kuten tunnettu, suurviljelys voi jättiläiskoneiden, niinkuin höyryauran, höyrypuutnakoneen y. m. avulla menestyksellä kilpailla pienviljelyksen kanssa. Mutta kun viljanhinnat vuodesta 1872 merentakaisen (Pohjois-Amerikan, Argentinan) kilpailun vaikutuksesta Europassa alkoivat laskeutua — mitä ne ovat tehneet aina meidän päiviimme asti — alkoi viljanviljelys käydä yhä kannattamattommaksi, niin että esim. Englannissa, jossa viljatullit eivät olleet hintoja keinotekoisesti korottamassa, suuret alat ennen viljeltyjä alueita jäi viljelemättä ja koko maanviljelyksen täytyi kääntyä toiseen suuntaan, valmistamaan markkinoille sellaisia tuotteita, joissa kilpailu ei ollut niin suuri, niinkuin karjantuotteita, puutarhatuotteita y. m. Ja näillä aloilla eivät koneet merkitse läheskään niin paljoa kuin viljanviljelyksessä ja jos koneita käytetäänkin, ovat ne siksi halpoja, että pienviljelijäkin voi ne hankkia.

Erittäin tärkeänä pienviljelyksen auttajana on nykyaikana esiintynyt osuustoiminta, joka ei ainoastaan tee pienviljelijälle mahdolliseksi käyttää kalliita koneita ja siten saada häntä teknikassa suurviljelijän kanssa kilpailukykyiseksi, vaan helpottaa myös hänen tuotteidensa myyntiä ja huojistaa ostettavia tarpeita sekä mikä vielä tärkeämpää, kohottaa hänen ammattitaitoaan, jossa suhteessa suurviljelijä, valtion erityisesti suurviljelijöitä suosivien toimenpiteiden johdosta (maanvilje-

lyskoulut ja maanviljelysseurat), on näihin saakka ollut verrattomasti edellä.

Vielä on mainittava eräs tärkeä näkökohta. Ihmiskunnan lisääntyessä on viljelyksen käytävä yhä intensivisemmäksi, voimaperäisemmäksi sillä maan tuotannon pitää nousta, voidakseen elättää suuremman ihmismäärän. On huomattu, että suurviljelijä ei milloinkaan voi saada niin suuria satoja kuin pienviljelijä, joka useimmiten itse tekee työnsä ja voi sen siis tehdä suuremmalla huolella ja sopivammalla ajalla, koska hänellä yleensä on enemmän työvoimaa maan pinta-alayksikköä kohti kuin suurviljelijällä, ja koneet eivät voimaperäisessä viljelyksessä tule siinä määrässä käytäntöön kuin laajaperäisessä.

Sitäpaitsi teollisuudessa voi liike laajentua miltei rajattomiin asti, mutta maan viljelyksessä sillä on rajansa, sillä mitä kauvempänä pellot ovat päätilasta, sitä vaikeampi niitä on viljellä. On esim. Neu-Vorpommerissa laskettu, että peltoja, jotka ovat 2 km. etäämpänä talosta, ei enää kannata viljellä. Omistajat kyllä sellaisissa tapauksissa voivat antaa etäämpänä olevat pellot vuokralle, kuten suurtilalliset juuri meillä Suomessa tekevät, ja meillä se kannattaakin vielä mainiosti, kun teollisuus ei ole maatyömiehiä suuremmassa määrässä vetänyt puoleensa. Maaseudulla on irtolaisväkeä aivan riittävästi painamaan työväen palkat alas ja kohottamaan torpan vuokrat korkeiksi. Mutta kun teollisuus kehittyy ja kun maatyöväestö järjestyy, liittyy työväenyhdistyksiin, jolloin se voi arvaamattomalla ponnella taistella etujensa puolesta, niin ei suurtilallinen enää voikaan saada yhtä korkeita veroja maastaan ja silloin tulee hän huomaamaan, että on edullisempaa myydä torppa kuin vuokrata se, sillä pikkutilain hinnat ovat kohoamaan päin.

Tällaisiin pienviljelystä puolustaviin näköhohtiin on nyt Suomen sosialidemokratinen puoluekin nojautunut ottaessaan käytännölliseen ohjelmaansa sellaisia pikkuviljelystä suosivia toimenpiteitä kuten valtion omistamain maiden luovuttaminen tilattomain käytettäviksi sekä pikkuviljelyksen edistäminen valtioavulla (§§ 5 ja 6 maatalousohjelmassa), vaikka ne ovat-

kin suorassa ristiriidassa ohjelmamme periaatteellisessa puolella lausutun kehityssuunnan kanssa. Ja viime aikoina on kuulunut ääniä sekä puolueen sanomalehdissä että puolueen jäsenten kesken, että ohjelman periaatteellinen puoli olisi muutettava sopusointuun käytännöllisen ohjelman kanssa. Tällaista muutosta pitäisin puolestani kuitenkin tällä kertaa, vaikkakin kuulun niihin jotka uskovat pienviljelyksen tuottavaisuuteen, tarpeettomana. Ensinnäkin sentähden, että kauvas kantavia periaatteellisia ohjelmia on niin harvoin kuin suinkin, ainoastaan olosuhteitten ehdottomasti vaatiessa, muutettava. Että niin ajatellaan muuallakin, sen näemme kaikkien maiden sosialidemokratien ohjelmista. Ja toiseksi ei tiede ole vielä sanonut tässä asiassa lopullista sanaansa. Eihän esim. meillä Suomessa ole maataloustilastoa eikä yleensä tarkkoja maataloudellisia tutkimuksia, joihin voisi vedota. Odottakaamme niinmuodoin edes siksi kunnes Tilattoman väestön alakomitean tilastolliset tiedot saatetaan julkisuuteen, jos mahdollisesti niiden johdolla voitaisi maanviljelyksemme kehityssuunnasta jotain varmempaa sanoa.

Myöskin maatalousohjelmamme käytännöllistä puolta on vaadittu tarkistettavaksi, muutettavaksi, jyrkennettäväksi. Ja epäilemättä olisi sitä ollut ainakin uudella maanvuokralailla täydennettävä, ellei maatalouskysymyksemme olisi saanut jonkun verran uutta käännettä sen kautta, että enimmäen vääryyttä kärsinyt osa maalaisköyhälistöämme, torppariväestö, on vihdoin itse viime syksyisen suurlakon välittömästi herättäminä noussut oikeuksiaan valvomaan. Tampereen yleisessä koko maata käsittävässä torpparikokouksessa ovat torpparit esittäneet uutta maanvuokralakia varten seikkaperäiset uudistusvaatimuksensa, jotka useimmat kokouksen jäsenistä tuntevat ja joista tarkemman selonteon voimme senkin tähden tästä jättää. Kuitenkin on noissa uudistusvaatimuksissa muuan, jonka sekä teoretinen merkitys että käytännöllinen kantavuus on siksi suuri, „että se koskee koko maan proletariaattia, ja sen vuoksi on tässä otettava puheeksi. Se on tuo viljelyspakkoa koskeva pykälä, jossa ehkä tehokkaammalla tavalla kuin koskaan ennen ehdotetaan käytännössä supistettavaksi

yksityistä omistusoikeutta. Koska arvaan, että monta heikko-uskoista sosialidemokratiakin pöyristyttää sellainen kuin toisen omistusoikeuden supistaminen, lienee syytä katsoa, millaista »vääryyttä" sen kautta omistavalle luokalle tehdään.

Meidän ei tarvitse mennä vallankaan kauvas muinaisuu-teen, kun huomaamme että maa on yhteisomaisuutta, ja vasta sitte kun maanviljelys on päässyt vähän kehittymään, anastavat eräät yksityiset viljelysmaan omakseen. Metsämaa pysyy kuitenkin vielä vuosisatoja sen jälkeen yhteisenä. Kun viljelys sitte yhä laajenee, huomataan kumminkin että metsilläkin on jotakin arvoa joko rakennustarpeina tai laidunmaana ja uutisviljelys- ja kaskimaana, ja silloin muuttuvat metsätkin niiden yksityisomaisuudeksi, joille viljelysmaa jo ennestään kuului. Kuitenkin monet muut nykyään maaomistuksen kanssa yhteensidotut oikeudet, kuten metsästyks, kalastus y. m., pysyivät vielä kauvan joka miehen oikeutena; eipä vielä nytkään useissa paikoin maataamme, missä olot ovat enemmän alkuperäisellä kannalla, järven kaloja ja ilman lintuja katsota yksinomaan maanomistajille kuuluviksi, vaikkakin omistavien luokkain säätämä laki ne heille tarkoin määrää. Me näemme siis, että yksityistä omistusoikeutta on yhä enemmän ja enemmän eri aloille ulotettu. Vieläpä omistavat luokat muutama vuosi takaperin koettivat nelisäätyeduskunnassaan saada sienet, marjat ja varvutkin yksin maanomistajalle säädetyiksi siinä kuitenkin onnistumatta. Mutta niin on yläluokan ruokahalu syödessä kasvanut, että useat maanomistajat ovat sekä kirkoissa että sanomalehdissä kuulutuksilla kieltäneet »kaiken marjain ja sienien poimimisen" maillaan, vaikka lainsäädäntö ei vielä ollut *kerinnyt* niin pitkälle.

Näitä anastuksiaan puolustavat yläluokat sillä, että se on tapahtunut laillisessa järjestyksessä. No niin, aivan samoin mekin aijomme purkaa nämä omistusoikeudet »laillisessa järjestyksessä" eduskunnan säätämän lain avulla, kun vaan ehdimme saada valtiolliset olomme tarpeeksi kansanvaltaisiksi. Ja samaten kuin talonostajakeinottelija on tähän asti voittanut ja rikastunut osatessaan edeltäpäin laskea maan hinnan kohoamisen, saa sama keinottelija nyt tappiota maan

hinnan laskemisen tähden, koska hän ei ole ollut tarpeeksi tarkkanäköinen huomaamaan yhteiskunnallisen kehityksen vievän maanomistajaan oikeuksien supistamiseen ja siitä seuraavaan maan hinnan alenemiseen. Siinä ei tapahdu vääryyttä kenellekään.

Kysymyksessä oleva viljelyspakkopykälä Tampereen kokouksen päätöksessä kuuluu: «On määrättävä sellainen yleinen viljelyspakko, että kaikki valtion omistamien metsämaiden, kruununpuistojen, virkatalojen sekä kuntien, seurakuntien, yhtiöiden sekä yksityisten hallussa oleva viljelyskelpoinen maa on uuden maanvuokralain ehdoilla annettava etupäässä tilattoman väestön viljeltäväksi, jollei omistaja itse sitä viljele. Ei kuitenkaan enempää kuin 25 hehtaria viljelyskelpoista maata".

Tämä on mielestäni sellainen pykälä, jonka ei mitenkään voi katsoa koskevan yksinomaan torpparien ammattiluokkaa. Juuri tämä pykälä sisältää sen uudistusvaatimuksen, jonka toteuttamisella helpoimmin voidaan ratkaista myös meidän polttavin yhteiskunnallinen kysymyksemme: tilattoman väestön kysymys. Ja tämä on samalla se vaatimus, joka varmaan porvarillisten puolelta tulee kohtaamaan jyrkintä vastarintaa ja joka tällä kertaa siis erittäin voimakkaasti tulee edistämään luokkataistelun vireilläpysymistä. Sentähden tulee puoluekokouksen mielestäni panna mahdollisimman paljon painoa tähän uudistukseen, viljelyspakkoon, ja nyt jo tässä kokouksessa ryhtyä sen johdosta tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Mutta tämän reformivaatimuksen yhteydessä tulisi puoluekokouksen ottaa lähemmin harkittavakseen myöskin toinen kysymys, ja se on: *maan palauttaminen pakkoluovutuksen kautta valtion haltuun.*

Nykyisen maatalousohjelmamme eri pykälissä on jo tähän uudistukseen viitattu, vaikka sitä koko laajuudessaan ei ole vielä vaadittu. Puolueen sanomalehdistössä on sama asia tämän kesän kuluessa ollut jo jonkun verran puheena, ja on niissä huomautettu asian tärkeyttä siihenkin nähden että maatalouskysymys kaiken todennäköisyyden mukaan tulee ensi valtiopäivillä porvarillisten taholta esille. Meidän edus-

tajillamme tulee luonnollisesti silloin olla varmat menettely-ohjeet ja varma ohjelma, ja tätä varten tulisi mielestäni tämän puoluekokouksen määrätä puoluehallinto asettamaan sosialidemokratisen "agrarikomitean, joka heti ryhtyisi toimeen laatiakseen ensi valtiopäiviä varten lakiehdotuksen maatalouskysymyksestä erityisesti juuri pakkoluovutusta ja viljelyspakkoa silmällä pitäen. Käytännöllistä maatalousohjelmaamme muuttamaan ei meidän siltä tarvitse nyt ryhtyä, vaan voisi nyt asetettava maatalouskomitea laatia ensi puoluekokoukselle myös ehdotuksen uudeksi maatalousohjelmaksi.

Viljelyspakko ja pakkoluovutus — jotka mielestäni ovat toistensa yhteydessä ajettavat — ovat jokaiselle sosialidemokratille, joka hiukankin on asiaa seurannut siksi selviä, että tässä ei edellisen lisäksi niistä tarvitse enää laajalti puhua.

Kaikkein voimakkaimmin puhuu mielestäni viljelyspakon ja pakkoluovutuksen puolesta juuri edellämainittu *tilattoman väestön kysymys*, joka meillä on ehkä polttavampi kuin missään muualla Europassa, Venäjää lukuunottamatta. Kaikki myöntävät, että kysymys on tärkeä ja että tässä jos missään ovat omistavat luokat harjottaneet lainsäädäntönsä avulla mitä tunnottominta vääryyttä varattomia kansanluokkia kohtaan. Hallitus asettaa komitean komitean perästä tutkimaan" ja kustantaa herroja jos jonkin näköisiä ulkomaille asiaa »tutkimaan", ja nämä kaikki puhuvat kilpaa kauniita sanoja. Mutta toimenpiteet, joita he ehdottavat, ovat sangen laihoja. Ainoa keino koko kysymyksen saattamiseksi onnelliseen ratkaisuun on kuitenkin se, että pakkoluovutuksen kautta hankitaan maamme eri osista mahdollisimman suuret määrät maaomaisuutta — tietysti etupäässä sekä yhtiöiden että yksityisten omistamia suurtiloja — valtion haltuun ja mainitut maaerät sitte sopivan kokoisina palstoina annetaan tilattomain viljeltäväksi täysin turvatulla hallinto-oikeudella. Tämä on kai jokaiselle selvä.

Tilattoman väestön kysymyksen yhteydessä on mainittava *siirtolaisuus*, joka uhkaa tehdä lopun koko kansallisuudestamme ja joka ei suinkaan johdu asukasten muuttelemis-
halusta, vaan siitä maamme kapitalistiluokka on tehnyt va-

rattoman kansan toimeentulon miltei mahdottomaksi. Mutta siirtolaisuuskin aivan varmaan loppuisi, jos pantaisi mahdollisimman laaja yksityismaitten pakkoluovutus käytäntöön.

Lopuksi sopii vielä huomauttaa, ettei nraamme pinta-alasta nykyään ole viljelyksen alla muuta kuin hiukan yli 3 prosenttia. Europassa löytyy kuitenkin maita, joiden koko pinta-alasta on 60:kin prosenttia viljeltyä. Aivan epäilemättä on suurimpana syynä siihen, että viljelys meillä edistyy näin hämmästyttävässä määrässä huomommin kuin kaikista edellytyksistä päättäen voisi odottaa, on juuri se seikka, että uutisasutus on meillä yksityisten mielivallasta riippuvainen. Halua maanviljelykseen ja uutisviljelykseen ei meidän tilattomalta väestöltämme suinkaan puutu. Siitä ovat todistuksina ne puutarhan tavoin viljeltyt karut kivikkomäet, joita alituisesti kulkiessa näkee tilattomain mökkinsä ympärille muokanneen. Niitten vieressä on usein mitä muhkeinta niittyä luonnon-tilassa, mutta se kuuluu suurviljelijälle, joka itse ei kykene tai ei tahdo ryhtyä sitä viljelemään.

Tällaisissa oloissa olisi totisesti viljelyspakko tarpeen!

Ryhtymättä tässä enää näitä seikkoja laajemmalta selittelemään, pyydän siis vain esittää puoluekokoukselle, että kuten jo mainitsin, asetettaisiin oitis *sosalldetnokratnen agraarikomitea* valmistamaan ensi valtiopäiville seikkaperäistä agraarilakiehdotusta silmällä pitäen erityisesti viljelyspakon ja pakkoluovutuksen periaatteita.

Ehdotan päätös!auseeksi: Maalaisproletariatn taloudellisen sorronalaisuuden poistamiseksi päättää puoluekokous, että

1) On säädettävä uusi maanvuokralaki yleisen Tampereen torpparikokouksen asettamien vaatimusten mukaisesti.

2) On määrättävä sellainen yleinen viljelyspakko, että kaikki valtion omistamien metsämaiden, kruununpuistojen, virkatalojen sekä kuntien, seurakuntien, yhtiöiden sekä yksityisten hallussa oleva viljelyskelpoinen maa on uuden maanvuokralain ehdoilla annettava halullisten viljeltäväksi, jollei

omistaja itse sitä viljele. Ei kuitenkaan enempää kuin 25 hehtaria viljelyskelpoista maata.

3) Valtion ryhdyttävä tilattoman väestönmaan-tarpeen tyydyttämiseksi pakkoluovutuksen kautta palauttamaan yksityistä maaomaisuutta takaisin valtion haltuun ja antamaan sitä täysin turvatulla hallinto-oikeudella tilattomille viljeltäväksi.

4) Puoluekokous määrää puolueuuvoston valmistamaan ensituleville valtiopäiville edellä mainituista uudistuksista eduskuntaesitykset.

Nämä kysymykset menivät keskustelutta valiokuntaan.

menettelytapakeskusteluun jatkoa.

Puheenjohtaja (Tainio): Minusta ovat Salin, Uotinen, Alanne ja Sirola kysymyksen eri puolet siksi selvästi valais-
seet, ettei kenelläkään liene uutta esille tuotavaa. Etteköhän
voisi luopua puheenvuoroista?

Seuraavat luopuivat: Perden, Tuomola, Turunen, Kontu-
lainen yhtyen Sirolaan, Laine yhtyen Alanteeseen, Nevander,
Vartiainen, Rissanen yhtyen Uotiseen ja Sirolaan, Solin yh-
tyen Alanteeseen, Ruissalo, Lehtovaara, Tervo yhtyen Uotiseen,
Filman, Hurme yhtyen Alanteeseen, Aapola yhtyen Alanteeseen,
Raatikainen yhtyen Valppaasen, Harjula, Kantonen yhtyen
Uotiseen, Retikäinen yhtyen Uotiseen, Merinen, Videll yhtyen
Alanteeseen, Annala, Haarala yhtyen Sirolaan, Lahtinen yhtyen
Valppaasen, Heino yhtyen Sirolaan ja Uotiseen, Manninen
yhtyen Alanteeseen, Viitanen yhtyen Valppaasen, Salonen,
Leino yhtyen Sirolaan, Maja, Eloranta yhtyen Uotiseen, Man-
ner yhtyen Sirolaan ja Turkiaan, Valovaara yhtyen Uotiseen,
Maidell yhtyen Uotiseen, Hätinen, Grönberg, Hytönen yhtyen
Sirolaan, Paasinen yhtyen Sirolaan, Huovelin Alanteeseen,
Salovaara, Jouhunen Uotiseen ja Sirolaan, Heikkinen Alan-
teeseen, Heino Alanteeseen ja Sirolaan, Salo yhtyen Alanteeseen,
Sirolaan ja Uotiseen, Viik Alanteeseen. Seuraavat ei luo-
puneet:

Pelkonen: Minun mielestäni olisi meidän pidettävä raja nykyisen hallituksen ja sosialidemokratian välillä. Kun huomataan kuinka hallitus varustautuu aseellisilla keinoilla työväkeä vastaan, niin meidän pitäisi hallitusta käskää siitä lakkaamaan ja sanoa että se anarkia, joka syntyy voimakeinojen lisäämisestä, me emme rupea sitä hillitsemään kuin porvarit tulevat sitä meiltä pyytämään.

Siren: Kerta kaikkiaan on sanottava, jos me olemme sosialidemokrateja tahi sosialivallankumouksellisia. Minä toivoisin että oltaisiin rauhallisia sosialidemokrateja ja taisteltaisiin vaalilipun avulla. Mutta kun asia kärjistyy, niin voimme sosialidemokrateina ehkä kumoukseen yhtyä.

Pylväs: On mielestäni kummallista kun täällä sanottiin senaattori Karista, että hän turmeltu porvarisenaatissa, mutta on sanottu Voima-seuroista ja muista porvarien laitoksista, että ne ovat tähdätty meitä vastaan, mutta että työväen miehet menisivät Voima-seuroihin jäseniksi. Kas kun ei peljätä että ne siellä turmeltuisivat ja kääntäisivät aseet meitä vastaan. Minä en hyväksy minkäänlaisia Voima-seuroja, en meidän omia, enkä porvarien. On suuri rikos luontoa vastaan ihmisveren vuodattaminen ja murha, tapahtukoon se kenen tahdosta tahansa. Vaikka sellainen pidettäisiin hyödyllisenä, niin ei voi katsoa että tarkoitus pyhittää keinot. En voi hyväksyä aseellista toimintaa kahdella eri syyllä. Emme voisi julkisesti toimia, joten se tulisi toimimaan niin kuin Bobrikoffin aikana, voitaisiin sanoa ne toimivat salaisesti, ja niin karkoitettaisiin suuret joukot jäseniä pois. Olen varma että meidän kansa ei ole niin kehittynyt, että kykenisi itseään johtamaan. Joku kun vaan kauniisti puhui, niin silloin rusthollarit saivat ääniä että mätkää. Meille voisi käydä yhtäläisesti kun Ranskan kansalle Ludvig XVI hallituksen aikana. Kun hän eräänä yönä lähti karkuun, silloin loppui kaikilta kärsimys ja hämmästys valtasi. Toivat hänen takaisin ja ottivat ilomielellä vastaan.

Saarinen: Ei puolue voi kieltää yksilöitä kantamasta aseita. Samalla kun me saarnaamme oikeutta ja vapautta, samalla meidän täytyy näyttää hyvää esimerkkiä. Jos saar-

naamme totuutta ja oikeutta emmekä niin tee, niin olemme kuin pappi: toista saarnataan, toisin eletään.

Pakarinen: Minulla ei ole paljon sanottavaa. Sisäisessä menettelytavassa kaipaisin esimerkkiä niinkuin edellinen puhuja sanoi, sillä esimerkki vaikuttaa ihmisten kesken. Mitä valtiolliseen taisteluun tulee, niin minun mielestäni pitäisi sosialidemokratinen puolue olla sellainen rauhallinen osasto, niinkuin tiedetään on sotajoukossa rauhallisia osastoja, sellaisia ovat muonankuljettajat ja muut. jos sosialidemokratinen puolue pelkää aseellista kapinaa silloin sen pitäisi olla tuollainen joukko. Me tiedämme jokainen, että me emme suvaitse mitään kuristuksia, emme edes omassa puolueessamme. Miksi meidän ei täytyisi vapaustaistelihoita auttaa niillä keinoilla, jotka ovat meille mahdollisia, ja jotka tahtovat avustaa aseilla niin annettakoon heille vapaus, eikä sosialidemokratia saa heitä estää.

Pöyhönen: Jos tahdomme tulevaan menettelytapaan luoda silmäyksen, niin välttämätöntä meidän on katsoa maalaisväestöön. Täällä sanottiin, luokaamme selvät luokkarajat, minä en sellaista hyväksy, mutta asettakaamme ohjelmamme niin, että voivat olla mukana ne, jotka tahtovat mennä lennokkaasti eteenpäin sekä ne jotka tahtovat olla toimimatta. Me emme saa „Voima“-seuroihin miehiämme laskea, siellä ne eivät paljoakaan vaikuta, niinkuin Kari senaatissa. En tiedä mistä lienee tullut tuo ajatus, että porvareille emme anna miehiämme eduskunta-vaaleissa, sillä jos me itse asettamme ehdokkaat, niin en luule että porvarit ovat halukkaita niitä sinne lisää viemään.

Esa Paavo-Kallio: Minä ihmettelen sitä ääretöntä urhoollisuutta, mikä yhäkkinä on tullut Suomen sosialidemokratisen puolueen keskuuteen. Kun olisi tilaisuus täällä sulettujen ovien takana asettaa kaksi joukkoa vastakkain, niin saataisi nähdä, kummalla puolella tosi urhoollisuus on. Ei kaikki räikeät toimenpiteet ole voimaa, eikä kaikki voimakemukset myöskään ole voimaa, ne ovat yhtä usein heikkoutta. Ja minä ajattelen sillä lailla, että kyllä hallituksen

voimakeinot ovat heikkouden merkki. Sallikaa minun kertoa pieni tarina, se on hyvin lyhyt. Vankka Kyrön mies seisoo vankkana häissä. Puukkojunkkari seisoo hänen edessään. Hän ei edes katso hänen päälleen, se ottaa kiinni. Silloin se voimamies sanoo: «Älä minua huiskuta". Sosialidemokratiasella puolueella ei ole oikeutta antaa jäsenilleen vapautta turvautua voimakeinoihin, mutta sen perustus on saatava niin vankaksi, että se saattaa sanoa porvarikaarteille: älä minua huiskuta. Salin sanoi, että se on meidän voimamme, ettei mitään toimita. Silloin kun me seisomme ettei mikään meitä saa liikkumaan, silloin se on voimaa. Täällä on tehty ainakin kolme pahaa historiallista ja maantieteellistä virhettä. Meillä on vailla 3 miljoonaa asukasta ja Venäjällä on 130 miljoonaa. Meillä on satatuhatta sosialidemokratia ja Venäjällä samoin, suhde on siis sama kuin meillä olisi 1,300. Kuka voi sanoa mikä on seuraava voimakeskus Venäjällä, jos ensin saadaan perustuslaki. Olisiko se sosialidemokratia, jonka muodostavat nuo satatuhatta, voisivatko ne järjestää 130 miljoonan vallan keskityksen? Mahdotonta. Varmaa on, että seuraava aste tulee olemaan porvari-kuningaskunta tai tasavalta. Vielä varmempaa on, että jos historia pitää paikkansa, niin siellä tulee takatalvi, kuin Ranskassa. Se on provokatioonia, jos me rupeemme voimakeinoja käyttämään. Ulkomaalaisetkin ovat rauhallisesta ohjelmasta poikenneet. Olkoot. Meidän on helppo lähettää miehiä rajan taa, mutta jos me teemme niin, niin silloin meidän käypi kuin Puolan. Minä tunnen vallankumouksen. Minä olen mökissäni tehnyt monta vallankumousta pommilla ja revolverilla. Minä olen aatteissani lähtenyt monta kertaa taisteluun. Minä voisin todistaa logiikan syillä taistelun välttämättömyyden, mutta se on tunteen logiikkaa, ei historian logiikkaa. Venäjän kansassa ja hallituksessa on aineksia niiltä ajoilta jolloin sanottiin: jos Dimitri ei pelasta, niin ei mitään tule. Siellä kuolleen hallitsijan nimessä pelattiin edullisia rooleja — — —. Kuka meistä ei Venäjän vallankumousta hyväksyisi, mutta kukaan ei johdata mieleen niitä vaikeuksia, joita sillä on. Meidän ohjelmamme on se: meillä on voitto kun me sa-

nomme: älä minua huiskuta. Meidän täytyy myös ymmärtää sitä, joka täällä on niin valtavana tullut esiin. Meillä on ihmisiä, joilla on tunteen valtava logiikka. He ovat enemmän tunteen ihmisiä, kuin kylmän järjen. Huomaamme että toiset ovat kylmän järjen ihmisiä ilman tunteita. Pitäisi olla tunteen ja järjen kehitys tasapinnassa. Jos tunteen kehitys on päässyt valtaan, on se voimaa, mutta se tahtois mennä suoraan eteenpäin, vilahduksessa, mutta me olemme maassa, emmekä voi lentää. Kyllä tunteen logiikalla on puolustus-sensa, se on hyvä olemassa, mutta sitä ei saa käyttää yksinään. Jos tahdot jonkun • asian vuoksi elämäsi uhrata, jos tahdot kuolla, niin valitse tanner, jossa ei ole miljoonia vaimoja ja lapsia vaarassa. Jos suomalaiset ryhtyvät taisteluun vallankumouksen riveissä, niin tuohon viekkaaseen politiikkaan kuuluu antaa perää keskustassa ja rauhoittaa nurkan. Eikö ennen ole niin käynyt? Saattaa tuntua hullunkuriselta, mutta minä olen aina ollut suuri suunsoittaja ja vielä nytkin. Minä pelkään, että jos tuollainen mielipiteen suunta pääsee valtaan nyt tahi tulevaisuudessa, niin siitä on liika ankarat seuraukset. Minä jään siihen luuloon, että kun tästä on täällä keskusteltu ja komitea antanut lausuntonsa ja siihen mennessä hermosto on laimentunut, niin minä uskon että me voimme yksimielisesti ilman tuota veristä piirrettä, joka täällä on näyttäytynyt, sopia menettelytavasta. Minä en tahtois olla kylmän järjen sosialisti, se saattaa mennä liika laimeaksi, en tahtois olla tunteen sosialisti, se veisi myöskin liika pitkälle, saattaisi johtaa kärsimyksiä viattomille, en tahtois ruveta runostelemaan, silloin minusta tulisi Kurikka. Ota puoleksi Kurikkaa, osa sellaista, joka on kylmästä järjestä ja tunteen logiikasta, ja tähteitä runostelusta, siitä syntyy sellainen sosialidemokrati kuin minä olen. Mutta kun minä pyydän puhua totisen sanan, niin minä varotan teitä niiden 48 vuoden nimessä, jotka minulla on takanani, ja joista 20 on taistelun ja kokemuksen vuotta, että jollette mieli hillitä ja ryhdy ajattelemaan historiallista mahdottomuutta, vaan annatte enemmän tai vähemmän virallisen myönnötyksen aseelliselle vallankumoustaistelulle meidän oloissa, niin te

teette tuhoja, josta kerran suuri paljous teitä tuomitsee. (Se pyrkii salaisesti). Saattaa olla. Syntyy salaisia pyrkimyksiä niiden keskuudessa, jotka kuuluvat sosialidemokratien leiriin, mutta niin kipeää kuin se onkin, niin puolueen täytyy aina erottaa itsensä niistä. Jos ei tahdota käyttää sitä oikeutta, että tuommoiset eroitetaan, niin saattaa tulla hetki, jolloin ne sanovat: me erotamme teidät. Tiedätte, että Suupohjanmaa on ollut ennen rauhatonta, mutta siellä on valistustyötä tehty ja minä luulen että niin rauhallista ei nykyisin ole missään kuin Suupohjanmaalla, jossa ennen tapeltiin häissä ja hautajaisissa. Minä en tahdo pitkältä viipyä tässä asiassa, mutta minä tahdon alleviivattuna merkitä toveri Salinin lausunnon. Samoin molempien sihteerien, kokouksen ja puolueen sihteerin, ei siitä syystä, että he ovat sihteerinä. Minä vielä annan yhden neuvon. Silloin kun minun päässäni kuohuu, kun hermostoani kuumentaa ja meinaa tehdä minusta kapi-nallisen, niin että minä jo tapan ihmisiä, niin minä rupean runostelemaan. Käyttäkää niin helppoja lääkkeitä kun sankari-henki rupee ponnistamaan rintaa. Kun tekee mieli aseisiin turvautua niin on muistettava että on kysymyksessä kansan onni tai onnettomuus, ja sitä me emme saa tunteittemme kiihtymyksessä panna vaaran alaiseksi. Meidän on tyydyt-tävä aina vaan lujittamaan järjestöämme ja levittämään aat-teitamme niin että meidän puolellamme on todella koko kansa ja kaikki kansat, silloin voimme kerran sanoa poliisi-valtioiden sotajoukoille: koittakaa olla niin ettei minua huis-kuteta. (Hyväksymistä.)

L. Linnanvuori: Täällä viimeinen puhui että vallanku-moukselliset henkilöt olisivat tunteen miehiä ja toiset jotka puolustavat maltillista menettelyä, kylmän järjen miehiä. Minä kuitenkin olen sitä mieltä, että viimeinenkin puhuja on tunteen eikä niin paljon kylmän järjen mies. Hän sanoi, että kun me vaan seisomme kylmänä paikallamme ettemme horju, niin on kaikki hyvin. Minä uskon, että ne ovat nämä järjen miehet jotka sittenkin tulevat horjumaan, mutta tun-teen miehet eivät. (Ei niistä tarvitse puhua). Hän sanoi, että vallankumous tulee auttamaan porvarit valtaan — — —

(Melua. Puhutaan asiasta). — — — Täällä eräs puhuja sanoi, että me emme saisi ajatella aseellista kapinaa, koska me emme saa murhata, mutta miksi he murhaavat? Miksi me emme voisi sitä tehdä? Jos aseita käytetään, ei se ole murhaamista vaan sellaisella kapinalla on kansalaissodan luonne.

O. W. Kuusinen: Jos tällaisessa kokouksessa kun on kysymys menettelytavasta tällaisena aikana, kaikki oltaisiin yhtä mieltä, niin se olisi merkki siitä että olemme väärällä tolalla. Että on useampia mielipiteitä olemassa, se on minusta ilahuttava. Niissä mielipiteissä, joita täällä on esiin tuotu, ei minun käsittääkseni näy niin jyrkkää periaatteellista eroa olevan, ettei niiden suhteen voisi yksimielisyyttä syntyä. Toiset täällä ovat puhuneet siihen tapaan, että meidän on pantava pääpainoa eduskunnalliseen taisteluun, vaalitaisteluun, mutta tuskin kukaan heistä on asiaa käsittänyt siinä muodossa, että meillä ei olisi mitään muuta taisteluokeina kuin se, ettemme mitään muuta saisi hyväksyä. Muistaakseni oli Eetu Salinin ponsissa kohta, jossa viitataan siihen mahdollisuuteen että vallankumous voi vaikuttaa menettelytapaan. Valpas on vallankumouksen kannalla niinkuin Paavo-Kalliokin käsittääkseni. Suurlakko on vallankumous, vaikka ei väkivaltainen. Hurjimmat nuoret eivät myöskään ole ajatelleet, että täällä yksin aseellisella taistelulla mitään pysyväistä rakennettaisiin tahi että siihen olisi voimat kohdistettava. Ei kukaan ole esittänyt sellaista anarkistista oppia, että maahan kaivettaisi reikä ja maapallo annettaisiin mennä ilmaan. Toiset panevat pääpainoa rauhalliselle menettelylle, toiset tahtovat että kysymykseen tulee myöskin vallankumous. Minä luonnollisesti kuulun jyrkempään ryhmään. Tahtoisin huomauttaa vanhempia tovereita eräästä seikasta. Kuten täällä on huomautettu on tätä kysymystä porvarilehtien puolesta alustettu pitkät ajat. Ne ovat kaikki puhuneet laillisesta taistelusta, ne ovat kaikki suosittaneet puolueellemme rauhallista taistelua, ja sitä ne tältä kokoukselta odottavat. Jos nyt tulee sellainen päätös, että me emme näe mitään muuta menettelytapaa kuin heidän laatimansa rauhallinen, niin he huo-

kaavat helpotuksesta, he pääsevät siitä painajaisesta, joka on heitä painanut ja jonka kautta olemme saaneet porvareilta myönnytyksiä meille puristetuksi. Täällä ei minun käsittääkseni asiaa esitetä siinä valossa kun meidän täytyisi ryhtyä aktiiviseen taisteluun tarkoituksperäämme saavuttaaksemme. Minun mielestäni se ei olisi edes sosialidemokratian periaatteen mukaista, että yksinomaan taistellaan aseellisilla keinoilla, minusta se ei ole myöskään nyt tarpeellinen. Olen käsittänyt että kaikkein jyrkimmät vaativat että jokainen itse puolestaan varustautuu jos olot kerran Venäjän sortohallituksen kuristuksesta niin kovalle kävisivät että meidän toimintamme, meidän rauhallinen toimintamme, suurlakko olisi täällä mahdoton. Itse puolestani pidän tarpeellisena varustautumista kaikilla keinoilla, yksinpä aseellisillakin. Ainoastaan äärimmäisessä hädässä on käytettävä aseellista vastarintaa, ainoastaan puolueuuvosto voi siihen antaa luvan ja sekin ainoastaan silloin kuin se huomaa ettei sen kautta panna puolueen eikä maan ilmeistä etua vaaraan. Vaikka tällaisen menettelytavan puolella olemme, pyytäisin huomauttaa että vanhemmat toverit ottaisivat huomioon, että ei siltä tarvitse ajatella että yhteisestä rauhallisesta uudistushommasta tarvitsisi luopua. Nämä kaksi käsityskantaa rinnan: varustautuminen sitä hetkeä varten jolloin Venäjällä hallitus kukistuu ja samalla rauhallinen taistelu omassa eduskunnassa, rinnan niitä on ajettava. Me jyrkemmän suunnan miehet pyrimme samoin kuin maltillisemmatkin rauhalliseen menettelytapaan, mutta me ymmärrämme että täysin menestyksellinen eduskuntataistelu on nykyään mahdoton. Me käsitämme että meidän eduskuntalaitoksemme on kuin sellainen rakennus, jossa ei ole vielä nurkkakiveä, vaan johon, kuten Vatanen sanoi, ruvetaan kattoa rakentamaan. Meidän pitää ensin tehdä tälle kivijalka ja sen me voimme sillä hetkellä perustaa kuin Venäjällä vallankumous tapahtuu, jos sitä emme silloin saa tehdyksi, niin tuskin saamme pitkään aikaan jollemme ole sitä varten varustautuneet. Paavo-Kallio huomautti että Venäjän vallankumous tulee olemaan porvarillinen. Olen aivan samaa mieltä, me emme saa luottaa.

siihen, että jos siellä vallankumous voittaa, niin meille käy kaikki hyvin. Meidän täytyy itse toimia. Siellä pääsee porvaristo valtaan. Jos emme sillä hetkellä saavuta todellista kansanvaltaa, niin saattaa olla, että se porvaristo siellä rupee meitä puristamaan. Kuten kaikki näemme, on meidän edessämme kaksi vastustajaa: venäläinen itsevaltiut ja sen takana meidän omat vallassaolijat. Kun meillä on edessämme kaksi voimakasta vastustajaa, on meidän esiinnyttävä yksimielisinä. Minä luulen että taistelussa venäläistä itsevaltiutta vastaan on sosialidemokratian käytävä etukynnessä, porvareista ei monta lähde siihen taisteluun. Sosialidemokratit sopikoot yhteisestä yksimielisestä menettelytavasta. Riidelkäämme täällä keskuudessamme siitä kuinka sosialidemokratian täytyy menetellä, mutta luokaamme sillä sellainen menettelytapa, jonka ympärille me mahdollisimman yksimielisinä voimme yhtyä. (Hyvä.) Toivon että valiokunnassa tehdään työtä erityisesti sitä silmällä pitäen että yhteinen menettelytapa löydetäisiin, enkä luule, kuten edellä mainitsin että se olisi mahdoton. Jos sitte annamme puolueuuvostolle vapaat kädet asiassa toimia niinkuin se hyväksi näkee ja vastata puolueelle toiminnastaan, niin voimme ehkä jättää menettelytavan yksityiskohtaisemman määrittelyn tässä sikseen siitä syystä, että emme kukaan näe kaikkia niitä mahdollisuuksia jotka tässä voivat tulla kysymykseen. (Hyvä, hvvä).

S. *Plpatti*: Suomalainen sananlasku sanoo: puhuminen on hopeata, vaitioleminen kultaa. En tahdo aikaa tuhlata. Meidän sosialidemokratinen puolue on tähän asti koettanut koota mahdollisimman paljon jäseniä siipiensä alle, mutta tästä lähtien sen toiminta tulee ulottumaan valtiopäiville, valtiolliselle taistelutantereelle, jossa siltä tointa ja tarmokkuutta kysytään. Näin ollen katsottanee luottamuksella tulevaisuutta kohti kun on saatu määäämisvaltaa asioihin, on saatu äänemme kuuluville, mutta huomaamme myös että täällä on ilmennyt kaksi suuntaa, samoin kuin kaikkien muiden maidenkin sosialidemokratisessa puolueissa, täällä löytyy vanha ja nuori puolue. Kuten tiedämme on meidän maassa aikoinaan ollut suomalainen puolue. Sitte siitä on

muodostunut vanha suomalainen ja nuorsuomalainen puolue, ja nämä kumpikin ajavat suomalaisuuden asiaa aivan eri tavalla. Niin saattaa käydä sosialidemokratisessakin puolueessa. Mutta kun tämän puolueen on vaikutettava lainlaadinnan kautta tässä maassa niin olisi minun mielestäni toimittava siihen suuntaan, että puolue ei tee mitään erottamisia niinkuin on sanottu, että puolueesta olisi potkittava pois jäseniä. On lujitettava tätä puoluetta ja se sillä tavalla, ettei hajaannusta syntyisi, sillä hajaannus synnyttää aina tappioita. Historiasta näemme siihen kyllä esimerkkejä. Ranskan suuri vallankumous ei sentähden kyennyt toimittamaan muuta kuin kukistamaan Ludvig XVI irstaan hallituksen. Minä lausun toivomuksen, että puolueen johtomiehet pitäkööt silmällä sitä suuntaa, mikä on vallitseva, kun vallankumouksen kello on lyönyt täydet tunnit. (Hyvä).

M. Paasivuori: Minä en pyytänyt puheenvuoroa ilmoittaakseni sitä, että minä yhdyn Sirolaan ja Valppaaseen, mutta minulla on kokoukselle tehtävä eräs pyyntö, koska täällä on Uotinen lausunut siitä mielipiteensä, nimittäin saako sosialidemokratisen puolueen jäsen kuulua valtion asettamiin komiteoihin. Asia on niin, että minä olen yhdessä komiteassa, nimittäin siinä, jonka tulisi tutkia ammattitarkastus- ja tapaturmavakuutuslakia. Forssan kokouksessa lausuttiin, että valtion tulee asettaa komitea, joka tutkii perinpohjin tapaturmavakuutuslain. Tässä ponnessa ei määrätä, saako siihen komiteaan kuulua työmiehiä. Minun on helppo luopua komiteasta, sillä se on pitänyt vasta kaksi istuntoa. Jos kokous tekee päätöksen, saako siihen kuulua tahi ei, niin minusta on aivan saman tekevä.

Häkkinen: Puhuesssa menettelytavasta voinen huomauttaa, että suomalaisten vanhat aseet ovat olleet sana ja laulu. Niitä on käytetty ennen ja käytettäköön nytkin näitä aseita puhuttua ja kirjoitettua sanaa. Meillä on paljon vastustajia ja minä olen sen taistelutavan takana siksi, että sosialidemokratian ei ole tapana hävyttömästi esiintyä ei suullisesti eikä kirjallisesti. Minä pyytäisin, että puolue ottaisi käyttääkseen arvokasta menettelytapaa jokaista kohtaan. Joka kunnioittaa

vastustajaa, hän kunnioittaa ihmistä. Jos vastustajia kunnioitamme, niin se lisää joukkojamme äärettömästi. Kansan pyhimpiä asioita ei pitäisi kohdella ivalla, sillä se on hyvin ikävää. Minä olen saanut siitä paljon kärsiä. Puolueemme agitaattorit ovat tässä suhteessa menetelleet liian varomattomasti. Siitä on minullekin monesti sanottu. Minä olen vedonnut, ettei se kuulu ohjelmaan. Niin oli sanomalehdessä, niin ja niin se agitaattori puhui, sanotaan minulle. Minä olen koettanut puhua kyllä, että se on vaan kirjoittajien ja puhujien yksityinen mielipide, mutta siitä vaan aina syytetään puoluetta. Miksi puolue sellaista sallii? Minä olen tänä kesänä saanut kymmenissä paikoissa panna koko sanavarastoni liikkeelle puolustaakseni puoluetta. Kannatan Paavo-Kalliota.

Louhelainen: On puhuttu voimalähteistä, mutta kun yksikään puhuja ei ole maininnut, mitkä voimalähteet ovat, niin tahtoisin muutaman sanan lausua rautatieläisjoukosta, tuntiessani tämän. Se on suuri voimalähde, siihen kuuluu kymmenentuhatta kansalaista. Siellä on monta, jotka eivät hyväksy meidän puolueemme toimintaa, jotka eivät ole siihen vielä yhtyneet. Mitä voitaisiin tehdä tämän kohdan korjaamiseksi. Ehdottaisin tämän perusteella harkittavaksi asian kokoukselle. Yhden puolen tästä ehdottaisin, että saataisiin tunnetuksi sellaiset persoonat rautatien palveluskunnassa, joita valtio poikottelee ja heidän hyväkseen ryhdyttäisiin joihinkin toimenpiteisiin, ettei heitä valtio saisi sortaa leivättömäksi. Rautatieläisliitto kyllä vaikuttaa, mutta liitto ei voi tehdä kylliksi, sillä siihen eivät kuulu kaikki. Toiset sanovat: me emme voi kuulua liittoon, sillä me olemme kansan palvelijoita, mutta tämä osottaa tietämättömyyttä. Me kuulumme köyhälistöön, emmekä porvaristoon, miksi emme leivän ja vapauden puolesta voisi taistella liiton kanssa. Liiton toiminta olisi saatava laajemmaksi.

Ruhanen: Minulla ei ole tähän asiaan mitään sanomista. Pyysin puheenvuoroa, että voisin toveri Torvisen puheeseen vastata. On täällä tuotu ilmi, että Lamposaaren työväenyhdistys on lakkautettu, mutta päätös oli semmoinen, että

yhdistys lakkautetaan ainoastaan niin kauaksi kunnes sitte päätetään, voidaanko toimia edelleen vai lakkautetaanko kokonaan. (Puheenj.: Se ei kuulu tähän; asia on ilmoitettava järjestysvaliokunnalle).

Rissanen: On huomattu, että täällä kokouksessa on niin innostuneita vallankumouksellisia kuin näyttää olevan. Toiselta puolen näkyy, että täällä on muutamia jäseniä, jotka ovat eri mieltä. Näyttää siltä, että täällä olisi vallalla kaksi vastakkaista suuntaa: suunta, joka hyväksyy ainoastaan parlamenttaarisen menettelytavan ja suunta, joka ei sitä hyväksy; toiselta puolen suunta, joka tosin hyväksyy valtiopäivämiesvaaleihin osanoton ja toinen, joka pitää tätä ainoana keinona. Minun mielestäni kuitenkin koko kokous on yksimielinen pääseikoista. Minä en käsitä, että täällä voitaisiin olla niin tyhmiä, että hylättäisiin parlamenttaarinen menettelytapa, en käsitä, että pidettäisi puhtaasti vallankumouksellista, aseellista toimintaa päämäärään vievänä keinona, enkä käsitä, että tätä parlamenttaarista keinoa pidettäisiin ainoana. Kumpikin on oikea ja kummallakin keinolla rinnakkain saavutetaan jotain, kun niitä vaan osataan käyttää. (Hyvä). On itsestään selvää, että me tulemme lähettämään miehiä uuteen eduskuntaan. Kaikille lie selvillä se, että tässä ei tule kysymykseen vaaleihin osanotto porvaripuolueiden kanssa. Itsestään selvää on, että on kaikkein edullisinta työväen osanotto vaaleihin itsenäisenä puolueena, s. o., että ainoastaan sosialidemokratiset vaaliyhdistykset keskenään tekevät vaaliliiton, siitä ei voikaan olla eri mieltä, eikä siitä maksa vaivaa riidellä. On myös selvää, että vaaliliitto ei voi tulla kysymykseen raittiusväen kanssa, sillä täällä ovat kaikki tunnustaneet, että raittiusmiesten enemmistö on työväkeä, joka hyväksyy sosialidemokratien menettelytavan ja päämäärän. Jos me suostumme siihen, että raittiusväen kanssa, silloin me saisimme valtiopäiville jonkun Matti Seppälän, sillä minä olen sitä mieltä, ettei hän vieläkään ole sosialidemokrati. Meidän tarkoitus ei ole saada yksityisiä henkilöitä valtiopäiville, vaan että saavutettaisi puolueelle etua. Vaaliliitto raittiusväen kanssa ei siis tule kysymykseen. Niiden raittius-

miesten kanssa, jotka eivät ole sosialidemokrateja, niiden kanssa ei pitäisi vaaliliittoa tehdä, sillä se vanhingoittaisi puoluetta, se hämmäntäisi luokkarajaa ja meidän puolueemme äänimäärällä asetettaisi ei-socialidemokratisia raittiusmiehiä valtiopäiville. Mitä tulee kysymykseen suhteestamme vallankumousliikkeeseen ja Venäjään, niin olen minä ollut sitä mieltä, että punaset lakit ovat siinä vähemmän arvoiset. Tässä kokouksessa on ehkä sellaisia henkilöitä, jotka ovat kuuluneet sellaiseen järjestöön, joka perustettiin jo hiukan Bobrikoffin kuoleman jälkeen edistämään puhtaasti vallankumouksellista ropagandaa. Oli muutamia henkilöitä 1903 jotka eivät hyväksyneet silloista puolueen menettelytapaa. Nähtiin, että sorto oli suurimmillaan. Meidän sosialidemokratien kaikissa kokouksissa, yksinpä johtokuntienkin kokouksissa istui poliisit ja tätä kärsivät sosialidemokratit eikä kuulunut mitään sitä vastaan, vaan oli mielipide se, että alistuminen oli välttämätön. Pelättiin, että jos me rupeamme liikaa räikeästi vastustamaan tuollaista sortopolitiikkaa, niin meillä lakkautetaan yhdistykset. Oli niitä, jotka päättivät että täytyy näyttää, että tässä maassa on sosialidemokratinen liike, että täytyy nousta tuollaista sortovaltaa vastaan. Mutta enemmistö oli sitä mieltä, että on parasta säilyttää ne yhdistykset, jotka ovat olemassa, säilytetäänhän niin edes järjestymismuodot. Toiset tulivat myös huomamaan, että on tärkeä säilyttää yhdistykset, on sangen tärkeä, että on jonkinlaisia varmoja paikkoja, joissa tietää olevan varmoja henkilöitä, joihin voi vaikuttaa, mutta siitä huolimatta täytyi koettaa saada vallalle jyrkkä henki. Ryhdyttiin toimintaan ja läpi koko maan syntyi järjestöjä. Kaikille meille sittenkin oli erittäin tärkeätä koettaa säilyttää työväenliikkeen julkinen muoto. Nyt sitte kun suurlakko syntyi, syntyivät nämä punakaartit ja minäkin olin niin naivi, että olin yhdessä hommassa. Ei silloin ollut tarkoitus muodostaa vallankumouksellista koplaa. Itsestään oli selvää, että jos punakaartit rupeavat harjoittamaan sellaista työväenliikkeen yhteydessä, niin silloin niiden samoin kuin sosialidemokratisen puolueen kohtalo olisi ollut määrätty, ne olisi

hajotetut ja meillä ei ollut varaa siihen, että me uhraisimme puolueen. Jos me aikaisemmin katsoimme tarpeelliseksi säilyttää työväenliikkeen julkiset muodot, niin minun mielestäni tällä joukolla joka olisi puuhannut julkisesti vallankumouksen puolesta, niin sitä tyhmyyttä ei sillä ollut oikeutta tehdä. Ennen sanottiin: meillä ei ole menetettävänä muuta kuin kahleemme, mutta tällä kertaa meillä oli menetettävää paljon. Jos meidän eduskuntamme ei ole sellainen, kuin me olisimme tahtoneet, niin kaikkien täytyy tunnustaa, että se kokoonpanoltaan on maailman kansanvaltaisin, vaikka sillä ei ole sitä valtaa, mikä sillä tulisi olla. Minä uskallan vielä väittää, että vaalilippu on voimakeino, jolla me ammutaan. Te äänestätte puoluehallinnon kumoon, jos se ei täytä tehtäviään. Jos me saamme kansan suuren enemmistön siihen vakaumukseen, että hallitus ei ole sellainen kuin pitäisi, niin se menee kumoon. Mutta vaikka me kuinka olisimme yksimielisiä äänilipun kanssa, niin ei se kykene kumoamaan Venäjän keisaria. Mutta minä pyydän huomauttaa eikö asianlaita ole sama, jos meidän kansa olisi asetettu kiireestä kantapäähän. 2 V2 miljoonaa on vähempi kuin 100 miljoonaa, ja jos Venäjän kansa ei aseilla kykene itsevaltiutta kumoamaan, niin totta vieköön emme me siihen kykene. Venäjän sosialidemokratisen puolueen kokouksessa, joka pidettiin Tukholmassa, oli asia esillä ja siellä oli kaksi suuntaa ja se suunta pääsi voitolle, että sittenkin on edullisinta toistaiseksi käyttää vaalilippua. Kerrotaan erään ruotsalaisen työväenmiehen kysyneen: mutta nythän voitti muu suunta kuin mitä hän oli luullut vallankumoukselliseksi suunnaksi. Hänelle vastattiin: ei, me laitamme duumasta konventin. Me emme tiedä koska vallankumous Venäjällä tulee tapahtumaan. Vakuutetaan että se tulee pian, mutta täytyy muistaa, että Venäjän hallitus on erinomainen käyttämään tilaisuuksia hyväkseen. Se on erinomaisen taitava panemaan vallankumouksen käyntiin silloin kuin sitä ei pitäisi, silloin kuin toiset eivät sitä tahdo. Se panee sen toimeen silloin kuin sillä on tarpeeksi voimaa sitä kukistaakseen. Me emme lähde juoksemaan senjälkeen, jos Viapo-

esittää lausunnon J. Tuominen ja sen jälkeen pantaisiin asia valiokuntaan, johon ainakin yksi punasen kaartin johtavasta komiteasta valittaisiin. Täällä on saapuvilla 4 joht. toimikunnan jäsentä. Moni kokouksen edustajista on varustautunut ankaraan sananvaihtoon, minä pidän sellaista tarpeettomana, joten toivon, että esitykseeni suostutaan. (Hyvä).

Kunn.

Kaarlo Kalke.

(Kotkan p. kaartin päällikkö).

Ehdotus hyväksyttiin ja lausui

Jussi Tuominen: Tämä asia ei tule täällä esille niiden sanomalehdissä olleiden uutisten johdosta, että senaatti on määrännyt punakaartit hajotettavaksi. Jos se on totta, en tiedä varmempaa. Johtavan toimikunnan henkilöitä on ollut sentähden poliisikamarissa eikä niille ole siellä mitään puhuttu. Heinäkuun 21—22 p:nä pidettiin kaikkien maan punakaartien yhteinen edustajakokous Helsingissä ja siellä päätettiin lähettää puoluekokouksen ratkaistavaksi vieläkö jatketaan toimintaa vai pidetäänkö se päättyneenä. Asiasta ei suinkaan pitäisi tulla suurempaa keskustelua siitä mitä ansioita punakaartilla on ollut ja mitä varjopuolia, vaan siitä onko sen toimintaa edelleen jatkettava vai ei. Mutta ennenkuin ryhdytään tästä päätöslauselmaa tekemään, pyytäisin muutamain sanoin huomauttaa punakaartin tehtävistä, mitä se on tehnyt ja mitä se on aikaan saanut. Edustajakokouksessa jo olin sitä mieltä, että kokouksen päätyttyä ehkä olisi paras lakkauttaa nämä kaartit, sillä niiden tehtävä on uuden eduskuntakin voimaan tultua päättynyt. Oli kuitenkin edustajia, jotka olivat toista mieltä sentähden, että saattoihan vastaisuudessa olla niin paljon selkkauksia odotettavana, kun suurlakkohommakin jäi vireille ja koska suurlakkokomiteakin oli vielä olemassa. Sillä kertaa ei kaarteja lakkautettu vaikka kyllä katsottiin, että kokouksella olisi ollut oikeus, mutta kun puolueen edustajakokous oli niin likellä, niin se päätettiin jättää tänne. Jokainen tietää ne ansiot,

rissa laukeaa pari kolme kanuunaa, meillä täytyy olla varmat tiedot. Ei tämä kokous voi tahtoa[että suin päin rynnätään ja vuodatetaan verta hukkaan. Puolue ei voi, eikä sen ole tarpeellistakaan pitää yllä minkäänlaista aseellista joukkoa, se ei sitä tarvitse. Sillä jos kaikki edustajat täällä vakuuttavat, että heidän lähettäjänsä ovat yhtä innokkaita kuin hekin, niin me emme tarvitse Voima-seuroja, me voimme sanoa kuin Pompeijus sanoi, että silloin kuin minä potkasen maahan, silloin meille syntyy legiooneja. Meillä on kymmeniätuhansia sellaisia. Ainoa mitä voimme tehdä, on mitä useat täällä ovat sanoneet; että käännämme joukkojen mielipiteitä. Jos me sen teemme ja siihen jotain uhraamme ei ainoastaan rahaa eikä niinkuin tähän asti, puhutaan, mutta ei tehdä mitään. Kun minä olen pyytänyt huoneita puhumista varten, niin ei kukaan ole voinut sitä antaa. Ainoastaan raha-avulla me voimme vallankumousta hyödyttää ja jätämme puolueuuevostolle päätettäväksi milloin meidän on toimeen ryhdyttävä, jos tarvis vaatii. Voima-seuroja meidän täytyy varoa ja pyrkiä siihen, että ne saadaan lakkautetuksi. Ehkä useasta tuntuu minun mielipiteeni omituiselta, mutta minä olen viime aikoina tullut huomamaan, että kaikki hyvä mikä tapahtuu, se on porvarien kunniaksi, mutta mitä pahaa tapahtuu, se on meidän puolueen syy. Mikä menee hyvin, se on porvarien ansio, mitä sattuu pahoin käymään, se on sosialideinokratisen puolueen vika. Ent. aktiivisen puolueen jäsenenä pyytäisin huomauttaa, että heidän ei pitäisi olla niin sikamaisia. Semmoisia hävyttömiä lörpötyksiä kuin Arbetaren lehti ei pitäisi puhua, ei pitäisi istua toisen housuilla tuleen. (Hyvä).

Keskustelu menettelytapakysymyksestä loppui ja meni kysymys menettelytapavaliokuntaan. Menettelytapavaliokuntaan valittiin lisäjäseneksi Alanne. — Otettiin 15 min. loma.

Punaset kaartit.

Kokoukselle oli jätetty seuraava kirje:

Pyydän, että ei punasen kaartin asiasta pitkään keskusteltaisi. Punasen kaartin johtavan toimikunnan puolesta

maalaisperukoille, joissa ei sitä ennen mitään järjestöä ollut, vaan punakaartit olivat tienraivaajina, sen olen monessa paikassa itse ollut tilaisuudessa näkemään. Näin saatiin monen kylän nuorukaiset järjestymään, pidettiin yhteisiä juhlia, laulettiin työväenlauluja, pidettiin puheita j. n. e. Vanhat ihmiset sanoivat, että ensi kerran he näkevät, että pitäjän nuoriso oli keskenään niin ystävällisissä väleissä, ennen tervehtivät toisiaan seipäillä eikä hurraahuudoilla. Helsingissä olevan punakaartin ansioita oli, että se piti järjestystä mielenosotusretkillä ja myöskin luulen, että eduskuntakysymyksessä on punakaartilla ansionsa. Sitä on pelätty ja sen johdosta hyvin paljon mielipiteitä vaihtunut kansanvaltaiseen suuntaan, kun on nähty, että ne, jotka eivät ole työväenyhdistyksissä ovat punakaartissa ja vaativat miehissä kansalaisoikeuksiaan ja ovat uhkaavana pilvenä, jos ei vaatimuksiin myönnytä ja minä olen varma, että tämä vaikutti tavattoman paljon. On paheksittu punakaartien toimintaa, mutta se on väärin. Sitä on täällä kiroiltu ja pantu yhteen heittiöiden ja lurjusten kanssa, mutta sitä en minä voi hyväksyä. Tällä kokouksella on valta lakkauttaa ne, mutta ei tehdä sitä niin, että ne lakkautettaisiin minään hylkiönä, mutta on tunnustettava, että ne ovat tehneet meille suuren palveluksen. Ne ovat lopetettavat kunnialla. Me emme voi ottaa lukuun niitä syytöksiä, joita vastustajien puolelta on sitä vastaan heitetty. En rupea pitkälti puhumaan tästä, jokaiselle on asia selvä. Pyytäisin, että kokous päättää punakaartit heti lakkautettavaksi, mutta samalla vaaditaan, että valtion ja kuntien varoja ei saa käyttää aseellisten joukkojen ylläpitämiseksi. Porvarikaartit ovat myös lakkautettavat eikä uusia saa, perustaa. Helsingin vapaustaisteluun ja Hakkasalmien kahakkaan osaaottaneiden kesken on heti pantava tutkinto toimeen ja syyttömästi vangitut kohta vapautettavat. Minä toivoisin, ettei asiasta käytettäisi puheenvuoroja, sillä täällä puhutaan vaan joko kaartin ansioista tahi sen varjopuolista. Ehdotan, että valittaisiin komitea, joka lopullisesti ratkaisee sen kohtalon. Luulen että kokous on yksimielinen siitä, että sen toiminta on lakkautettava, ei pakotuksesta, vaan

siitä syystä, että emme katso olevan syytä enää pitää niitä, koska se tarkoitus, jota varten ne ovat perustetut, jo on saavutettu. (Hyvä).

/ . *Vatanen*: Vaikka tämä kaartin hajottamiskysymys on jo itse edustajakokouksessa tullut vireille, niin kuitenkin puhun, minkä minä olen aikaa seurattessani käsittänyt. On vielä niitä viimeaikoinakin ilmestynyt, jotka tahtoisivat säästettäväksi tuon kuolinkellojen soiton, joita on soitettu niin muualla kuin meidän keskuudessamme. Jo silloin kuin eduskuntakysymys oli ratkaistu, alkoi omassa keskuudessamme nousta punakaartin vastustajia, vaikka minä en silloin ymmärtänyt syytä, minkätähden niitä vastustettiin. Nyt kaikeksi onnettomuudeksi sattui se pahin seikka, että punakaartilaiset menivät valloittamaan Viaporian, mutta kun se ei onnistunut, niin tästä saatiin aihe, että on jotenkin varmaa, että ne nyt tulevat hajotettavaksi. Jos niin olisi käynyt että ne, jotka Viaporiin menivät, siinä olisivat onnistuneet, niin minä olen varma, että me täällä nyt huuttaisimme: eläköön punakaarti. (Hyvä). Mutta koska näin on käynyt, niin en kuitenkaan toivo, että kaarti sillä tavalla hajotetaan, kun täällä joku on puhunut, vaan että sille annetaan tunnustus ja toivon, että se voitaisiin kunnialla haudata.

Vesa: Yhdyn itse asiassa alustajaan. Olen sitä mieltä, että punakaartit ovat lakkautettavat tällä kertaa, vaikka tämä kokous mielestäni ei ole oikeutettu punakaarteja hajottamaan. Mutta se saa päättää, ettei puolueen keskuudessa enää ole punakaarteja. On sitte otettava huomioon, mikä meidän kotimaisen hallituksen suhde punakaarteihin on ollut. Sillä ei ole ollut mitään perusteellisia syitä lakkauttaa niitä. Ponsissa, jotka täällä tehdään, on lausuttava jyrkkä paheksuminen kotimaiselle senaatille, että se on antanut lakkautuskäskyn kaarteille. Anna pirulle sormi, niin se vie koko käden. Mutta koska vallassaolijain kiukku on noussut niin korkealle ja siitä voisi olla jotain ikävyyttä puolueelle, niin lienee paras antaa tällä kertaa pirulle sormi, mutta ei koko kättä.

Kaasinen: Se moittiva arvostelu punakaarteista, se on paheksuttava. Niille on annettava tunnustus, ne olivat syntyneet kansan innostuksesta ja ne olivat tarkoitetut järjestysjoukoiksi. Nyt kuitenkin mielipiteet ovat eronneet. Toiset ovat tahtoneet niitä moittia, mutta ne ovat täyttäneet tehtävänsä järjestysmiehinä hyvin. On tultu virkamiehiltä toimeen, kansa on luottanut punakaartiin, eikä ole niin virkamiehiä tultu ärsytetyksi. Edellinen puhuja esitti samat asiat, mitä minä ajattelin lausua. Koska punakaartit ovat syntyneet kansan omasta tahdosta, eikä niille ole maksettu mitään palkkaa, eikä niiden voida sanoa toiminnassaan menetelleen huonosti kokonaisuutena, niin on minusta niiden ahdistaminen hallituksen puolelta moitittava. Sitä kannatan, että näin ollen ne puolueesta erotettakoon.

Eskelinen: Meidän vanhemmat puoluemiehet näyttävät olevan taipuvaisia kumartamaan itsevaltiutta ja näin ollen lienee parasta, että kaarti lakkautetaan. Ehdotan uutta toimintamuotoa. Meillä on vapaaehtoiset palokunnat. Kun vallataan ne, niin niiden suojassa voidaan toimittaa ne liikkeet, mitkä ovat kuuluneet punakaartille. Voima-seuroissa porvarit hankkivat meille ampuma-aseet. Henkilöllisestä puolesta pidettäköön huoli yhdistyksissä. Näin kuin toimitaan, niin porvarit eivät kykene meille mitään tekemään.

Paappanen: Minä olen eri mieltä niiden kanssa, jotka tahtovat, että kaartit ovat erotettavat puolueesta tahi, että ne hävitetään. Meillä Kotkassa ja sen ympärillä on paljon tehtaita ja irtainta kuljeksivaa väkeä ja punakaarti on ollut suurena tekijänä järjestyksen ylläpitäjänä. Se on tuonut työväenjärjestöön nuoria miehiä, jotka eivät ole siihen ennen kuuluneet. Näiden tehtaiden ympärillä liikkuu paljon väkijuomien kauppiaita saattaen ilkeyttä aikaan. Näistä on punakaarti yksin voinut pitää huolta ja kurissa. Siihen eivät ole kyenneet porvarien palkkaamat poliisit, mutta punakaarti on kyennyt. Jos nämä hajotetaan, niin siellä alkaa taas uudestaan huono elämä ja poliisi ei kykene pitämään järjestystä ja niin saattaa olla muuallakin.

Räsänen: Mitä meillä on vastaansanottavaa siihen, että meillä on punakaartit olleet, ne ovat olleet paikallaan. Mitä tulee siihen, että ne muutettaisiin palokunniksi, niin en luule että sillä mitään voitettaisiin. Sanotaan, ettei niillä ole ollut kannatusta. Helsingissä vaikka mitä roskakirjallisuutta painettiin, kun se vaan oli punakaartin toimesta, niin ne menivät kaupaksi. Samoin jos punakaarti pani toimeen juhlan tahi iltaman, niin kyllä siellä aina oli kansaa niin paljon kuin mahtui. Ei suinkaan niiden, jotka ovat punakaartiin kuuluneet, tarvitse tulla puolueesta erotetuksi. Niiden on tietysti hajottava, koska kuten olette sanomalehdistä lukeneet, senaatti on käsenyt: hajaantukaa ja niiden täytyy tehdä se, koska mahtikäsky on pantu taaksi.

Vatanen: Jos täällä puolue tekee päätöksen, että punakaartit ovat hajotettavat, niin sillä tavalla voidaan selvästi todistaa, että punakaartit olivat työväenpuolueeseen kuuluvia. Kun nyt tiedetään, että sotilaspiireissä ajatellaan, mihin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä punakaarteja vastaan, ei ole vielä päätetty, muita voidaan epäillä. Mutta jos täällä tehdään päätös, että se erotetaan puolueesta, niin voitteko mil-lään perusteella todistaa, että se ei ole kuulunut puolueeseen ja tämä on suurin vaara työväenpuolueelle. Tämän nojalla työväenpuolue ei voisi vastustaa sitä tuomiota, joka sitä ehkä voisi kohdata. Minun mielestäni on paljon edullisempaa, että puolue tämän suhteen antaa asian raueta. Näin ei voida näyttää, että punakaartit olisivat olleet yhteydessä työväenpuolueen kanssa. Jätettäköön se näiden järjestöjen omaksi tehtäväksi menetellä niinkuin tahtovat, vaan työväenpuolue pesköön kätensä.

Auvinen: Tahdon vaan sanoa, että se kokemus mikä on saatu todistaa, että punakaartit ovat hajotettavat. Jääkööt punakaartit elämään järjestönä, mutta työväenpuolueesta ne ovat erotettavat.

Tuominen: Tämä kokous ei voi punakaartia lopettaa ensiksi siitä syystä, että puolue ei ole koskaan niitä perustanutkaan, toiseksi siitä syystä, että niillä ei ole mitään kasarmia, ne eivät ole palkattua väkeä. Miten tyhjää lopettaa?

Ylempää on tullut käsky, että punakaartit ovat hajotettavat, mutta se on sama, toimivatko ne julkisesti tai salaisesti. Toivon että kokous antaa lausuntonsa, että punakaartit eivät ole puolueen yhteydessä, mutta hajoamaan niitä ei taida saada.

Rissanen: Useat puhujat ovat moittineet Tainiota, kun hän sanoi että menkööt pikkuperkeleet pois, mutta minä en pahastu sillä minä kuulun pikkuperkeleiden suureen joukkoon. Minä olisin sitä mieltä, että punakaartit olivat pitänyt olla olemassa, mutta niiden ei olisi pitänyt antaa vetää itseään nenästä ja sen ne ovat tehneet. Ihmistä ei rangaista muuta kuin tyhmyydestä. Punakaartit ovat antaneet vetää itseään nenästä antamalla yhden ainoan henkilön saada liian paljon vaikutusvaltaa itsellensä, antoivat Kockin tulla puolijumalaksi. Minä oli viimeinen, joka tapasin Kockin ja hän valitti, että häntäkin vedettiin nenästä, sellainen tulee liian kalliiksi.

Turunen: Yhdistys, jota edustan, pitää kaarteja edelleen tarpeellisena. Jos ne hajotetaan niin tehtäköön porvareille sellainen ehto, että he myös joukkonsa hajottavat.

Virkki: En ole itse kuulunut punakaartiin, vaan olen ihaillut niiden hyvää järjestystä kauniine marssineen ja punaisine lippuineen ja olen sitä mieltä, että puolueen ei tarvitse olla tekemisissä punakaartien kanssa enää. Opetettakoon työväen miehiä ja naisia marssimaan järjestetyissä riveissä, jos ne sitä itse tahtovat. Erotettakoon kaartit puolueesta.

Hämäläinen: Työväenjärjestöt tarvitsevat järjestysmiehiä siitä syystä niinkuin tiedämme, että porvarit koettavat häiritä työväenjoukkoja, jos ne kokoontuvat jonnekin ja kansa, jossa ei ole erikoisia järjestyksenpitäjiä, menee helposti tekemään ilkitöitä. Olen varma että työväenjärjestöt muodostuvat 5 kertaa punaisemmiksi kuin nämä punakaartit.

Hätinen: Näyttää mielipide olevan, että punakaartit ovat yksin syyvät kaikkiin yhteiskunnassa tapahtuviin mullistuksiin. Nyt koko puolue täällä yhtyy senaattiin kun se määrää kaartit erotettavaksi. (Melua). Minä pyydän sanoa,

että kaarti siellä jossa olen, ei hajoa eikä eroa työväenpuolueestakaan, kun se noudattaa niitä sääntöjä, jotka sille on vahvistettu. En toivo, että kaartit hajoitetaan eikä ne tule hajotetuksi, vaikka puolue päättäisi.

Nyberg: Minä uskon, ettei kukaan olisi ryhtynyt, jos ei olisi saanut Luodon keksimää tähteä otsaansa. Ilman mitään merkitystä vallankumoukselle sellaiset ovat. Jos meillä on punakaarti tulee sotilasvalta ja pyyhkää kaikki pois.

Asia meni menettelytapavaliokuntaan.

Hmmattijärjestö.

Sirola huomautti Forssan päätöksestä (katso Forssan kokouksen pöytäkirjaa) ja seuraavan lausunnon puoluehallinnolta:

Viitaten Forssassa pidetyn puoluekokouksen päätökseen ja katsoen ulkomailla ja meilläkin jo saavutettuihin kokemuksiin on pidettävä edullisempänä, että ammatillinen järjestäminen kehittyä edelleen omia kehityslakejaan noudattaen puoluejärjestöjen sekaantumatta, kuitenkin niin, että elävä vuorovaikutus säilyy sosialidemokratisen työväenliikkeen ja ammattiyhdistysliikkeen välillä.

Ruotsalainen vieras *Lindqvist* lausui kysymyksen johdosta seuraavaa: (ruotsiksi)

Meitä on hämmästyttänyt, ettei Suomessa ole enempää toimittu ammatillisen järjestäymisen hyväksi. Euroopassa yleensä ja Skandinavian maissa ovat työläiset pitäneet näitä tärkeinä. He arvelevat, että sosialismin päämäärän saavuttamiseksi tarvitaan vankka ja elinvoimainen työläisjoukko. Kapitalistisissa maissa on järjestäminen juurtunut. On huomattu, että taistelu kapitalismia vastaan on vähän tehonnutta, jos sitä harjotetaan pienin joukoin ilman keskenäistä yhdyssidettä. 20 vuotta on Ruotsissa jo rakennettu ammattijärjestöä. Nyt on 1,500 ammattiyhdistystä liittyneenä 36 liitoksi suojana työväestön takana. Mutta yhdyssiteeksi on vielä saatu Maajärjestö. Sellainen on Norjassa ja Tanskassakin. Ruotsissa Maajärjestöön kuuluu 30 ammattiliittoa, joissa on 1446 yhdistystä ja 108,000 jäsentä. Tämä pakottaa kapita-

listien ottamaan huomioon meidän vaatimuksemme ja meidän voimamme tulee hyvin käytettyä. Ammattijärjestö on valtiollisen järjestön taloudellisena pohjana. Sen täytyy pysyä niin kauan kuin kapitalistinen yhteiskunta on olemassa, mutta se ei yksin voi antaa niitä etuja, joita vaadimme, vaan täytyy sen olla yhdessä valtiollisen järjestön kanssa. Yhdessä pysyen on Ruotsissa päästy nykyiselle asteelle saakka.

V. 1902 teimme suurlakon, kuten Suomen työläiset v. 1905. Me emme kuitenkaan saaneet muita kansalaisia mukaan vaan täytyy luottaa omaan voimaamme. Ja suurlakko osotti todellakin Ruotsin työväen voiman; se todisti että ammattijärjestö on Ruotsin työväenliikkeen todellinen ydin. Ammattiyhdistysten jäsenet tietävät lähteä mies talosta jonkun valtiollisen vaatimuksen puolesta; ne ovat yhtä puolueen kanssa.

Olen ihmetellyt ettei teillä Suomessa ole ollut tuollaista järjestöä. Teidän liikkeenne on siksi kenties niin paljon kauniimpi, että se on saavuttanut sellaisen voiman tarjoomatta suoranaisia taloudellisia etuja. Tämä on ihanteellista, suuremmeistä, mutta minä en usko, että se käy ajanpitkään. Olisi siis aika muodostaa vankka ammattijärjestö, joka työmarkkinoilla hankkisi työväelle etuja, mutta samalla saisi heidät esiintymään yksissä valtiollisissa toimissa.

Olen toverini kanssa mielenkiinnolla nähnyt teidän innolla pohtivan kysymyksiänne. Te olette varmasti avoimin katsein huomaavat, mikä on teille edullisinta. Olen tutustunut ehdotukseenne järjestäymiskysymyksessä ja kannatan sitä, mutta kehotan samalla, ettette pysähdy vaan lausumaan toivomusta, vaan myös panette sen teossa toimeen, niin että Suomessa, kuten muissakin maissa, vankka ammattijärjestö pitäisi huolta työväen eduista kapitalistista sortoa vastaan.

Puheen käänsi Yrjö Sirola suomeksi ja otettiin se vastaan vilkkailla kätten taputuksilla.

Puoluehallinnon lausunto hyväksyttiin kokouksessa päätökseksi.

Kokous loppui. Laulettiin: »Tuo kaukainen ranta».

Uiides kokouspäivä.

Perjantaina 24 p. Elokuuta.

Kokous alkoi klo 9 aamulla. Laulettiin «Työväen joukot". Puheenjohtajaksi astui Emil Perttilä.

Kunnallinen menettelytapa.

Kysymyksen alusti *P. Leppänen* seuraavasti:

Että kunnallisissa hallintotoimissa vaikutusvallan hankkiminen on meille suurena uudistuspuolueena aivan välttämätön, siitä ei ole ollutkaan muuta kuin yksi vakiintunut mielialide. Jokainenhan tuntee kunnallisen elämän käyvän vuosi vuodelta yhä merkityksellisemmäksi, varsinkin sosialististen tarkoitusperien alaa voittaessa. Mutta meidän kunnallisten äänioikeusolojemme kurjuuden tähden olemme tämänkin kysymyksen esillä ollessa joutuneet *menettelytapaan* nähdessä likimain samanlaiseen asemaan, kuin oli suhteemme valtiollisen äänioikeuden kurjuuden tähden valtiopäiviin: ottaako joillakin visseillä ehdoilla osaa, vai asettua kielteiselle kannalle?

Kuunnallisen äänioikeuden käyttämisessä edelliseen verraten on kuitenkin muutamia vaikuttavia eroavaisuuksia. Meidän säätyjemme asemaa suuremmassa määrässä horjutti kansan syvien rivien osoittaminen että säädyt eivät edusta Suomen kansaa, kuin mitä saman osoittaminen horjuttaa nykyisiä kunnallishallintoja, sillä koko kansan puolesta puhuminen ulospäin on sentään suuremmasta merkityksestä, kun vähäinen kunnan asiain hoito. Sortojärjestelmän hyökkäykset luonnollisesti alkoivat siitä päästä, ja vasta loppupuolella ehtivät kunnallisen elämän perusteisiin. Siltä luonnollisesti ei jää merkityksettömäksi kunnallisenkin edustuksen alalla vallitsevien puutteellisuuksien kaikissa mahdollisissa tilaisuuksissa huomauttaminen, mutta kuitenkin yhtä selvästi ei tässä voi huomata vaalilakon vaikuttavuutta. Näyttää myöskin uskottavalta, että kun nyt on varmat toiveet valtiollisissa vaaleissa äänioikeuden käyttämiseen pääsemisestä erityisenä

tuloksiin vaikuttavana puolueena, ja kun niitä vaaleja on vain joka kolmas vuosi, on nuorelle voimiaan kokoovalle puolueelle käypä tämä pitkä väliaika kovin turmiolliseksi, ellei sillä väliajalla ole jotain samansuuntaista toimintatilaisuutta, jota osanotto kunnallisiin vaaleihin tarjoaisi. Näyttää myöskin uskottavalle, että vaalien huonot tulokset, vaikka enemmistönäkin ollaan, ovat omiaan voimakkaasti kiihottamaan tällä alalla äänioikeusoloissa vallitsevan huutavan epäkohdan poistamiseen. Kunnallisten asiain seuraamisen luulisi tästä myöskin hiukan voimakkaammin virkistyvän. Sitäpaitsi on useita seutuja maassamme, joissa puolueemme voimakkaat vaalspannistukset eivät nytkään jäisi aivan merkityksettömiksi.

Näistä syistä puolustan kunnallisiin vaaleihin osanottoa.

Alutta kun kieltämättä useimmilla paikkakunnilla maassamme työväestön vaikutusvalta utterimmistakin ponnistuksista huolimatta jäisi aivan merkityksettömäksi, ja kuitenkin vaalitaistelussa kuluisi varoja ja vaivoja, niin useimmat sen edeltäpäin tietäen eivät voisi puuhata tuloksettoman yrityksen hyväksi, joten koko manööveri tulisi muodostumaan joutavanpäiväiseksi mielenosotukseksi, jolla enemmän lamautettaisiin kun edistettäisiin vaaliharrastusta.

Näistä syistä en puolusta koko maata varten yhtenäisen menettelytavan määräämistä. Puoluelaisemme paikkakunnittain harkitkoot ja päättäkööt kuntaansa varten menettelytavasta.

Siitä huolimatta mielestäni tämän kysymyksen alalle kuuluu kohtia, joista voitaisiin sopia koko maata käsittäviksi ohjeiksi ulottamisesta, kun ne ovat hyvin läheisiä puolueen periaatteille.

Yksi tapa vaaleihin ottaa osaa on *Itsenäisenä* puolueena *puhtaalla listalla*, jossa ehdokkaat ovat yksinomaan puoluemiehiä, ja toinen sitä lähinnä oleva tapa on ottaa laatimalleen ehdokaslistalle myöskin lähinnä olevien toisten puolueiden miehiä. Tämmöistä sekottelua ei kuitenkaan voi päteväällä tavalla puolustaa, ellei otettujen tiedetä varmasti asettuneen ehdokkaiden asettajain hyväksymän toimintaohjelman puoltajaksi. Näiden periaatteiden mukainen yhtyminen muu-

tamilia paikkakunnilla, esim. raittiusväen kanssa, saattaa olla hyvinkin asioille eduksi. Mutta ilman näitä takeita vastustajilla oman ehdokasluettelon täydentäminen, vain äänimäärän kartuttamiseksi, on sekavaa ja vahingollista peliä. Itsenäisten ehdokkaiden asettaminen puolueemme kunnallista ohjelmaa ajavista henkilöistä on yksin hyväksyttävä tapa.

Vaaliyhtymisiä toisten puolueiden kanssa voipi myöskin ajatella kahdella eri perusteella. Yksi on ehdokkaiden asettaminen liittolaispuolueen lisäksi, joku vissi lukumäärä; ja toinen, joko tämän edun lisäksi tahi ilman, asettaa ehtoja joittenkin vissien vaatimusten toteuttamisesta. Tätä seikkaa käsiteltäessä on muistettava, että koko toiminnan tarkoituksena on kunnallisissa asioissa uudistusten käytäntöön saanti, ja vain sitä varten tahdotaan hankkia sopiville henkilöille tilaisuus niiden toteuttamiseen, jos nyt otaksumme että johonkin kaupungin valtuustoon vuosittain valittaisiin esim. 9 jäsentä, ja että jokin puolue, joko varmasti vaaleissa voittaakseen tahi vain kansanvaltaisuudellaan hämätäkseen, katsoisi edulliseksi tarjota sosialisteille vapaasti täytettäväksi 4 sijaa, ja itse siten saisi 5. Jos nyt sosialistit eivät olisi ottaneet selvää näiden 5:n kannasta, niin omien miesten valinta jäisi aivan hyödyttömäksi, kun 5 porvaria voisi säännöllisesti äänestää kumoon kaikki sosialistiset pyrkimykset. Edullisempaa on siis pääpaino panna joittenkin määrättyjen ehtojen täyttämiseksi, kuin vähemmistöön jäädessä henkilöitten lukumäärästä tinkimiselle. Siis asiain, eikä miesten voittaminen, on asetettava etusijaan. Tämä ei johdu pelkästään porvarien seurassa pilaantumisen pelosta, vaikka sekään vaara heikommien kehittyneisiin nähden ei ole aivan merkityksetön. Jos sovitaan henkilöiden lukumäärästä, ei liittolaiselle ole annettava tilaisuutta tarjottujen edustajain valikoimiseen.

Asiain nykyisellä kannalla ollessa kysymyksen tällä puolella ei ole suurtakaan merkitystä. Päätöksenä voisi kuitenkin hyväksyä tämäntapaisen lausunnon:

- a) Siksi kunnes kunnallinen äänioikeus on saatu vaatimuksiamme vastaavalla tavalla korja-

tuksi, jätetään vaaleihin osanotto paikkakunnittain päätettäväksi.

b) Vaaleihin osaaottaessa pysyttäköön mahdollisimman itsenäisenä.

c) Puolueen osastojen menettelytapaa kunnallisissa asioissa määriteltäessä on pääpaino kohdistettava keinoihin, joilla porvareita voidaan pakottaa asettumaan rehelliselle ja mahdollisimman kansanvaltaiselle kannalle, eikä yksinomaan katsottava omaan miesten kunnallishallintoon pääsyä.

Kysymys meni keskustelutta menettelytapavaliokuntaan.

Uaaliagitatsioani.

Kysymyksen alusti *Taavi Tainio* seuraavasti:

Ensi kerran meidän puoluekokouksessa tai puolueen toiminnassa tulee tämä kysymys realiteettina, tosioloisella pohjalla vasta esiin, osottaen sitä voittoa, minkä olemme tähän asti saavuttaneet. Täällä on menettelytapakysymyksessä esiintynyt muutamia hieman toisistaan eriäviä mielipiteitä siitä, mihin toimintamme pääpaino on pantava. Se johtuu ristiriitaisesta aikakaudestamme, mutta kuitenkin kaikki olemme yksimieliset siitä, että vaaliaikana kaikki toimintavoimat ovat koottavat vaaliagitatsioonin ja sillä kertaa pitäisi kaikkien muiden harrastusten levätä. Oltakoon muista asioista mitä mielipidettä hyvänsä, olkoon kellä minkälaisia menettelytapoja tahansa muissa asioissa, mutta silloin kuin tulee kysymys siitä, kuinka voimakkaana sosialidemokratinen puolue esiintyy valtiopäivillä, silloin meidän täytyy kaikki voimamme kohdistaa yksinomaan siihen. Meidän sanomalehtemme joka päivä olkoot alituisena vaaUhuutona alusta loppuun saakka. Meidän agitaattoriemme, meidän toimihenkilöittemme, niiden ainoana päämääränä olkoon työskennellä sen hyväksi, että voimme todistaa koko Suomelle, koko maailmalle, että tämän edustajakokouksen takana on todellakin satojatuhansia. Siitä kait olemme yksimieliset? Kysymys

näin ollen ei ole muusta kuin siitä,' miten meidän on toimintamme järjestettävä, millä tavalla paraita tuloksia saavutetaan? Sitä paitsi tästä lähtien koko agitatsiooni, sen pääpaino pitäisi myös varsinkin vaaiiakana kohdistaa järjestöme lujittamiseen, kohdistaa siihen, että meidän puolue, joskin pikkuasioista erimielinen, jääasioissa esiintyy yksimielisenä ja voimakkaana. Meidän agitatsionimme ei ole tähän saakka ollut minun mielestäni hyvin järjestetty useammista eri syistä. Ensinnäkin vasta tänä vuonna on agitatsiooniin uhrattu huomattavampia varoja. Meillä on aina tätä puhuttu, on tunnustettu, mutta meillä ei ole ollut siihen riittävästi varoja käytettävänä. Mutta on tullut todistetuksi se tosiasia, mitä minä olen saanut aina väittää, että agitatsiooniin uhratut varat tuottavat tuhansia korkoja. Mitä enemmän siihen varoja uhrataan, sitä monikertaisenipina ne tulevat takaisin jäsenmaksuina, sanomalehtiäuksina, kirjain menekissä, y. m. Ne tulevat monella tavalla. Sitä suuntaa on yhä jatkettava. Mutta suurilla varoilla ei saada suuria aikaan, ellei toiminta ole käytännöllisesti järjestetty. Viime talvena jaettiin maa agitatsioonipiireihin. Mutta tätä piirijakoa tarkastellessa huomaa siinä useampia virheitä. Maa jaettiin liian moneen agitatsioonipiiriin, niin että joukossa tuli olemaan piirejä, jotka eivät voineet saada itselleen kunnollista agitaattoria ja joista järjestystaitoa puuttui. Puoluehallinnossa keskusteltiin, millä tavalla tätä olisi korjattava ja se jätettiin tälle kokoukselle, mutta sen jälkeen on ilmestynyt uusi vaalilaki ja niin siinä itsestään ovat meidän agitatsioonipiirimme järjestetyt. Minä olen sitä mieltä, että joka vaalipiiri tulee muodostamaan yhtenäisen agitatsioonipiirin. Siis vaalipiirijako pitäisi olla agitatsioonipiirijakona. Sillä tavalla me saavutamme paraita tuloksia, mutta ei poikkeuksetta, sillä vaalipiirit eivät ole muodostetut liikenneolosuhteiden mukaan. Minä tunnen tapauksia, joissa koko tuomiokunta kuuluu sellaiseen vaalipiiriin, jonka pääkeskuksen kanssa sillä ei ole minkäänlaista tekemistä. Esim. Loimaan kihlakunta kuuluu Turun pohjoiseen vaalipiiriin mutta koko tuomiokunnan liikekeskus on Turku, siihen sen yhdistävät kulkuneuvot, mutta Porin kanssa

joka on sen vaalipiirin keskus, sillä ei ole mitään yhteyttä. Tällaisissa tapauksissa pitäisi tuomiokunnille, vieläpä yksityisille pitäjille, antaa oikeus kuulua toiseen agitatsioonipiiriin vaaliagitatsiooniin nähden. Me emme voi estää sitä, että he kuuluvat Turun läänin pohjoiseen valipiiriin, mutta tällaisissa tuomiokunnissa saatetaan vaaliagitatsiooni johtaa ja hoitaa toisaaltakin sillä ehdolla, että tämä tuomiokunta asettuu lähempään yhteyteen vaaliaikana oman vaalipiirinsä vaalitoimikunnan kanssa. Tarkoitan meidän sosialidemokratien perustamia vaalitoimikuntia, ei virallisia. Silloin myökin sen sanomalehden, jota tässä vaalipiirissä luetaan, on annettava palstansa toisen vaalipiiritoimikunnan käytettäväksi, vaikka ilmestyy toinen sanomalehti toisessa kaupungissa. Porissa ilmestyy Sosialidemokraatti, jota ei leviä Loimaan tuomiokuntaan vaikka se kuuluu Porin vaalipiiriin ja useita tuhansia tästä kuuluu puolueeseen. Ja tätä liikeyhteyttä Turun kanssa ei voi keinotekoisesti katkaista. Näin tämä tuomiokunta tulisi kärsimään suuren vahingon, ellei agitatsiota hoidettaisi sieltä mistä tähänkin asti. Tätä agitatsiooniota voidaan hoitaa Turusta sillä ehdolla että Porissa asetettava vaalitoimikunta on läheisessä yhteydessä agitatsioonitoimikunnan kanssa. Muualla saattaa olla samanlaisia tapauksia ja näin ollen on samanlaista menettelytapaa noudatettava kaikkialla. Jos asianomaisen tuomiokunnan yhdistykset itse pyytävät sitä puolue-neuvostolta, niin siirretään ne toiseen agitatsioonipiiriin. Meidän agitatsioonipiirimme tulevat tämän kautta suurene-maan, mutta minä olen tullut huomaamaan tällä lyhyellä ajalla, että suurissa piireissä voi agitatsioonin järjestää pa-remmin kuin pienissä. Me voimme tällä tavalla saada pa-rempia agitaattoreita, kun niitä tarvitaan vähemmän, mutta voidaan pitää kauvemman aikaa toimessa. Nyt ovat kaikki vaalipiirit koettaneet saada itselleen agitaattoria, mutta toi-minta on vielä ollut siksi laimeata, ettei ole ollut varoja va-kinaista agitaattoria koko ajaksi hankkia, siitä on ollut seuraus että kaikki agitaattorit eivät ole olleet toimeensa kykeneviä, ja minä pidän tärkeänä, että ne jotka puolueen nimessä esiintyvät, ovat toimeensa kykeneviä, sillä voitamme tavatto-

man paljon. Olkoon erikseen sanottu, että puolueen tärkein tehtävä tulee olemaan agitaattorien kasvattaminen. Meillä on niitä liikavähän ja nekin ovat keskimäärin, vieläpä kokonaisuudessaan toimeensa liika kehittymättömiä, mutta tätä harmillista seikkaa ei voida nopeasti poistaa eikä sitä voi poistaa agitatsioonipiirien vähentämisellä. Meidän täytyy ryhtyä toisenlaisiin toimenpiteisiin, jotka vaativat enemmän aikaa, mutta tuottavat pysyväisiä tuloksia; tarkoitan *agitaattorikurssia* ja *agitaattoriseminaaria*, jotka minä pidän puolueen toimintakeinoista kaikkein tärkeimpinä. Siten yhtenä toimenpiteenä tämän vaaliagitatsioonin käytäntöön saamiseksi on, että jokainen vaalipiiri pitää edustajakokouksen nyt jo syksyllä mahdollisimman pian, kun täältä kokouksesta edustajat ovat kotiinsa palanneet. Jokainen yhdistys lähettää edustajia tähän vaalipiirikokoukseen ja siellä tarkastetaan ja suunnitellaan se järjestelymuoto, jota kussakin vaalipiirissä aletaan käyttää, siellä laaditaan yhteinen taistelusuunnitelma koko vaalikaudeksi ja siellä asetetaan toimikunta vaalipiirin keskustaan, jonka tehtävä on agitatsioonin hoitaminen läpi koko vaalikauden. Minkäänlaisia tarkkaan rajoitettuja ohjeita minä en tahdo esittää sentähden että jokaiselle vaalipiirikokoukselle pitää jättää mahdollisimman vapaa toimivalta, vapaat kädet. Säännöt siitä, asetammeko n:ie kaikki ehdokkaat ja montako vaaliyhdistystä me perustamme ja muut sellaiset, niitä ei voida edullisesti määritellä yleisessä edustajakokouksessa, vaan täytyy jättää vaalipiirikokousten tehtäväksi sentähden, että nämä piirit ovat eriasteisesti organiseerattuja. Joissakuissa piireissä me asetamme ehdokkaat joka edustajapaikkaan mutta kaikissa vaalipiireissä tämä ei olisi edullista. Se ei ole edullista siitä syystä, että, kuten tiedetään, jokainen vaaliyhdistys asettaa vaan 3 ehdokasta, siis edustajaehdokaiden lukumäärä riippuu myös vaaliyhdistysten lukumäärästä ja eräissä tapauksissa minä pelkään, että tulisi hajottamaan vaalipiirien kokonaistoimintaa, jos siinä esiintyisi niin monta vaaliyhdistystä, kun täyden ehdokasmäärän asettaminen vaatii. Meillä Turussa pitäisi olla vähintään 5 vaaliyhdistystä, jokainen asettaisi 3 ehdokasta, siitä saataisiin vasta 15,

mutta vaalipiiristä lähetetään kuitenkin 17. Toiminnan järjestäminen on vaikeampaa ja tuottaa vähemmän tuloksia, jos asetetaan 5 vaaliyhdistystä 4 sijasta. Jos meillä on 4 vaaliyhdistystä, niin meillä tulee olemaan edusmiesehdokkaista 12, eikä meillä ole mitään hyötyä, jos asetamme 17. Jos asetamme 12 niin meiltä ei mene yhtään ääntä hukkaan. Niin paljon me emme kuitenkaan siellä saa, että saisimme enemmän kuin 12 ehdokasta läpi, emme saa näitäkään.

Vaaliyhdistysten perustaminen kuuluu tämän kysymyksen toiseen osaan, itse vaalilakiin, vaaliagitatsioonin teknilliseen puoleen. Siitä on kirjallisuutta olemassa, siitä on ollut sanomalehtikirjoituksia ja työväenpuolue kai ryhtyy toimenpiteisiin, että meillä tulee olemaan vaalineuvoja ja nämä muodolliset seikat voidaan jättää käytännön opetettavaksi. Tärkeä seikka vaaliagitatsioonin järjestämisessä tulee olemaan se, missä asetetaan puolueen valtiopäivämiesehdokkaat? Joku on arvellut, että ne asetettaisiin puoluekokouksessa. Mutta minä pidän tämän kokouksen aivan sopimattomana niitä määrittelemään. Me emme tunne sosialidemokrateja kaikista piireistä riittävän paljoa. Saattaisi olla tulos, että me asettaisimme, itsemme ehdokkaiksi, mutta ei ole sanottu, että jokainen, joka on tullut tänne valituksi, että hänellä on suuremmat valituksitulemismahdollisuudet vaalipiirissään. Tässä suhteessa täytyy jättää vaalipiirikokoukselle, mikä täytyy pitää jokaisessa vaalipiirissä, mahdollisimman laaja toimintavalta. Vieläpä pitäisi olla erityisillä vaaliyhdistyksillä, joita tämä vaalilaki edellyttää perustettavaksi, valta antaa lausuntonsa ehdokkaista ja sitä varten on pidettävä tällaisen alapiirin kokous. Kokous käsittää sen alueen, miten laajalle tämän vaaliyhdistyksen toiminta ulottuu, ja siinä asetetaan ehdokaskokelaat. Siinä kokouksessa ei tehdä lopullista päätöstä ehdokkaista. Sen jälkeen on vielä kun näistä ehdokkaista on keskusteltu, pidettävä toinen vaalipiirikokous, jossa edusmiesehdokkaat sitte lopullisesti asetetaan. Niitä on minun mielestäni pidettävä kaksi, ensimmäinen toiminnan alkuunsaamista ja toinen lopullista päättämistä varten. Mutta kuten viittasin, näitä ehdokkaita on asetettava

julkisesti sanomalehtien kautta. Ei riitä se, että niitä asetetaan yhdistyksissä, eikä niitä aseteta umpimähkään, kuten olemme valinneet edustajia puoluekokouksiimme, pitää olla kritiikki, rehellinen ja julkinen arvostelu, tämä arvostelu on erittäin terveellinen. Se samalla, jos sitä osataan hyvin hoitaa, muuttuu agitatsiooniksi. Kaikki toiminta vaalien aikana koituu meidän puolueellemme eduksi ja mitä paremmin me arvostelemme näitä ehdokkaita, sitä paremmin me teemme ne tunnetuksi, ne saavuttavat luottamusta ja enemmän äänestäjiä. Meidän täytyy ottaa huomioon, että ei meillä ole tunnettuja suurmiehiä, kuten porvareilla, jotka saattavat koota kaikki ympärilleen. Ei ole tarkoitus, että meidän täytyy Kurikkoja kasvattaa, mutta kyllä meidän täytyy saada miehemme tunnetuksi niin tarkoin, että jokainen puoluetoveri saattaa hyvällä omalla tunnolla äänestää, ettei tarvitse epäillä, minkälainen mies tämä on ja tuleeko minun äänestysoikeuteni oikein käytetyksi.

Puolueneuvostolle toivoisin myös valtaa tässä ehdokaiden asettamisessa. Ei ole pääasia se, että jokainen vaalipiiri asettaa kaikki ehdokkaat omasta keskuudestaan, vaalilain mukaan saadaan asettaa ehdokkaaksi kuka tahansa, vaikka se ei samaan vaalipiiriin kuuluisikaan. Sentähden että puolueen kaikki parhaat voimat tulisivat valtiopäiville, on tärkeätä että puolueneuvostolle annetaan, jollei suoranaista määräysvaltaa, niin kuitenkin että se ottaisi näistä asioista päättääkseen ja neuvotellakseen vaalipiirikokouksen asettaman vaalitoimikunnan kanssa. Yhtenä ehdokkaita asettaessa tärkeänä seikkana minä pidän sitä, että ruotsinkielisille tovereille myönnetään riittävästi ehdokassijoja. Ja näitä ehdokkaita ei saa minun mielestäni asettaa yleinen vaalipiirikokous, vaan täytyy jättää ruotsalaisen järjestön itsensä valittavaksi, asetettakoot ne sitte joko keskustoimikuntansa kautta tahi yhdistyksinä, se jääköön heidän asiakseen. Meillä suomalaisilla ei pitäisi olla määräysvaltaa ruotsalaisiin ehdokaihin nähden. Me emme pysty kielellisten eroavaisuuksien takia heitä arvostelemaan, silloin on parempi, että he itse saavat ne asettaa. Tässä tulisi kysymykseen pitäisikö useam-

pien vaaliyhdistyksien ottaa ruotsinkielisiä ehdokkaita listoilleen. Jos tässä määräisi enemmistöluku, niin ruotsinkielisille ei tulisi yhtään tilaa, mutta meidän pitää ennakolta päättää niitä mahdollisimman paljon. Meille on yhdentekevä, ovatko edustajamme ruotsin- tai suomenkielisiä, pääasia on että ne ovat sosialidemokrateja. (Hyvä, hyvä). Sitäpaitsi ruotsalaisen kansanpuolueen sanomalehdet ovat pitkän aikaa huutaneet ruotsinkielisille tovereille, älkää liitykö sosialidemokrateihin ette te sen kautta ääniä saa. Ne ovat tahtoneet kylvää eripuraisuutta. Me avoimesti ja julkisesti sanomme, että me myönnämme ruotsinkielisille ehdokassijoja enemmän kuin suhteellisen määrän. Meille on pääasia, että on rehellisiä, innokkaita ja taitavia puoluetovereita. Nämä ohjeet ne minusta ovat ainoat, joita näin eniakolta voidaan asettaa tarkoin määritellen. Minun mielestäni riittäisi tällä kertaa se, kun ollaan yleisistä periaatteista selvillä ja sitäpaitsi ei meillä ole minkäänlaista kokemusta vaalijärjestäytymisestä, jokainen seisoo enemmän tai vähemmän vieraana, niin annettakoon käytännön ja kokemuksen opettaa lisää tässä suhteessa. Mainitsen vielä näistä vaalitoimikunnista, joita vaalipiirikokouksissa valitaan. Minä sanoin alussa, että jokainen puoluetoveri kohdistakoon toimensa vaaliagitatsiooniin, tämä on tärkeä erittäinkin vaalitoimikuntiin nähden, joiden tehtävä on hoitaa ja johtaa koko vaaliliikettä. Niihin täytyy valita henkilöitä, joilla on aikaa ja joilla on kykyä ja jotka sillä kertaa heittävät kaikki muut harrastukset syrjään. Niiden täytyy pystyä toimimaan tarmokkaammin kuin tähän asti agitatsioonipiiritoimikunnat ovat toimineet. Vaaliagitaattoreita meidän täytyy saada enemmän kuin meillä on agitaattoreita tähän asti ollut. Niistä tulee puute, mutta tätä tarkoitusta varten niitä voidaan erikoisesti valmistaa ja siitä suoriudutaan sillä tavalla, että jokainen vaalipiiri järjestää erityiset vaaliagitaattorikurssit. Nämä agitaattorit opetetaan erityisesti vaaleja varten. Niille selitetään vaalilakia eikä mitään muuta. Me heitämme tällä kertaa materialistiset historiankäsitykset ja kaikki muut ja antaudumme vaan

agiteeraamaan vaaleja varten. Nämä kurssit eivät tarvitse olla pitkät, kun niissä ei opeteta muuta kun vaan uutta vaalilakia ja vaalien teknillistä puolta. Kun tällä tavalla voidaan toimia näinä vaaliagitatsioonikurssit, niin meillä ennen pitkää on pari kolme sataa miestä, jotka siitä ovat niin selvillä kuin ihminen voi olla. Porvarit ovat luottaneet siihen, että me emme osaisi käyttää tätä vaalilakia. Hitto soikoon me näytämme, että herrat ovat erehtyneet laskuissaan. (Hyvä!) Siis vaaliagitattorikurssit jokaiseen vaalipiiriin mahdollisimman pian, niin olemme siitä pulasta päässeet. Tämä on erillään muista agitaattorikursseista, joita puoluehallinto tulee järjestämään. Näitä saa jokainen vaalipiiri itse panna toimeen, järjestettäköön ne mahdollisimman hyvät ja mahdollisimman nopeasti. — Minulle on annettu alustettavaksi kysymys vaaliagitatsioonin järjestämisestä, mutta olisin mieluummin alustanut koko agitatsioonin järjestämisen, mutta ajan puutteen tähden täytyy siitä luopua. Minulla on sydämellä agitaattoriseminaarin järjestäminen, mutta minä saanen siitä tilaisuuden puhua toiste. Itse vaalitoiminnan järjestämiseen ei minulla ole enemmän sanomista. (Hyväksymistä).

Siroloq: Ei siihen paljon ole lisättävää. Arvelin huomauttaa mitä käytännöllisiä avuja pitäisi olla edustajapaikkoja täytettäissä piireissä. Minä olen sitä mieltä, että edustajapaikkoja olisi täytettävä mahdollisimman laajasti. En ole tullut vielä varmaan vakaumukseen siitä, olisiko ehdottomasti parasta täyttää kaikki edusmiesehdokaspaikat. Meillä ei ole henkilöitä, jotka näkyisivät toistensa yli ja ennenkuin joku asetetaan ehdokkaaksi, pitää hänen olla tunnettu, siihen taas tarvitaan esiintymistä piirikokouksissa ja muualla niin, että henkilö tulee tunnetuksi ei ainoastaan pienissä yhdistyksissä, vaan ulkopuolellakin. Siksi arvelen, että kun näitä ehdokkaita asetetaan paljon, niitä ripotellaan pitkin linjaa, niin kussakin piirissä niitä löytyy koko paljon, joilla on kannatusta. Yksi kannattaa yhtä toinen toista. Ei siellä niin usein sanota, se ei ole työmies, se on porvari, vaan ne sanovat, me valitsemme sen, se on tunnettu, se on meidän miehiä. Varsinkin maaseudulla ei niin usein valita henkilöä

sen takia, että se on sosialidemokrati. Sosialidemokratien ehdokkaan täytyy juuri olla sellaisen,' että hänet voidaan valita kansan etujen ajajana eikä sen takia, että hän on sosialidemokrati. (Hyvä). Kun näin ripotellaan ehdokkaita, niin puolueelta ei mene yhtään ääntä hukkaan, sillä suuresta joukosta jokainen löytää sen, jota kannattaa. Ja sehän on tämän vaalilain parempia puolia, ettei tarvitse edusmiesehdokkaiden lukua rajoittaa, kun asianomaiset vaaliyhdistykset vaan ovat vaaliliitossa keskenään, niin kaikki äänet lankeavat puolueelle. Kun panemme paljon edusmiesehdokkaita, niin se kohottaa näiden ehdokkaiden oman arvon tuntoa. Onhan hän pantu valtiopäivämiesehdokkaaksi ja hänen täytyy näyttää, että hän on siihen kelpaava. Ja jos hän nyt näille valtiopäiville ei pääsiskään, niin ensi vaaleihin mennessä hän näyttää, että hän kykenee ja koettaa koota joukkoa ympärilleen, lisää valitsioita, jotka häntä kannattavat. Näin hän tuntee itsensä velvolliseksi innokkaaseen ja pontevaan toimintaan.

Kun edusmiespaikkoja täytetään, niin tarvitaan järjestäytymisestä kullakin paikkakunnalla saada tarkat tiedot. Minä pidän suurena haittana, ettei meillä sellaista ole. Meillä on tänä vuonna julkaistu tilastollinen luettelo puolueeseen kuuluvista yhdistyksistä, mutta siinä ei ole sellaisia tietoja. Siihen on vikana se, että monet yhdistykset ovat jättäneet ilmoittamatta, missä kunnassa heidän yhdistyksensä sijaitsee. Tämän kokouksen jälkeen puoluetoimikunta saakoon toimekseen julkaista kartan, niin että saadaan selvä kuva kuinka kussakin piirissä ja kunnassa on järjestäytyminen menossa. Kun tämän saamme, silloin on yleiskatsaus piirikokouksessa selvillä. Se kunta, joka on suurempaa järjestäytymistä osoittanut, asettaa ensimmäisen ja pätevemmän ehdokkaan. Sitte tulee toinen, kolmas j. n. e. Laskuperusteeksi on otettava yhdistymisprosentti. Seuraavissa vaaleissa ollaan taas näiden vaalien äänioikeusprosenttien perusteella, kun silloin ruvetaan puoluetta järjestämään. Tämä kartta ja tämä järjestäytymistilasto tulee julkaistavaksi hyvin pian. Mitä tulee alustajan esittämiin työväen vaalipiiritöimikuntiin, niin ymmär-

taakseni ei mitään syytä ole valita erityisiä vaalitoimikuntia, valittakoon sellainen piiritoimikunta, että se järjestää vaalit. Piirien luottamushenkilöiden valitseminen täytyy tapahtua suuremmalla tarkkuudella kuin mitä tähän asti on tapahtunut. Ei voida vaatia, että nyt jo olisi täysin tarkalleen osattu, mutta olkoon nyt kokemukset opiksi. Otettakoon niitä valitessa huomioon, ettei anneta toimia henkilöille, jotka eivät voi niitä täyttää. Me vaadimme, että valtion virkamiesten täytyy jättää paikkansa; jos eivät voi niitä täyttää, niin pois. Tehtäköön meillä samoin. Tehtäköön niin, ettei jonkun puheenjohtajan tai sihteerin tarvitse tehdä loppumattomia erehdyksiä ennenkuin hän poistetaan. Huomautettakoon hänelle siitä ja hän kenties itsestään eroaa. Sillä ei mikään ole ikävämpää, kun se ettei voi täyttää tehtäviään kunnollisesti. Alustaja oli sitä mieltä että jostakin vaalipiiristä voitaisiin siirtää osa toiseen agitatsioonipiiriin. Tätä minä en kannattaisi. Ne jotka ovat asemansa vuoksi syrjässä vaalipiirinsä keskustasta, voisivat tehdä sopimuksen toisen vaalipiirin agitaattorin kanssa agitatsioonin järjestämisestä. Olisin sitä mieltä, että olisi paras pysyä vaalipiirin rajoissa ja agitaattorien lähetys niissä koetettaisiin jollakin tavalla järjestää. Toinen kysymys on vaalipiirien pääpaikasta. Lääninpääkaupunki on se, jossa virallinen vaalilautakunta sijaitsee ja jossa näitä asioita hoidetaan. Vaalipiirejä saattaa olla yhdessä läänissä 3. Tuleeko agitatsioonipiirikeskus olla läänin pääkaupungissa vai ei. Vaasan itäisen piirin agitatsioonikeskus olisi Jyväskylä, mutta Vaasassa on keskuslautakunta. Tämä on otettava huomioon. Jos keskuspaikka olisikin Jyväskylä, niin se tietysti on alituudessa vuorovaikutuksessa pääpaikassa olevan piiritoimikunnan kanssa, joka tälle ilmoittaa vaalintoimitsijat j. n. e. Mitä kursseihin tulee, niin kannattaisin pidettäväksi puolueagitaattorikurssit, sillä ei niiden tarvitse mennä materialistiseen historiankäsitykseen kovin pitkälle, kyllä ne saavat pysyä vaalikysymyksissä ja sitte tämän jälkeen pidettäköön piirikurssit. Kuukauden sisällä pitäisi tämä puolueen järjestäytyminen olla suoritettu. Kuten Tainio sanoi, ei pelätä vaalilakia, käydään sen kimppuun aivan

rohkeasti, kirjallisuuden avulla ja muilla keinoilla siitä kyllä selvitään. (Hyvä).

Kosonen: Minulla ei tässä järjestämiskysymyksessä ole mitään sanottavaa, sitä varten minä en pyytänyt puheenvuoroa, käytäntö tulee olemaan suurin koulumestari. Näistä asioista ei pääse sanomalla, vaan tekemällä. Se mitä Tainio sanoi, on kylliksi. Täytyy ryhtyä käytännöllisiin toimenpiteisiin ja se on jokaisen velvollisuus. Vaalilain selvittämiskurssit on pantava toimeen. Sirola huomautti, että ne pantaisiin toimeen kuukauden kuluessa, minun mielestäni ne pitäisi panna toimeen mahdollisimman pian itsekussakin piirissä, missä mahdollisuuksia vaan löytyy, sillä käytäntö pakottaa siihen. Meillä Tampereella on kokemuksia siitä, että selvittelyä kaivataan ja halutaan. Useista kylistä soitetaan konttoriin ja sanotaan: me tahtoisimme saada puhujan tänne. Mistä pitäisi puhua? Vaalilaista. Me Tampereella olemme jo panneet kurseja toimeen. Olemme laittaneet kartan mustia pilkkuja täyteen näyttäneet miten vaaliliitot tehdään ja niin edespäin. On ehdotettu, että pitäisi lähettää vaalilain neuvoja joka taloon, torppaan ja mökkiin. Siihen ei muuten paljon tarvita, kun vaan osaavat vetää punasen viivan asianomaiseen paikkaan. Heti täältä mentyä on ryhdyttävä toimenpiteisiin. Tätä varten on ilmestynyt useampia kirjoja, mutta ne ovat useasti vaikeasti ymmärrettäviä, niin että niitä ei aivan hyvin voi käsittää varsinkin kansanmiehet ja -naiset. Puolueen olisi toimitettava lyhyt, asiallinen käsikirja, se olisi mitä tärkein. Toveri Mäkelin on ryhtynyt panemaan kokoon tällaista, se tulee laajuudeltaan noin 50—60 sivua. Olisi toivottavaa, että puoluehallinto ottaisi tämän myös huomionsa yhdessä kun vaaliagitatsioonikirjasia tullaan levittämään. Kaikki tulee käymään hyvin, jos on innostusta, jos on tarmoa. Tainio huomautti sosialidemokratista yliopistosta eli seminaarista, ja ettei nyt olisi aikaa siitä puhua. Tässä ei tule kysymykseen siitä mitään päättää, mutta minä toivoisin, että Tainio voisi muutamia ääri viivoja vetää, mitä hänellä on tämän aiheensa takana. Minä olen täysin innostunut tähän ja toivon, että yhtenä tärkeimpänä tulevaisuuden

tehtävistä pidetään miehen ja naisen kasvattaminen puolueen hyväksi toimimaan. Siksi tahtoisin, että kun nämä puheenvuorot ovat käytetyt, Tainio lausuisi siitä muutaman sanan ennenkuin kysymys menee valiokuntaan. Tilapäiset agitaattorikurssit ovat tilapäiset eivätkä ne vastaa tarkoitustaan, vaan sellainen seminaari, jossa annettaisiin opetusta kaikissa niissä aineissa, joita pidetään tarpeellisena ja jossa ehdot, joilla siihen päästään, olisivat vissif ja se hyvin järjestettäisiin voisi tuottaa puolueelle paljon hyötyä. Tämä seminaari muodostaisi pohjan sosiaaliselle sivistykselle. Toivoisin, että Tainio tästä sanoisi jotain. (Hyvä, hyvä).

Ojamo: Tainio antoi jotenkin selväperäisen alustuksen, mutta minä en tiedä kuinka se olisi käytännöllistä, että osa toisesta vaalipiiristä yhdistettäisiin toisen vaalipiirin kanssa agitatsiooniin nähden. Tahtoisin, että kokous tekisi täyden selvän tässä siitä, miten suuri valitsijayhdistysten lukumäärä on oleva ja siinä otettaisiin huomioon maalaisväestön vaaliin kehittäminen. Siitä minä pyytäisin selvää, onko vaalipiiriin perustettava ja kuinka monta vaaliliittoa. Minä ajattelen että yksi vaaliliitto tehtäisiin kuhunkin vaalipiiriin. Suurempaa varovaisuutta olisi noudatettava agitatsiooniä järjestettäessä maaseudulla. Tähän asti on ollut useita agitaattoreita, jotka kulkevat paikasta toiseen ristiin, rastiin. Toiset hajottavat sen, mitä toiset rakentavat. Minä ajattelen, että olisi saatava puolueen toimesta niin helppo-tajuisia lentokirjasia, että niitä voisi jakaa joka paikkakunnalla työväenyhdistysten kautta sekä muutenkin.

Paappanen: Yhdyn alustajaan muissa suhteissa paitsi siinä en ole samaa mieltä, kun sanotaan, että agitatsiooni-piirit olisivat olleet liika pienet tähän asti ja että ne olisivat suurennettavat. Tämä on kyllä mahdollista kaupunkityöväkeen nähden, mutta on otettava huomioon, että myös maalaiset, koko maalaistyöväki tarvitaan samassa ketjussa kuin kaupunkityöväki. Kokemus näyttää, että agitatsiooni-piirit vielä ovat liian isot. Sitte kun kaikki ovat selvillä ensi aakkosista työväenkysymyksessä sitte ne voivat olla isommat, mutta nyt ne ovat vielä liika isot. Voi tulla tapahtu-

maan monia seikkoja, jotka vaikeuttavat oloja. Ajateltakoon että jos meillä nykyisissä oloissa harjoitettaisi agitatsioonia ainoastaan pääkaupungissa tai suuremmissa liikekeskustoissa, miten olisi laita. Katsottakoon edellämenneeseen aikaan, joka selvästi kuvaa oloja agitatsiooniin nähden. Puoluehallinto on pitänyt agitatsioonia käymässä useampia vuosia. Tulokset me olemme nähneet. Verratkaamme edellisiä aikoja nykyisiin siitä lähtien, kun viime talvena maa jaettiin agitatsioonipiireihin, jos niitä vertaamme, niin huomaamme, minkä jättäläisaskelen maamme työväki on ottanut lähimpään menneisyyteen nähden. Nytkin nämä agitaattorit tulevat ainoastaan harvoista, paikoista lähetettyinä, ne kulkevat kartalla viivotettuja rautateitä pitkin suurempiin tehtaisiin ja niin pois päin. Mutta kun kuletaan rautatietä, siellä nähdään: tuolla on torppari, tuolla on pikkumäkitupalainen, mutta nämä agitaattorit saavat niitä ainoastaan junan ikkunasta nähdä ja niin ollen he menevät sivu niiden paikkojen, joissa juuri agitaattoria tarvitaan. Jos nyt harvoja agitaattoreita lähetetään, niin nämä eivät voi tehtäviään niin tarkkaan jos agitaattoreita olisi useampia. Pitäisi olla maaseudullakin niitä, jotka ohjaavat näitä rautateitse tulleita agitaattoreita. Maa on jaettava niin pieniin piireihin kuin mahdollista, sillä kullakin seudulla paikkakunnallisiin oloihin nähden voidaan nämä paremmin järjestää kuin jos piirit olisivat suuria, jos piirit pidetään suurina niin on aputoimikuntia sijoitettava maalaisyhdistyksiin pitkin maaseutua.

Heiskanen: Yhdyn kyllä Sirolaan. Se on kyllä tosi seikka mitä Tainio mainitsi Lohjan tuomiokunnasta, mutta minä olen eri mieltä sen korjaamisesta sillä minä en usko, että sellainen toimintatapa kun on ehdotettu tulisi soveltu-
maan. On hyvin tärkeä maaseudulle saada mahdollisimman paljon äänestyspiirejä, joten voidaan saada väestö mahdollisimman tarkkaan tekemään tehtävänsä. Minä tunnen, että monella paikkakunnalla ollaan hyvin hitaita, usea ei sieltä lähde pitkiä matkoja kulkemaan. Siis vaikka joka kansakoululle saataisiin äänestystilaisuus, niin sitä parempi. Tainio huomautti, että agitaattoreita täytyy ruveta leipomaan tätä

tarkoitusta varten. Se on kyllä ehkä tarpeellinen. Hänen mielestään tuntuu olevan asia sellainen, että entiset agitaattorit joutaisivat vaikka hirsipuuhun. Monia kymmeniätuhansia herättänyt mies menee täältä kotiinsa ja hänelle sanotaan: sinä olet puhunut pötyä, niin on siellä sanottu. Pitäisi ottaa kehitys huomioon. Me tiedämme, että nälän opettamissa agitaattoreissa on luokkahenki ja he voivat puhua työväelle asiasta, siitä mitä ovat tunteneet. — Kannatan Tainion ehdottamaa seminaaria, ehkä niin saadaan korjauksia.

Kalle Tuominen: Minä yhdyn niihin tovereihin, jotka ovat tehneet lisähuomautuksia alustukseen erittäinkin agitaattorien johdosta. Lisäksi tahtoisin huomauttaa, kun jätämme puhevuoron toveri Tainiolle, että minä olisin äärettömän tarkka kuulemaan, millä perustetaan tuollainen seminaari ja mille kannalle se perustetaan. Tässä pyytäisin huomauttaa yhtä seikkaa, nimittäin sitä, että työväenluokka täällä ei ole kyennyt ensin niitä henkilöitä turvaamaan sivistyksellä, jotka ovat nälän, kurjuuden, puutteen ja työttömyyden opettamia luokkavihan saarnaajia. Tällaisilla henkilöillä ei ole ollut tilaisuutta lunastaa itselleen niitä välttämättömiä kirjoja, joita olisi ollut tarvis eivätkä ole jaksaneet niitä lukea eivätkä sulattaa. Koettakoon puolue korjata sen sillä tavalla, että ottaa huomionsa kuka kustantaa oppilaat. Me vaadimme valtiolta että se kasvattaa tulevan sukupolven, hankkii kaikki sivistysvälikappaleet, tarjotkoon ensi alussa sosialidemokratinen puolue sivistystä sitä haluaville jäsenilleen. Turvattakoon niitä varallisuudella. Monella ei tule olemaan varoja vaikka on halua.

Törmä: Minulla on aikomus huomauttaa vaaliagitatsionikursseista, kun alustaja sanoi, että niitä pantaisiin toimeen joka vaalipiirissä. Minä luulen, että riittävää määrää kykeneviä luennoitsijoita ei voida kaikissa piireissä mitenkään saada. Sentähden kannattaisin sitä, että puolue panisi jossakin maan keskikaupungissa toimeen kurssit ja sinne laitettaisiin mahdollisimman suuri määrä henkilöitä oppimaan. Jos niitä koetettaisi panna toimeen useampia, niin ei niitä

saataisi kunnollisia. Kannatan yhteisiä suuria vaaliagitatsiooni-kursseja.

Tynkkynen: Yhdyn Tainioon ja Sirolaan. Tainio täällä huomautti Loimaan tuomiokunnasta, mutta meillä Itäsuomessa on paljon paremmassa asemassa olevia tuomiokuntia tässä suhteessa. Mainitsen Viipurin läänin itäisen vaalipiirin, joka valitsee 17 edustajaa. Viipuri, joka on läänin pääkaupunki, kuuluu läntiseen vaalipiiriin. Nyt jää koko Karjalan raja syrjään, toiseen vaalipiiriin. Täällä voitaisiin saada hyviä tuloksia; jos olisi varoja, mutta niitä ei ole. Puoluehallinnon jos minne niin tänne olisi toimitettava varoja, ilman ei siellä saada laajaa agitatsioonia toimeen. Tämä on laaja piiri, siihen kuuluu 6 tuomiokuntaa. Agitaattorien suhteen ei ole pidetty niin tarkkaa kuin olisi tarvinnut. Karjalassa on ainakin niin, että siellä täytyy tuntea kansan luonne ennenkuin astuu puhumaan. Tuntematon tekee sen vaikutuksen, että siitä ei ole mitään hyötyä. Etupäässä on katsottava sitä, että kuhunkin vaalipiiriin saadaan agitaattorit, jotka tuntevat kansan luonteen. Mitä ehdokkai-siin tulee, niin meillä itäisessä vaalipiirissä ei omasta piiristä saada ketään, sillä Mikko Uotinen ei ole äänioikeutettu. Meidän on haettava muualta. Kun saadaan apua, niin ehkä ehdokkaitakin löytyy. Yksi asia, josta Sirola jo huomautti, on puolueen luottamushenkilöiden valinta. On moitittu, että ne eivät ole pystyviä eivätkä innokkaita. Tunnen Viipurin piirin luottamushenkilöitä ja ne ovat tehneet työtä palkattomasti. Meidän ei ole vaadittava tekemään työtä ilmaiseksi, luottamushenkilöt tarvitsevat saada palkan. Minä yhdyn niihin, jotka tahtovat saada agitatsioonikurssia toimeenpantavaksi, mutta olen sitä mieltä, että ne pitäisi saada toimeen kahdella puolella maata, silloin niistä olisi hyötyä. Helsinkiin on toisaalta pitkä matka ja ne voisivat olla vaikka Viipurissa ja toinen jossakin tälläpuolella. Silloin olisi helppo pääsy niillä, joilla on halua ja innostusta agitatsioonityöhön. (Hyvä.)

Jussi Tuominen: Olen niitä, jotka uskovat pontevaan agitatsioonityöhön siksi että meillä on hidasta väkeä, joka ei

hevillä liikkeelle lähde. Minä uskon, että meillä ei ole ihmisiä samanverran otettavissa vaikka kyllä jätetään muu työ syrjään ja sanomalehdissä ja kokouksissa tehdään agitatsioonia innokkaasti. Minä luulen että meille käy kuin talonpoikaissäädylle: silloin kuin he taistelivat edusmiespaikoista, niin sosialidemokratit voittivat torpparit puolelleen. Ei riitä, ei ole yksin tärkeä se, että saamme ihmiset innostumaan siitä mikä puolue tarjoaa mahdollisimman suuria etuja työvälle, mutta yhtä tärkeä on, että saadaan yksilöt ymmärtämään kuinka suuri arvo on yksilön äänellä. Jokainen, joka on ollut maalla, on kuullut sanottavan: mitä minä siellä teen, onhan niitä toisia, minun ääneni on niin vähäisestä merkityksestä. Meidän olisi saatava agitaattoreita vähintään joka pitäjään silloin kuin vaalitaistelu on kuumimmillaan. Sillä jos me ennen käymme joka kylässä niin se unohtuu. Meillä pitää olla agitaattoreita vähintään 500 niinkuin kuntia-kin. On saatava helppotajuisia kirjasia, joissa selitetään äänen käyttämisen tärkeyttä. Jos näin paljon hankitaan agitaattoreita — joka on välttämätöntä — niin mistä niitä niin paljon saadaan? On pantava toimeen kurssit niinkuin on puhuttu, joihin jokainen pitäjä lähettää yhden. Varat sitä varten on myös hankittava. Sitä varten on jokaisen verotettava itseään ainakin niin paljon, että sinä kuukautena jokainen maksaa jos ei 10 penniä niin ainakin 5 penniä päivässä. Minä luulen, että kun asiaa varten ajoissa ryhdytään valmistaviin toimenpiteisiin niin voidaan toimia niin, että meillä on 500 agitaattoria vaalien aikana. *

Vatanen: Pohjustajaan yhdyn siinä, että vaaliagitatsioonia varten on agitatsioonikurssit toimeenpantava. Sitä kohtaa, kun alustaja ehdotti • että agitatsioonitoitnikunnat panisivat nämä toimeen, sitä vastustan, vastustan sen puolesta, että tämän käytännössä toteuttaminen tapaa voittamattomia esteitä. Ensinnäkin tilavan huoneuston hankkiminen tällöisten kurssien toimeenpanoa varten on vaikea ja toiseksi, että meillä ei ole uuteen vaalilakiin tutustuneita opettajia niin paljon että voidaan joka agitatsioonipiiriin saada sellainen mies. Tässä on aivan voittamattomia esteitä. On välttämä-

töntä, että kurssit pidetään, mutta mitä vähemmillä kustannuksilla. Ymmärretään, että jokaisesta agitatsioonipiiristä on helpompi palkata joku henkilö yleisille kurseille kuin että lisätään kurssien lukua. Kannatan sitä, että kun nyt työväenpuolue panee toimeen kurssit, niin nämä pannaan keskipaikalla maata, Tampereella tahi jos mahdollista Jyväskylässä, ja että siitä omistettaisi 4 tahi 5 päivää yksinomaan vaaliagitatsioonin kehittämiseksi. Tarkoitin että nämä kurssit tarvitsisivat olla pitemmät kuin 5 päivää, ainakin kuukauden kestävät, mutta että tuo 5 päivää on yksinomaan omistettava vaaliagitatsoonia varten. Ehdotan, että nämä agitatsioonitoimikunnat olisivat yhteydessä keskenään ja että pääpaino on tällä kertaa pantava vaaliagitatsooniin.

Kun kokous oli pyytänyt selontekoa sosialistiseminaarista, lausui:

Taavi Tainio: Agitaattoriseminaarin tarkoitus ei näy olevan kaikille selvillä. Se on sitävarten, että saisimme kunnollisia agitaattoreita. Joku voisi kysyä: mikä meidän agitaattoreita nyt vaivaa? Niiden vikana on se, että ne eivät tiedä mikä sosialidemokratia on. (Hyvä). Se vika on melkein yleinen ja sitte niillä on monta muuta vikaa. Ne eivät osaa kirjoittaa, eivät puhua, eivät esiintyä, niillä on kaikki viat mitä agitaattoreilla olla voi. Tuo seminaari on minun piirustusteni mukaan tarkoitettu 30 oppilaalle ja jokaisen täytyy sinne tullessaan suorittaa sisäänpääsyutkinto, siihen ei kelpaa jokainen joka luulee kelpaavansa, vaan jotka voivat suorittaa määrätyn kurssin sinne tullessaan. Olen ajatellut, että se kestäisi kolme kuukautta ja kolmessa kuukaudessa ei sentään puupäästä tehdä agitaattoria siksi niillä pitää olla muutamia alkeita ennenkuin ne sinne tulevat. Ehkä pitäisi vaatia kansakoulun pohjasivistys. Niiltä pitäisi vaatia jonkunlainen kirjoitustaito sitte ne voisivat paremmin oppia, kun alkua jonkun verran olisi. Maantieteessä ja historiassa niillä myöskin pitäisi olla jonkunlaiset pohjatiedot, ainakin kansakoulusivistystä vastaavat, jos eivät sitä olisi käyneet. Niillä pitäisi olla yleistietoja, jotta niistä voisi tulla agitaattoreita voidakseen väitellä kaikkien vastaantulijain kanssa ja voidakseen puhua

vähä vähemmän tyhmyyksiä. Tämä tuuma toteutettaisiin siten, että rakennettaisiin varta vasten maaseudulle, ei kaupunkiin, ehkä mieluummin jonkun kaupungin läheisyyteen sellainen laitos, missä nämä oppilaat saisivat asunnon ja ruuan. Nämä asuisivat ja söisivät kaikki samassa samoin kuin luennoitsijatkin. Se ei tulisi oppilaille maksamaan kuin 40 markkaa kuukautta kohden hengeltä siis kolmessa kuukaudessa 120. Sama määrä on kulunut tähän asti kahden kolmen viikon kuluessa kursseilla kun niitä on pantu toimeen kaupungeissa. Maalla saadaan huoneita paremmin, niillä ei ole siellä tilaisuutta käydä teatterissa eikä kapakassa. Siellä eletään vaan omassa sakissa. Yhdessä aterioidaan, laitetaan yhteisiä illanviettoja j. n. e. Ei se ole ainoastaan luennoilla kun oppii, vaan sitä oppii yhtä mittaa ja siellä koitetaan käyttää kaikki aika oppimiseen. Tuollainen rakennus tulee maksamaan 8, korkeintaan 10,000 markkaa. Puoluehallinto voisi sen rakennuttaa tai ostaa tätä tarkoitusta varten. Sen 10,000 korko tekisi 600 markkaa vuodessa, mikä tulisi olemaan vuotuisena menona. Siis 600 markkaa voitaisiin laskea huoneen kustannuksiin. Siellä olisi yksi vakinainen johtaja, joka koko ajan olisi mukana. Hänen saisimme noin 300 markan kuukausipalkalla, siis 900 markalla. Laitoksessa vaikka siellä oltaisiin kuinka ahkerassa työssä, niin siellä ei tarvitsisi olla useampaa kuin 3 luennoitsijaa kerrallaan. Minun suunnitelmani mukaan siellä olisi 3 kerrallaan, mutta ne olisivat ainoastaan 2 tahi kolme viikkoa tahi korkeintaan yhden kuukauden kukin. Jokainen ottaisi ainakin yhden aineen viedäkseen läpi. Tällä tavalla tulisi maksamaan korkeintaan 5,000 markkaa vuodessa tällainen kolme kuukautta kestävä seminaari ja kuitenkin siihen saataisiin kaikki ne kyvykkäät voimat opetettavaksi, joita meidän puolueessa on. Pahin vaikeus mikä on, on se, että meillä ei ole kykeneviä luennoitsijoita, niinkuin tämä vaatisi. — Siellä tultaisiin opettamaan meidän puolueohjelma läpi, siellä luennoitaisiin yleisestä kulttuurihistoriasta, Suomen historiasta myöskin, mutta taloudellisen kehityksen kannalta, siltä kannalta mitä ei koulussa opeteta. Siellä opetettaisiin

puhujataitoa, opetettaisiin kirjoittamaan lyhyitä ja sattuvia uutisia, kirjoitustaidon kehitys ohjattaisiin niin käytännölliselle alalle kuin mahdollista, siis suomenkielen perusteet ja ainekirjoitus oppia, oppia sanomaan asiansa lyhyesti, selvästi ja ilman pitkiä puheita, oppia supistamaan yhteen lauseeseen se, mihin nyt usein tarvitaan koko palsta. Siellä tulisi vielä olemaan oppiaineena materialistinen historiankäsitys, sosialidemokratian johtavat periaatteet, työväensuojelulainsäädäntö ja yleensä kaikki ne asiat, mitä meidän ohjelmamme niin periaatteellinen kuin käytännöllinenkin sisältää. Tämän kaiken minä luulen saatavan aikaan kolmessa kuukaudessa, mutta voitaisiin tähän pian laittaa toinen luokka. Tämä toinen luokka olisi niitä varten, jotka ennen ovat käyneet ensi luokan läpi. Silloin tämä tulisi maksamaan 10,000 markkaa vuodessa. Siis yksiosastoinen seminaari ei tulisi maksamaan kuin 5,000 markkaa kolmen kuukauden aikana ja puoluehallinto on kuitenkin pyytänyt 4,000 markkaa tilapäisiä kursseja varten. Tämä seminaari ei siis tulisi juuri kalliimmaksi kuin tilapäiset agitaattorikurssit, joita pannaan toimeen ja hyöty tästä olisi epäilemättä monta kertaa suurempi. Toinen kysymys on pitääkö oppilaiden tulla toimeen siellä omilla varoillaan? On meillä ennenkin annettu stipendejä aina 100 markkaan henkilöä kohti agitatsioonikurssia varten. Jos tänne nyt tulee vaan 30 oppilasta, niin minä luulen, että pyrkijöitä ei tule suinkaan puuttumaan, vaan yhdistysten kesken syntyy kilpailua siitä kuka saa miehensä sinne, halukkaita kyllä löytyy enemmän kuin voidaan ottaa. Yhdistykset voivat näin kyllä antaa stipendejä. Enempää tänne minun mielestäni ei voida oppilaita ottaa. Mitä suurempi joukko niitä on, sitä suuremmat tulevat olemaan eroavaisuudet entisissä tiedoissa ja kyvyissä ja sen vaikeampi on niitä opettaa. Meillä on siitä kokemusta niiltä kursseilta, joita on pidetty. Toiset ovat olleet jo pitemmältä kehityksessä, toiset tuskin ovat tietäneet yhteiskunnallisten asioiden aakkosiakaan. Kun näin on laita, ei luennoitsija tiedä, kenen kannalle hän asettuu. Seuraus on ollut se, että vaikka kursseja on pidetty niin sangen harvoja agitaattoreja niistä on

tullut, jotka siellä ovat olleet. Mutta tulee muuten muistaa, että agitaattoreja ei opeteta, siihen täytyy syntyä jumalan armosta. Siihen tarvitaan luontaista taipumusta, innostusta ja paljon muuta lisäksi. Ei tarvitse jokaisen luulla, joka aikoiisi tänne seminaariin, että hänestä tulee siellä agitaattori. Meillä on yleinen se käsitys, että kun minä käyn jonkun määrätyn koulun, niin kyllä jumala antaa viran. Jokainen, joka pitää itsensä kykenevänä, ei sitä ole. Siksi täytyy seminaariin päästessä olla tarkka tutkinto, ettei kuluteta puolueen varoja hukkaan. Tämä asia on niin yksinkertainen. Tarvitaan vaan 5,000 markkaa vuodessa niin meillä on seminaari. Sillä summalla minä otan sen pitääkseni yllä vaikka urakalla. (Vilkkaat kättentaputukset.)

Keskustelu loppui ja asia meni agitatsioonivaliokuntaan.

Seinäjoen juttu.

Hufvudstadsbladetissa kerrottiin olleen häväistysuutisen kokouksen osanottajista, sanottiin näet näiden matkallaan aterioinen Seinäjoella ja suureksi osaksi jättäneen maksamatta. Mukana olleet selvittivät asiaa ja väittivät uutista valheelliseksi panetteluksi.

Jätettiin järjestävälle komitealle ottaa selvä asiasta.

Työlakot.

Otettiin keskustelun alaiseksi lakkotaistelu ammatillisella alalla.

Sirola: Jos lakko syntyy alalla, joilla on ammattijärjestö, niin on sen asia siihen puuttua. Jos täysin järjestymättömiä on lakkopuuhissa, niin täytyy siihen jonkun puoluejärjestön silloin puuttua. Puoluetoimikunta täytyy eroittaa näistä lakkokysymyksistä. Jos lakko on syntynyt jonkun perusoikeuden, kuten kokoontumisvapauden t. m. s. puolesta, niin siinä tapauksessa voidaan kääntyä puoluetoimikunnan puoleen. Tämä työlakkoesitys tuntuu sellaiselta että se antaisi riittävät ohjeet.

Hellsten: Vanhan puoluehallinnon aikana vaivasi ääretömän paljon hallinnon toimia se, että aina lakkojen sattuessa käännettiin puoluehallinnon puoleen silloin vasta kun lakko oli tehty ja sama näkyö olevan asianlaita vieläkin. Minä toivoisin päätettäväksi kerta kaikkiaan, että tämä kokous sanoo puhtaasti itsensä irti kaikista lakoista ja jättäisi ne ammattijärjestön huostaan paitsi niissä tapauksissa, kun Sirola huomautti. Pysyköön tämä puhtaasti valtiollisena järjestönä.

Häkkinen: Kun tänä vuonna on esiintynyt räikeänä uusi lakkoala, pyytäisin lausua mielipiteeni niistä. Tarkoitin torpparilakkoja. Lakot muilla aloilla ovat laillisia, mutta lakot torpparien kesken ovat nykyisen lain vallitessa rajoitetut ja tämä minun mielestäni on muistossa pidettävä, sillä meidän täytyy noudattaa lakeja, jotka ovat voimassa, koska niiden alaisena olemme. Tämä on selvästi näkynyt Jokioisten ja Laukon lakoissa, joissa torpparit ovat tulleet hädetyiksi. Ne ovat tuottaneet paljon vahinkoa torppareille ja tulos on ollut päinvastainen kuin on toivottu. Jokioisissa on voitettu, mutta saavutettu hyöty ei sielläkään ole ollut suuri. Torpparilakkoja olisi siis vältettävä Tampereen torpparikokouksen päätöksen perustuksella, jonka toivon tämän kokouksen hyväksyvän. Meidän täytyy noudattaa ei ainoastaan lakia vaan siveellisiä sitoumuksia, jotka on tehty kahdenkeskisesti. On pidettävä ei ainoastaan kirjalliset vaan myös suulliset välipuheet, kun kerran niihin on sitouduttu. Tämä kysymys on herättänyt maalla suurta levottomuutta. Jätetään torpparilakot toimeenpanematta, sillä niillä ei auteta asiaa vaan pahennetaan. Jos asiat niin ahtaalle tulevat, niin kysyttäköön torpparikomitean lupaa, sillä pitäisi tutkia, onko siitä hyötyä vaiko vahinkoa.

Käcklund: Puhuja ei tahdo selittää, kuinka lakko julistetaan ja kuinka johdetaan, vaan huomauttaa, mitä on koehenot, miten lakkoja voidaan välttää. Ammattiyhdistys keskustelkoon työnantajan kanssa, jollei jaksaa pitää puoliaan, kääntyköön liiton puoleen. Tällä pitäisi olla voimaa tässä suhteessa. Pitäisi kaikki saada liittymään ammattiyhdistykseen, muuten ei voida asettaa riittävän suurta pontta selk-

kausten sattuessa vaatimusten tueksi. Olisi saatava aikaan pakollinen liittyminen ammattiyhdistyksiin.

Perttilä: Minä niiden lakkojen johdosta, joiden kanssa puoluehallinto on tullut tekemisiin, olen tullut siihen vakaukseen, että puoluehallinto ei saa sekaantua lakkoihin muussa tapauksessa kun silloin kun sitä ammatillinen järjestö tavallisessa järjestyksessä pyytää. Poikkeuksena tietysti tulevat olemaan ne lakot, mitkä tulevat syntymään joko yhdistys- tai kokoontumisvapauden taikka muista, esim. palkkojen äkillisestä alentamisesta tahi jostakin semmoisesta syystä. Meillä on Helsingissä lakko, jota ei ole nykyiset järjestöt hyväksyneet. Niiden ammattiliitolla, joita lakko käsittää, ei ollut alussa minkäänlaista sananvaltaa. Se on päätettävä, että puolueen toimesta ei missään tapauksessa ruveta tavalla taikka toisella avustamaan niitä lakkoja, jotka ovat niin epäselviä ettei oma amattiliitto voi niitä hyväksyä. Jos lakko on väittäniättömästi tulossa ja siitä löytyy oman ammattiliiton välillä niin suuria erimielisyyksiä, ettei se voi hyväksyä, niin puoluetoimikunta pysyy syrjässä niistä asioista. Minusta on selvä paikka se, että jos lakon alottaminen tahi lopettaminen yksinomaan jätetään lakkolaisten omaksi tehtäväksi, se ei ole oikea. Ei ole oikein, jos kerran on ammattijärjestö, ettei jätetä kaikkien liittoon kuuluvien jäsenten ratkaistavaksi jos lakkoa voidaan jatkaa tahi ei. Ne joilta verotusta tul-taisiin kantamaan, tekevät sen luonnollisesti vastenmielisesti, kun he eivät lähemmin tiedä, millaiset ovat voiton toiveet ja mitkä seikat toimenpiteen ovat aiheuttaneet. Minun mielestäni pitäisi puoluekokouksen täällä päättää, että puoluetoimikunta ei sekaannu mihinkään lakkoihin eikä millään tavalla paitsi milloin nämä ovat omien järjestöjensä kautta hyväksytyt ja milloin on asia niin pitkällä, että puoluetoimikunnan avustus on tarpeen. Tämä ei ehkä ole oikea paikka sellaisen päätöksen tekemiselle, se voisi olla ammattijärjestöjen edustajakokous, mutta kun sitä meillä ei ole niin päättämme tässä nyt.

Sirola: On teroitettava ja selitettävä, että puoluetoimikunta pysyy erillään sillä meillä tulee pian, täytyy tulla am-

matillinen kongressi ja sen pitäisi ottaa nämä asiat haltuunsa. Puoluetoimikunnan ei ole puututtava lakkoasioihin kuin erikoisesta pyynnöstä. Ehdotan että ponsi muutettaisiin näin:

Koska ammatillinen järjestäytyminen maassamme jo on hyvässä vauhdissa, viittaa puoluekokous ammatillisten edustajakokousten ja ammattijärjestöjen lausuntoihin sekä lakko-ohjeisiin ja kehottaa työväkeä työtaisteluissaan kääntymään ammatillisten järjestöjen puoleen. Puoluetoimikuntain ei ole puututtava lakkoasioihin muutoin kuin erikoistapauksissa ja silloinkin ammattijärjestöjen erikoisesta pyynnöstä.

Tämä hyväksyttiin kokouksen päätökseksi.

Puoluelehdet.

Sirola luki sanomalehtimiesten Turussa pitämän kokouksen lausunnon. Se kuului:

Ainoastaan puoluekokous saa hyväksyä lehden vakinaisesti puoluelehdiksi.

Puoluehallinto ja edustajakokous voivat peruuttaa hyväksymisensä, jos havaitsevat päteviä syitä olevan.

Jos syntyy epäilystä ettei joku puoluelehti noudata sosialidemokratista ohjelmaa ja hyväksyttyä menettelytapaa, on jokaisella puolueen jäsenellä oikeus esittää epäilyksensä puoluehallinnolle, joka tällaisissa tapauksissa on velvotettu tutkimaan asian ja siitä antamaan lausunnon, jonka puoluehallinto voi asianomaisessa lehdessä julaista.

Puoluelehden toimitus saa lähettää yhden edustajan puoluehallinnon kokoukseen ja puolueen edustajakokoukseen; edustajalla on niissä puhevalta.

Puoluelehtien kustantajat kuulustelkoot puoluehallinnon mielipidettä, puoluelehtien todellisia päätoimittajia valitessaan.

Toimittajain kykyyn ja luotettavuuteen on kiinnitettävä erikoista huomiota.

Kaikissa puoluelehtiä koskevista asioista olkoon edustajakokouksen lausunnoilla siveellisesti ratkaiseva merkitys.

Jos jokin lehti tahdotaan saada sosialidemokratisen puolueen lehdeksi, on sitä pyydettävä puoluehallinnolta.

Puoluehallinto voi hyväksyä lehden tai hyljätä pyynnön väliaikaisesti. Puoluehallinnon hylkäävästä päätöksestä voidaan vedota puoluekokoukseen.

Jos pyyntö on tehty puolen vuoden kuluessa ennen puoluekokousta, lykätään sen ratkaisu puoluekokoukseen.

Sirola: Tässä puhutaan puoluehallinnosta. Kun ei ole uusia sääntöjä ollut, niin ei ole varmaa tarkoitetaanko tällä neuvostoa tahi toimikuntaa. Tietysti puoluehallinto tarkoittaa puolue-neuvostoa. Nämät ovat jo vahvistetut kerran joten ei pitäisi olla syytä pitkään keskusteluun. Puolue-neuvosto voi ottaa ja tietysti myös erottaa lehden jos on syytä.

Hyväksyttiin kokouksen päätökseksi yllä oleva lausunto.

Puoluelehdet iltalehdeiksi.

Suomen Kirjaltajaliiton hallitus oli jättänyt kokoukselle seuraavan kirjelmän:

Suomen Sosialidemokratisen puolueen Puoluekokoukselle,
Oulussa.

Kun sosialidemokratisen puolueen ohjelmassa löytyy työväen suojeluslainsäädännössä kohta, jossa sanotaan: »Yötyö on kiellettävä kaikilla aloilla, paitsi sellaisilla, joiden teknillinen laatu tekee katkeamattoman työn välttämättömäksi,———» tunnustetaan tällä yötyön turmiollinen vaikutus niin henkisesti kuin ruumiillisessa suhteessa työntekijään, joten yötyön turmiollisuus ei kaipaakaan pitempiä selittelyjä. Nykyään ilmestyy puoluelehti »Kansan Lehti» Tampereella aamusin 6 kertaa viikossa, jonka ilmestyttämisessä tarvitaan säännöllistä yötyötä työntekijöiltä. Kun »Kansan Lehdelle» muodostettiin kirjapaino osuuskunnan pohjalle, heräsi työntekijöissä ajatus, että »Kansan Lehti» olisi muutettava iltalehdeksi yötyön poistamiseksi, mutta jota kuitenkaan eivät ole saaneet toteute-

tuksi. Nyt on myöskin varmana aikomuksena muuttaa puoluelehti »Sosialisti" Turussa 6 kertaa viikossa ilmestyväksi aamulehdeksi, joten senkin ilmestyttyä tultaisiin tarvitsemaan työtä yöllä tehtäväksi. Tämän johdosta on Turun kirjaltajakunnan kokouksessa päätetty Suomen Kirjaltajaliiton hallinnon välityksellä saattaa sosialidemokratisen puolueen kokoukselle käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi, että kaikkiin puoluelehtiin ulotettaisiin määräys, että ne ilmestyisivät iltasin, yötyön välttämiseksi.

Kuten jo alussa mainittiin, löytyy puolueen ohjelmassa vaatimus yötyön poistamiseksi, niin olisi tuon johdosta täydellä syyllä oletettava, että itsensä puolueen olisi käytännössä toteutettava sitä, mitä se periaatteessa pitää oikeana ja on vaatimukseensa asettanut, ja kun se kerran on sille mahdollista, niin olisi koetettava valmistaa pohjaa tämän periaatteen yleiselle toteuttamiselle. Ja kun vielä tiedetään, että puolueen lehdet eivät ole niin suuressa määrässä kilpailusta riippuvaisia kuin muut lehdet, niillä kun voi olettaa olevan oman, varman tilaajamääränsä, ilmestyyköötpä ne minä vuorokauden aikana tahansa. Sitäpaitsi luulisi iltalehtien paremminkin soveltuvan varsinaiselle työväelle, joka vasta illalla, työstä päästyään, on tilaisuudessa lukemaan sanomalehtiään.

Ylläolevan esityksen johdosta pyytää Suomen Kirjaltajaliitto, ei kuitenkaan tarkoituksella niin, että tämä tulisi koskemaan yksityistä ammattikuntaa parannuksena, käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi tähän suuntaan: että kaikki sosialidemokratisen puolueen puoluelehdet ilmestytettäisiin iltasin ja muutettaisiin tähän saakka aamusin ilmestyvät puolueen lehdet iltasin ilmestyviksi, yötyön poistamiseksi niihin tarvittavilta työntekijöiltä, täten toteuttamalla käytännössä sitä periaatetta, mitä puolue pitää oikeana ja on vaatimuksiinsa asettanut ja myöskin samalla valmistaen pohjaa tämän periaatteen yleiselle toteuttamiselle.

Helsingissä, 13 p:nä Heinäk. 1906.

Suomen Kirjaltajaliiton Hallinnon puolesta:

K. F. Heimo.

Otto Vilmi.

Sitäpaitsi jätettiin kokoukselle seuraava kirjelmä:

Kun Suomen Kirjaltajaliitto on jättänyt tähän kokoukseen keskusteltavaksi kysymyksen: »että sosialidemokratisen puolueen puoluelehdet ilmestytettäisiin iltasin ja muutettaisiin tähän saakka ilmestyvät puoluelehdet iltasin ilmestyviksi, yötyön poistamiseksi niihin tarvittavilta työntekijöiltä, täten toteuttamalla käytännössä sitä periaatetta, mitä puolue pitää oikeana ja on vaatimuksiinsa asettanut, ja myöskin samalla valmistaa pohjaa tämän periaatteen yleiselle toteuttamiselle", niin saamme asian johdosta arv. valiokunnalle esittää seuraavaa:

1) Kun puolueohjelmamme ei periaatteessa hyväksy yötyötä, niin onhan väärin, että me itse käytännössä menettelemme vastoin periaatteitamme.

2) Koska yötyö on vastoin luonnollisen elämänjärjestyksen ja ihmisyyden vaatimuksia;

koska se suuressa määrässä turmelee työläisten henkisiä ja ruumiillisia voimia sekä tekee heille mahdottomaksi osanoton ajan-vaatimiin yhteiskunnallisiin rientoihin;

koska se saattaa nuoret työntekijät siveellisiin vaaroihin ja riistää perhe-elämän mahdollisuudet.

3) Tämä kysymys ei koske yksinomaan kyseessä olevaa ammattikuntaa, sen suurin merkitys lienee siinä, että se riistää luonnollisen elämän järjestyksen niiltä lukuisilta työväen perheisiin kuuluvilta lapsilta joita käytetään sanomalehtien palveluksessa, lehtien postittamisessa, jakamisessa ja monessa muussa tehtävässä. Eivätkä nämä lapset ole ja tuskinpa ne voinevatkaan tulla minkään varsinaisen ammattikunnan turvaamiksi, että heidän asemaansa voitaisiin sen kautta parantaa.

Edellä sanotun perusteella ehdotamme siis että yötyö puoluelehtien kirjapainoista poistettaisiin.

Suomen Kirjaltajaliiton edustajat.

Puoluehallinto lausui asiasta:

Kirjaltajaliitto ehdottaa „että kaikki sosialidemokratisen puolueen puoluelehdet ilmestytettäisiin iltaisin ja muutettaisiin

tähän saakka aamusin ilmestyvät puolueen lehdet iltasin ilmestyviksi yötyön poistamiseksi niihin tarvittavilta työntekijöiltä, täten toteuttamalla käytännössä sitä periaatetta, mitä puolue pitää oikeana ja on vaatimuksiinsa asettanut ja myöskin samalla valmistaa pohjaa tämän periaatteen yleiselle toteuttamiselle."

Puoluehallinto kannattaa ehdotusta.

Asiasta syntyi seuraava keskustelu:

Kosonen: Iltalehti-asiassa minä ilmoitan suoraan, että yksityisesti olen täydellisesti kirjaltajaliiton vaatimusten kannalla, ja tulen olemaan. Käytyäni viime talvena kirjaltajien kanssa taistelua olen tullut siihen tulokseen, että se kohtaa asiain nykyisellä ollen suuria vaikeuksia. »Kansan Lehteä" tahdottiin viime talvena iltalehdeksi, mutta Tampereen työväen enemmistö tahtoi pysyttää lehdensä aamulehtenä sen tähden, että toiset paikkakunnan lehdet olivat aamulehtiä. Kilpailu on niin suuri, ettei »Kansan Lehti" olisi voinut sitä riskiä kestää. Kyllä ne jotka iltalehteä vaativat toivat esille sen, että se tulee halvemmaksi. Se on totta, vähän yli 16,000 mk. halvemmaksi tulisi Kansan Lehti iltalehtenä ja se tietysti on tältä kannalta edullista, tämä summa voitaisiin käyttää sisällyksen parantamiseen j. n. e., mutta toiset seikat puhuvat vastaan, nimittäin että iltalehtenä ollen lehti ei täytä lukijainsa sanomalehtitarvetta, ja sen pitää täyttää se yhtähyvin kuin toisetkin. Toiset ovat aamulehtien kannalla, toiset kannattavat iltalehtiä, eikä se mielestäni ole tämän kokouksen päätettävä miten on tehtävä. Vaikka periaatteessa ollaankin yötyön poistamisen puolella, niin se kysyy kehitystä ennenkuin se toteutetaan. Se on aate jonka olemme ohjelmaamme piirtäneet, mutta emme vielä voi sitä toteuttaa, koska se näyttää mahdottomalta nykyään. Tuskin edustajakokous voi tässä mitään päättää, se on jätettävä lehteä kustantavan osakeyhtiön päätettäväksi, ja jos me jotain voimme tehdä, niin jätettäköön sen paikkakunnan järjestöjen huoleksi jossa lehti ilmestyy. Tyytymättömyys tulee olemaan suuri jos puolelle tahi toiselle mennään rajoittamaan lehtien lukijain ja kustan-

tajain vapautta tässä suhteessa. Se tuntuu tuo kirjaltajain vaatimus luonnottomalle. Se ei kohdistu porvarilehtiin vaan työväen lehtiä vastaan jotka ilmankin ovat huonossa taloudellisessa asemassa. „Kansan Lehteen" nähden minulla on velvollisuus sanoa, että Tampereella on enemmistö aamulehden kannalla. Jätetään lehteä kustantavan osakeyhtiön huoleksi.

Häkkinen: Minä yhdyn Kososeen. Me Viitasaarelle saamme Helsingin aamulehdet jo seuraavana päivänä, mutta Työmies tulee vasta kolmantena päivänä. Tuo on vaikuttanut hyvin harmillisesti. Usea sanoo, ettei niitä tarvitse lukea, siinähan on vaan niitä uutisia jotka jo ovat luetut, ja tämän tähden lukee ja tilaa usea porvarilehtiä, kun niistä saa uutiset tuoreempina. Tämä on otettava huomioon, vaikka me kaikki tietysti periaatteessa hyväksymme kirjaltajain vaatimuksen.

Hellsten: Minä pyydän muistuttaa, että me olemme yhteiskunnassa, jossa kilpailu on suuri ja jos me alkaisimme toteuttaa periaatteitamme yötyön poistamisesta, niin me joutuisimme tappiolle. Varsinkin siellä, missä kulkuneuvot ovat huonommat, tulisi silloin työväenlehti perille paljon myöhemmin kuin porvarilehdet. Ja kaupungissakin jokainen tahtoo aamulla katsoa sähkösanomat, mitä on yön aikana tapahtunut tai saapunut uusia tietoja, jos iltapäivällä saa sosialidemokratisen lehden, niin ei siitä osaa yhtäpaljon innostua. Tärnä ei ole sitä aikaa, jolloin voidaan panna aatteitamme käytäntöön taloudellisella alalla. Kun joku työväen mies perustaa kuppilan, niin tahdotaan että hänen pitäisi toteuttaa työväenliikkeen periaatteet. Kun Ursin saa enemmän palkkaa kuin joku työmies, niin sanotaan, ei hän ole mikään sosialidemokrati. Älköön vaadittako työväeltä kilpailun aikana enemmän kuin mitä se voi toteuttaa. Se on vahingoksi työväenlehdille, jos ne ilmestyvät iltapäivällä ja porvarilehdet aamupäivällä. Jätettäköön asia paikallisten toimikuntien huostaan.

Alkula: Tuntuu omituiselta tuo kirjaltajain vaatimus. Minusta näyttää, että he eivät ole sosialidemokrateja. Jos porvarit julkaisevat lehtiään aamupäivällä, niin meillä täytyy

olla kohta annettavana vastamyrkkyä. Me emme saa jäädä jällelle, vaan edelle on pyrittävä. Meillä täytyy olla aamulehtiä koska porvareillakin on. Jällellen emme saa jäädä porvareista.

Kallioinen: Puolueen etu on asetettava etusijalle ja samalle puoluelehtien menestyminen ja jos kirjaltajat tahtovat yötyön pois, niin tehkööt vaatimuksensa yhtähyvin porvarilehdille. Kirjaltajallitolle on annettava lausunto että he ryhtyvät poistamaan yötyötä kaikista lehdistä. Jos porvarilehdet ilmestyvät aikaisemmin niin niistä saadaan uutiset ennen, ja tällaisena aikana pannaan uutisiin paljon painoa. En pidä suotavana, että ruvetaan puoluelehtiä muuttamaan iltalehdiksi, koska siitä puolueen etu ja puoluelehdet tulisivat kärsimään. (Ääniä. Puhuttu jo siitä.)

Lillnix: Ihmettelen kirjaltajien vaatimusta ja yhdyn Kososeen.

V. Jokinen: Kun asia on tullut täällä esille, lienee parasta kerta kaikkiaan tehdä selvää niistä syistä, jotka puhuvat iltalehtiä vastaan. Kirjaltajien esitys on pätemätön. Minä olen persoonallisesti kallistuva iltalehtien kannalle. Ei toimittajankaan ole hauskaa istua vuorokausia toimituksessa, kääntää kirjoituksia muista lehdistä, odottaa sähkösanomia j. n. e. Kuten Kosonen viittasi, tulevat iltalehdet helpommiksi ja niihin saadaan parempi sisälllys. Uutisten saaminen iltalehtiin on niin selvä asia, että siitä ei kannata puhua. Joka on lukenut «Työmiestä», tietää että Helsingin seuraavan päivän aamulehdissä on paljon tuoreempia uutisia kun edellisen päivän «Työmieheissä». Toinen tärkeä seikka on postin kulku. Postin kulku on asetettu sitä silmällä pitäen, että lehdet ilmestyvät aamupäivällä. Kaikki junat lähtevät aamupäivällä ja junien lähtö on asetettu niin, että aamulehdet saadaan heti lähtemään; vielä enemmän on maaseutuposti asetettu sitä seikkaa silmällä pitäen. Iltalehdet saavat jäädä asemalle pitkin radan vartta varttoomaan aamupostin lähtöä. On sanottu että iltalehdet tulevat halvemmaksi. Mutta jos yleisö vaatii aamulehtiä, niin kyllä ne varat hyvin äkkiä menevät hukkaan. Kosonen sanoi, että „Kansan Lehti” tulisi 16,000

markkaa halvemmaksi iltalehtenä. Kyllä se niin on, mutta jos 2,000 tilaajaa jää pois, niin sillä se on suoritettu. Tärkein seikka, mitä on tuotu aamulehtiä vastaan, on se että »Työmies" menestyy iltalehtenä, sanotaan että sillä on 20,000 tilaajaa. Helsingin oloissa on paljon joka sitä selittää että H Työmies" vaikka on iltalehti on kyennyt korottamaan tilaajamääränsä niin suureksi. Helsingissä ovat porvariihdedet kaksi kertaa niin kalliit kuin „Työmies". »Työmies" maksaa 10 markkaa ja muut siellä ilmestyvät jokapäiväiset lehdet keskimäärin 20. Toiseksi tulee se että postin kulku on pääkaupungissa paljon edullisemmin järjestetty kun maaseutu-kaupungeissa. Sieltä lähtee tavan takaa junia joka puolelle. »Työmies" tulee iltajunille joita lähtee joka suunnalle ja ehtii niin määräpaikkoihinsa aikoinaan. Jos »Kansan Lehti" Tampereella muuttuisi iitalehdeksi, niin se voitaisiin lähettää eteläänpäin vasta seuraavana aamuna. Nämä kaikki asiahaarat puhuvat sen puolesta, että vaatimus työväenlehtien muuttamisesta iltalehdiksi on hylättävä. Jos aamulehdet ovat paremmat ja jos ne pystyvät saamaan enempi tilaajia, niin ne kykenevät saamaan suurempia aikaan ja se hyödyttää enempi kuin että muutamalta kymmeneltä kirjaltajalta ja toimittajalta poistetaan yötyö. Voi olla että lehti jos on hyvin toimitettu kykenee saamaan sen, että tilaajat pitävät siitä kiinni vaikka se muuttuisikin iitalehdeksi, mutta tosiasia on, että meillä on paljon sellaisia, jotka eivät lue lehtiä periaatteen vuoksi. Tampereella on parin ammattiosaston puolelta uhattu että he heittävät lehden jos se tulee iitalehdeksi. Tulee odottaa ja siihen ei ehkä tarvitse odottaa enempi kuin ensi vaaleihin asti. Voi olla että ensi vaalien jälkeen puolue on niin kasvanut ja päässyt siihen asemaan, että silloin voidaan tämä muutos tehdä, mutta ei nyt sitä voida. Jos kirjaltajat tahtovat niin pitääkööt huolen siitä, että kaikki samassa kaupungissa ilmestyvät lehdet muuttuvat iltalehdiksi eikä ainoastaan työväen lehdet.

Sillanpää: Se on kyllä totta mitä viimeiset puhujat sanoivat meidän lehtiemme muuttamisesta iltalehdiksi. Minä kyllä olisin sitä mieltä, että meillä olisi ajettava tätä asiaa

niin, että puolueohjelmaa koetetaan toteuttaa. Sanotaan että porvarilehdet pitäisi myös muuttaa iltatehdeksi, mutta porvarilehdet sanovat, miksi ei puoluelehtiä muuteta, koska he itse vaativat? Minä ehdottaisin, että asiaa ruvettaisiin kullakin paikkakunnalla paremmin ajattelemaan, sillä tottumus on puoli luonnosta ja työväki kyllä tottuu iltalehtiin. On sanottu, että maaseudulle „Työmies” tulee kaksi päivää myöhemmin kuin „Kansan Lehti”, mutta siellä »Työmies» leviää paljon suuremmassa määrässä niin, ettei leviäminen yksistään riipu siitä. Minä olen sitä mieltä, että periaatetta täytyy koettaa omassa puolueessa ruveta toteuttamaan jos tahdotaan ihmisiin vaikuttaa. (Hyvä.)

Salonen: Vihaan sydämeni pohjasta yötyötä. Me olemme ammattialaltamme vaatineet sitä pois ja viimein olemme onnistuneet, mutta emme käyneet työväen osuustoiminnan kimppuun. Miksi kirjaltajat, kun heillä on luja ammattijärjestö, miksi he ovat niin pikkumaisia, että käyvät vaan työväen kirjavainojen kimppuun? iMiksi he eivät tee samaa vaatimusta kaikille kirjavainoille? Olisiko heille hauska nähdä toveriensa työskentelevän yöllä kun itse eivät tarvitse.

Pettersson: Toveri Sillanpää huomautti, että olisi pyrittävä yötyötä poistamaan. Kannatan sitä täydellisesti, mutta kysymys sellaisena kun se on esillä ei ole aivan oikea. Olen nimittäin itse ollessani toistakymmentä vuotta porvarilehtien latojana, kiroillut sitä työtä, mutta sillä tavalla sitä ei poisteta, kuin kirjaltajien puolelta on ehdotettu. Pitäisi ottaa toinen tie. ilt- ja aamulehtien hyväksi tuodaan puolustuksia kummaltakin puolelta. Kerta kaikkiaan on käytävä voimakkaaseen toimintaan, että saadaan yötyö pois. Mutta ei tarvitse tehdä yötyötä, että lehdet saadaan ilmestymään aamulla. Ne voivat ilmestyä aamulla ilman että tehdään yötyötä. Meillä tehdään parhaillaan sillä tavalla. Ei pidä vaatia iitalehdiksi työväen lehtiä. Tässä voidaan kirjaltajia ymmärtää. Se on johtunut siitä, että porvarien taholta niin vaaditaan. En olisi uskonut, että he ovat niin lyhytnäköisiä että antautuvat heidän palvelukseensa. Mikä olisi heille mieluisempaa kuin saada työväen lehdet työnnettyksi pois kilpailusta. Ei meidän

lehtien lukijapiiri ole vielä sellaista, että se lukisi lehtiä huolimatta siitä minä aikana ne ilmestyy. Useimmat tilaavat sanomalehden nähdäkseen siitä päivän uutiset. Periaatteellisia kirjoituksia kuitenkin luetaan siinä sivussa ja niin vähitellen tutustutaan sosialidemokratiseen ajatustapaan. Kun tämä ajatuskanta yhä voimistuu lehtiemme avulla, niin siten kirjaltajat kykenevät poistamaan yötyön, kun heillä on yleinen mielipide takanaan ja tätä juuri kasvatetaan työväen lehtien avulla. Sentähden ei niille pitäisi asettaa esteitä kilpailussa porvarilehtien kanssa. Ei ole siis vaadittava, että työväen lehtien pitäisi asettua eri asemaan porvarilehtiin nähden. Se on selvä, että yötyö on vahingollista monesta syystä. Eikä siitä ole kirjaltajille hyötyä että yötyöstä maksetaan paremmin aina 50 ja 100 % enemmän, mutta se ei korvaa sitä vahinkoa joka yötyöstä on. Mutta sosialidemokratian etu täytyy olla pääasia ja toisella sijalla yksilön hyvinvoinnin edistäminen. Yksilön hyvinvoinnin edistäminen ei saa asettua yhteisen edun tielle. Me emme tällä päätöksellä, jota nyt pyydetään, pääse kokonaan siitä pahasta, se koskee vaan muutamia kymmeniä. Niin kauan kuin kirjaltajien liitto ei kykene ratkaisemaan tätä asiaa kokonaisuudessaan niin sen täytyy sitä pahaa kärsiä, mutta minä en usko, että se ei siihen kykene. Se oli keväällä mahdollon ja se antoi perään. Nyt se taas on päässyt voimistumaan, että se voi minä päivänä tahansa työväen yksimielisen kannatuksen avulla ajaa tämän kysymyksen niin ettei Suomessa tehdä yhdessä ainoassa kirjapainossa yötyötä. (Hyvä.) Se menee niin äkkiä ja minä uskon että se kykenee siihen. Kuukausi on ylössanomisaikaa ja sen kuluttua he voivat sen ajaa läpi. Kysymyksen on heitä johtanut lähettämään tänne se, että porvarilehdet aina nalkuttavat, miksi ette ensin vaadi omilta lehdistänne yötyötä pois? Miksi te vaaditte meiltä sitä, mitä ette vaadi omilta lehdistänne? Mutta emme tässä voi tehdä sosialidemokratista yhteiskuntaa porvarillisen sisään.

Leppänen: Täällä ovat meillä mielet ristiriitaisia tässä suhteessa. On luonnollista, että kirjaltajat ovat ensin kääntyneet vaatimuksiineen työväen puoleen, kun he tietävät että

täällä on heidän vaatimuksilleen vähemmän vastusta. Täällä on tämän asian ratkaisulle tahdottu panna liian suuri paino. Ei työväenlehdet yksinomaan sentähden leviä, että niissä on uutisia vaan että niissä henkii se kasantokanta, jonka köyhälistö tuntee omakseen ja se kasantokanta niissä on, tulkoot ne aamulla tahi illalla. Työväenlehdet eivät ole olleet mitään bulevardilehtiä ja kilpailleet porvarilehtien kanssa eivätkä tule vastakaan olemaan. On väärin selittää puolueohjelmaa niinkuin neiti Sillanpää sanoi, että sen nojalla olisi tätä puolustettava. Puolueohjelmaan vedoten tätä ei voida vaatia, mutta paljon paremmin muilla syillä. On nimittäin aivan samantekevää, ilmestyykö lehti aamulla tahi illalla. Suurin haitta iltalehtien ilmestymistä vastaan on postin kulusta johduvat esteet. Esim. Turussa ei iltapäivällä lähde mihinkään päin junia mutta kyllä aamulla. Näin tulisivat iltalehdet seisomaan koko yön. Jos tämä olisi poistettavissa niin siellä aivan mielellään suostuttaisiin koska hyvänsä kirjaltajien vaatimukseen, mutta nykyään ei voida mennä lupaukseen, ei ainakaan tässä kokouksessa.

Sirola: Ehdotan lyhyesti, että puoluekokous lausuu periaatteellisen tunnustuksensa tälle vaatimukselle, jotta koetettaisi pyrkiä periaatteen mukaiseen toimintatapaan, mutta ei muuta asiasta enempää päättäisi. Koko puolueen vaaliohjelmassa tulee olemaan yleinen yötyön postamisvaatimus kaikkiin työaloihin nähden ja puolue järjestönä voi tukea kirjaltajia silloin kuin he ammatillista tietä tätä vaatimustaan toteuttavat. (Hyvä, hyvä.) Minä en pidä kokousta pätevänä siinä mitään sitovaa päätöstä tekemään.

Salava: Näkyy että kokous ei kallistu kirjaltajien vaatimusten kannalle. Olen tehnyt yötyötä 10 vuotta ja tunnen sen. Minusta on makuasia, ilmestyykö lehti aamulla tahi illalla. Kysymys on tässä kirjaltajien parhaasta. Kirjaltajat ovat vaatineet yötyön poistamista jo pitkät ajat. Kun ensimmäinen tariffi ilmestyi, niin silloin tosin ei tästä ollut mitään määräystä. Kun yötyöstä oli korotettu palkka, niin luultiin sen korvaavan sen rasituksen. Kun viime kerralla oli kysymys tariffista, päätettiin lakkauttaa yötyö kello 12 jälkeen,

mutta liitto ei ollut niin vahva että se olisi voinut viedä tämän vaatimuksensa läpi kun isännät sitä vastustivat ja kävi niin, että päätettiin tehdä työtä klo 2:teen yöllä. Tästä nähdään, että kirjaltajat eivät ole olleet toimeettomia, mutta ovat olleet liika heikkoja tällaista vaatimusta läpi viedäkseen kokonaisuudessaan. Tukeakseen itseään vastaisuutta varten on liittohallinto miettinyt tätä keinoa, että ensin saataisiin sosialidemokratiset lehdet ilmestymään illalla. Mitä taas tulee tuohon väitteeseen, että ne voisivat paremmin kilpailla porvarilehtien kanssa ilmestyessään aamulla, niin se ei mielestäni pidä paikkaansa. Porvarit ovat porvareita ja heillä on rahaa, mutta sitä ei ole työväellä. Heidän lehdillään on suuret tulot. Köyhälistö ei jaksakaan maksaa 15, 16 markkaa lehdestään tilausmaksua, eivätkä ne saa ilmotuksia niin suuressa määrässä kun porvarilehdet. jos työväen lehti ilmestyisi koska tahansa, niin ei se voi kilpailla porvarilehtien kanssa tulojen suhteen. Se ei voi maksaa kirjeenvaihtajille j. n. e. Siitä ei siis kannata puhua. Sosialidemokratisten lehtien ei pitäisi luottaa huonoihin uutisiin, jos joku on tappanut itsensä, joku kuollut viinaan, siellä tapeltu j. n. e. Ne ovat sivuseikkoja. Kansan Lehden puolelta on sanottu, että pääkirjoituksiin voitaisiin panna enempi huomiota, jos lehti ilmestyisi ilta-päivällä, mutta ne ovat ainoastaan uutiset jotka puolustavat aamulehteä. On kyllä työväkeä, jotka panevat arvoa tällaiselle, mutta minun mielestäni niitä ei ole otettava lukuun. Olen sillä kannalla, että jos sosialidemokratiset sanomalehden toimittajat tahtovat, niin ne kyllä voivat työskennellä niin että työväen lehdet tulevat yhtä pirteiksi ilta-päivälläkin. Ovathan esim. suomalaisten lehtien kaikki tärkeimmät uutiset otetut Nya Pressenistä. Postinkulun suhteen on eri kysymys enkä usko, -ettei siihen saataisi tarpeellisia muutoksia kun vaan koetettaisi. Täällä on huomautettu, että ne ovat vaan kirjaltajat jotka kärsivät yötyöstä ja niitä ei ole kovin paljon. Ne ovat vaan vähäinen osa mutta siinä on kysymyksessä tuhansia muita. Esim. köyhälistön lapsia on tämän johdosta suuret laumat pakotettu luopumaan luonnollisesta elämäntavasta. Katsottakoon vaan Helsinkiä. Siellä on poikia ja

tyttöjä, joiden täytyy nousta klo 4 ylös jakamaan lehtiä. Niiden olisi paljon mukavampi jakaa lehti illalla kuin aamulla. Täällä on puhuttu aamulehtien puolesta ja kyllähän siitä voidaan puhua, mutta itse asiassa ei niistä mitään hyötyä ole. (Hyvä, hyvä.)

Räsänen: Minä puolestani tässä kysymyksessä olen sitä mielipidettä kun nekin, jotka ovat aamulehtiä vastaan. Ne puhujat, jotka täällä ovat sanansa sanoneet, ovat olleet kah-taalle kallistuvia. Toiselta puolen ne, jotka pitävät tärkeänä affääripuolta, toiselta puolen ne, jotka eivät katso niin paljon asiaa affääärin kuin periaatteen kannalta. Kolmanneksi tulee vielä tottumus. Minä olisin rojhennut esittää, että tässä oltaisiin puhtaasti periaatteen kannalla. Ihmettelen suuresti, että niitä on itse työväen keskuudessa, jotka puhuvat periaatteista, mutta kun tulee niiden käytäntöön soveltaminen niin silloin ollaan toista mieltä, ei niitä nyt sovi toteuttaa. Pettersson sanoi että kirjaltajien on helppo poistaa yötyö kun tuo sopi-mus kestää kuusi kuukautta. (Peti: Minä korjasin sen.) Pettersson on sitä mieltä, enkä minä ihmettele sitä sillä hän on nyt isännöitsijä. (Naurua.) Kirjaltajien sopimus kestää voimassa maaliskuuhun 1911. Jos tämä kokous kuitenkin ei voi tässä pitemmälle mennä, niin ehdottaisin, että läsnä-olijat yhtyisivät siihen lausuntoon, jonka Sirola on antanut.

Paanti: Minä olen sitä mieltä, että puolueen on mah-dollisimman suuressa määrässä koetettava toteuttaa mitä se on periaatteekseen ottanut. Niin tässäkin asiassa. Minusta on samantekevä jos luen uutiset lehdestä aamulla tahi illalla, sama on periaatteellisten kirjoitusten laita. Tältä kannalta on asia yhden-tekevä. Mutta koska tällä kysymyksellä on jonkunlaista merkitystä jos me asetumme periaatteemme mu-kaiselle kannalle. Porvarit aina sanovat etten minä voi poistaa yötyötä enkä lyhentää päivää kun eivät toiset sitä tee. Se on huono valtti eikä sitä kannata ottaa huomioon. Sen sijaan koetettakoon toimia niin, että postinkulku saatai-siin sellaiseksi, että iltapäivällä posti myös lähtisi eri suun-nille, siihen on pyrittävä ja silloin ei iltalehdille ole postin-kulusta haittaa. Näillä perusteilla minä toivoisin että puolue

kokous lausuisi myötätuntonsa kirjaltajien vaatimuksille ja ryhdyttäisiin työskentelemään siihen suuntaan, että saataisiin yötyö poistetuksi. Muuten Leppänen ehdotti sitä keinoa, että järjestetään työnteko sillä tavalla, että lehdet ilmestyvät aamulla vaikka työt päätetään illalla. Sitä kannatan. (Ääniä: Se oli Pettersson joka ehdotti.)

Itkonen: Täällä on väitetty sitä, että tällä puoluekokouksella ei olisi määräysvaltaa lehtiin nähden, mutta muistaakseni siinä sanomalehtimiesten kokouksen laatimassa ponnessa lausutaan että puoluekokouksella on siveellinen määräämisvalta. On tuotu esiin seikkoja, jotka puhuvat iltalehtiä vastaan. Voitaistuoda esiin seikkoja, jotka niitä puolustavat. Kansan Lehden johtokunta toimitti äänestyksen kaikissa työväenyhdistyksissä ja olivat vastaukset sillä kannalla että lehti olisi muutettava iltalehdeksi, tämä puhuu asian puolesta. Numerot myös puhuvat asian puolesta. On sanottu että Viitasaarelle tulee Työmies 2 päivää myöhemmin. Johtuu siitä että posti kulkee 3 kertaa viikossa. Mutta koska maalaistyöväestön enemmistö on kannattanut että lehdet muutetaan iltalehdiksi, (Ääniä: ei ole kannattanut!) he ovat periaatteen kannalla vaikka he itse siitä kärsivät, niin minä toivoisin, että nämä maalaisdustajat pysyisivät mielipiteessään ja kaupunkilaiset eivät tietysti tästä tulisi mitään kärsimään, sillä kaupunkilaiset saavat sen yhtä monen tunnin päästä, tulkoon se mihin aikaan tahansa. Illalla he työstä palattuaan sen voivat paremmin lukea. Jos ei voida tätä kirjaltajien pontta hyväksyä tässä tapauksessa, niin minäkin puolestani hyväksyn Sirolan kannan.

Sirola: Ehdotan ponneksi:

Puoluekokous tunnustaa, että työväen omistamissa liikeyrityksissä olisi mahdollisimmassa määrin noudatettava puolueen periaatteen mukaisia työtapoja ja kehottaa puoluelehtien kustannusyhtiöitä ja osuuskuntia harkitsemaan, missä määrin yötyötä voitaisi puoluelehtiin nähden vähentää tai kokonaan poistaa, kunnes työväestön yhteisillä

ponnistuksilla kaikki terveydelle vahingolliset työtavat saadaan lopetetuiksi.

Tämä hyväksyttiin kokouksen päätökseksi.
Otettiin päivälislooma.

Kokous klo V2 4.
Laulettiin aluksi: „Sä lippu puhdas punanen”.

Taimitsiain raittius.

Hyvskylän t. y. oli lähettänyt seuraavan alustuksen:

Eikö olisi jo aika vaatia puolueen luottamustoimissa olevilta henkilöiltä ehdotonta raittiutta?

Nykyaikana aletaan yhä enemmän ja enemmän panemaan huomiota ihmisten siveellisen elämään. Henkilöitten yksityiselämää tutkitaan ja sen valossa sitte arvostellaan heidän julkista toimintaansa. Samaten otetaan huomioon jonkun aatesuunnan kannattajain käytännöllinen elämä ja sellaiseen valoon kuin näistä huomioista on saatu, joutuu koko aatesuunta vastustajain silmissä,

Tällaisen arvostelun takia on meidänkin puolueemme joutunut suuren osan kansasta silmien edessä jotenkin pahaan valoon. Riveissämme toimivat henkilöt ovat antaneet siihen syytä, sitä ei käy kieltäminen. Tähän taas osaltaan on puolueemme syytä, syystä siitä, ettei ole pantu tarkempaa huomiota edes tärkeimmissä luottamustoimissa olevien henkilöitten siveelliseen elämään. Emme ole asettuneet sille kannalle tässä suhteessa, jolle aatteemme ja työemme vakavuus olisi velvoittanut.

Nyt kun on kysymyksessä sisäisen järjestömmen kaikin tavoin järjestäminen ja lujittaminen, on välttämätöntä, että tehdään myös jotain sen edistämiseksi, että kaikki puolueemme jäsenet kukin käytännöllisessä elämässään, koettaisivat asettautua sille kannalle jolle aatteemme perusohje viittaa. Ensimmäinen ja tärkein askel tähän on, että ne henkilöt, jotka ovat neuvomassa ja ohjaamassa sitä suurta joukkoa, velvoite-

taan neuvoilla ja esimerkillään olemaan oppaana tässäkin asiassa.

Pahin loukkauskivi tässä suhteessa on väkijuomani käyttö. Että se ei ole ollenkaan harvinaisia useille toimihenkilöille riveissämme, on meille kyllin tunnettu. Mitä kaikkea siitä on seurauksena ja minkälaisen arvostelun sen johdosta saamme ulkopuolella riviemme olevilta pitäisi myös olla siksi tunnettu, ettei tarvinne siitä enempää kertoa.

Mutta tästä päästäksemme on ainoastaan yksi tehtävä ja se on: että vaadimme puolueen luottamustoimissa olevilta henkilöiltä ehdotonta raittiutta.

Älköön pidettäkö tätä minään vapauden rajoittamisena. Vaatiihan sääntömmekin meitä niihin mukautumaan emmekä pidä sitä ollenkaan orjuuttavana. Miksi ei sitte voitaisi mukautua tuohon edellä mainittuun vaatimukseen, joka kuitenkin on aatteemme ehdoton vaatimus.

Onhan meillä oikeus vaatia rintamamme etumaisilta niin paljon siveellistä tarmoa ja ehjää siveelmistä käsitettä, että he ilman muuta asettautuvat tuolle kannalle, jos puoluekokous sitä vaatii. Jos kuitenkin mahdollisesti löytyy henkilöitä, joitten siveellinen käsitys ei velvoita tai joilla ei ole enää niin paljon tarmoa ja päättäväisyyttä oman itsensä yli, että voisivat tähän suostua, vaan ennemmin luopuvat työkentelemästä riveissämme aatteemme eteen, täytyy jokaisen myöntää että he ovatkin liian heikkoja toimimaan riveissämme, joten ei näistä vahinkoa tule.

Asian laatuun nähden ei liene tarpeellista kysymystä tässä enempää selvittelä, vaan ehdotetaan tämän perusteella puoluekokouksen hyväksyttäväksi:

Että tästä lähin tulee puolueemme kaikissa tärkeimmissä luottamustoimissa noudattaa ehdotonta raittiutta.

Ehdotuksen johdosta ehdotti puoluehallinto:
Puoluehallinto ehdottaa puoluekokouksen lausunnoksi:

»Puoluekokous lausuu sen vakavan toivomuksen, että puolueen jäsenet yleensä ja erittäin luottamustoimissa olevat noudattaisivat raittiutta."

Seuraava keskustelu syntyi:

Sirola: Minun mielestäni on tästä kysymyksestä keskusteleminen täällä turhaa, siksi että tekemällä vaatimuksia tässä suhteessa me emme kuitenkaan voi niitä läpi ajaa ja lausumalla toivomuksia me käyttäisimme turhia sanoja, sillä ei kenellekään ole tietämätöntä se paha ja haitta, jota väkijuomien käyttämisestä ja etenkin törkeästä väärinkäyttämisestä on. Miksi käytetään väkijuomia? Ihmiset tuntevat tarvetta huumata itseään, unohtaa kurjuutensa, heikkoutensa, ikävystyksensä, luonteensa rikkinäisyyden y. m. Voidaanko nämät kieltolailla poistaa? Ei. — Onko se turhaa ohjelma- massa? Ei, yhteiskunta poistaa siten julkisen kiusauksen, joka on samalla julkinen hyväksyminen, mutta se ei voi estää ihmisiä huumaamasta itseään, jos nämät tuntevat tarvetta.

Me olemme porvarillisen maailman lapsia ja sen vikojen alaisia. Ei meillä ole täyttä vapaata tahtoa, älköön meiltä sitä vaadittako. Mutta meiltä voidaan vaatia rehellisyyttä, älköön tehtäkö meistä kenestäkään kaappijuoppoja.

Kun puolue ei kuitenkaan halunne asettua nuuskijoita eikä hengenhaistajia valvomaan toimitsijainsa yksilöllisiä askeleita, eikä määritellä kuinka monen lasin jälkeen on arvoton puolueen toimitsijaksi tai jäseneksi, olisi paras tyytyä vakavaan toivomukseen, joka kyllä on ennestäänkin kaikille tietona, mutta joka ei tarkalleen toteudu ennenkuin puolue saavuttaa yhteiskunnallistaloudellisella alalla ne uudistukset, jotka m. m. tarvitaan yleisen siveellisen hengen korottamiseksi, jota herra paratkoon toimitaan sagen monilla muilla aloillakin ja jota tällaisilla pakkokeinoilla tuskin edistetään. Älkäämme tuoko farisealaisuutta puolueeseen, älkäämme kivityksellä raskauttako taistelussa ilmankin kyllin sorrettuja tovereita, niin selvästi ja varmasti kuin julistammekin tosiasiaa,

että alkoholimyrkytyksestä vapautunmalla vapaudumme monista muista kapitalistisen yhteiskunnan tuottamista paheista.

Koska asia ei rahtuakaan parane päätöksistä, ehdotan, että hyväksyttäisi sellainen ponsi että puolueen jäsenet yksilöllisten voimien mukaan koettavat välttää ei vain puolueen vaan myös ihmisarvolle sopimatonta esiintymistä.

Kosonen: Sirolan puhe on juoppojen puolustusta. Raittiusliike on siveellinen liike, joka tarkoittaa koko kansan kasvatusta. Kansan syvät rivit ovat jo laajalti, enemmistö, rehellisesti ehdottoman raittiuden kannalla. Eikö työväenliike vieläkään tahdo olla siinä mukana käytännössä sitä edes johtotniehiltään vaatimassa. Raittiusliike on viime aikoina luopunut vanhoillisuudestaan ja omistanut yhteiskunnallisen ohjelman. Nyt ei saa työväenliike vieroittaa sitä kauas itsestään.

Meillä on kieltolaki työväenpuolueen ohjelmassa. Ulkomailla sitä ei sosialidemokrateilla ole. Meidän esimerkkinä on jo ulkomaillakin herättänyt huomiota ja sielläkin asioita vakavasti käsitellään. Paheksun sitä, että puolueen johtomiehet koettavat asian syrjäyttää vähäpätöisenä.

Jos ulkomailla juodaankin et siellä porsastella kuten täälläkin Oulussa on täytynyt nähdä näinä päivinä muutamien kokouksen osanottajien tekevän. Ehdotan ponnin

Puoluekokous lausuu sen vakavan toivomuksen, että puolueen jäsenten yleensä ja erittäin luottamustoimissa olevien siveellinen velvollisuus on olla ehdottomasti raittiita.

(Vilkasta hyväksymistä).

Tainio: Sosialidemokratien pitäisi olla järkeviä ja johdonmukaisia. Me olemme tieteellisillä perusteilla kukistaneet porvarillisen maailmankatsantokannan, mutta silloin kuin me alamme keskustella omista keskinäisistä asioistamme, silloin näyttää johdonmukaisuus olevan kaukana. Täällä velvoitetaan työväenpuolueen johtomiehiä olemaan ehdottomasti raittiita. Asia on minusta nähden sama, jos hyväksytään Jyväskylän työväenyhdistyksen ponsi, mutta se on epä-

johdonmukaista. Älkää valitko luottamustoimiin muita kuin raittiita! Te sosialidemokratit, miksi valitsette minut, jos minä juon. Älkää valitko puoluehallintoon, älkää suosiko juoppoja, älkää antako niille mitään virkaa. Mitä kansanvaltaisuutta siinä on, että te pakotatte minun olemaan raittiina, jos minä en tahdo. Te voitte minut eroittaa tahi tehdä mitä tahansa, mutta minusta itsestäni riippuu, mitä minä syön tahi juon. Minä myönnän että johtomiehen täytyy olla käytöksessään kohtuullinen, en, että sen tulee olla raitis. Parempi on johtomies, joka juo ja tekee tehtävänsä, kuin raitis, joka jättää kaikki laimin. Minä arvostelen ihmisiä sen mukaan, miten ne tekevät työnsä, eikä sen mukaan ovatko ne raittiita. Raittius ei ole pääasia, se on sivuseikka, vaikka se ohjelmaan kuuluu. Minun mielestäni olisi parempi laatia uusi ponsi, jossa kehoitetaan sosialidemokrateja valitsemaan ehdottomasti raittiita luottamustoimiin. (Hyvä, ei, ei). Ettekö te sitten hyväksy raittiutta?

Heitto: Useampia vuosia takaperin eräässä suuremmassa työväenkokouksessa Helsingissä minä nostin tämän kysymyksen, että olisi vaadittava työväen johtomiehiltä siveellistä elämää myös juopotteluun nähden. Minulle vastattiin: joka ei juo, se ei myös mitään ymmärrä. Minä en sitä ottanut uskoakseni, sillä se edellyttää, että meidän täytyy ruveta juomaan hurjasti, jos mieli mihinkään kyetä. Täällä ei enää sitä mielipidettä esitetä. Edellisen puhujan ponsiehdotukseen minä täysin yhdyn siinä, ettei valita niitä, jotka eivät ole raittiita. Tiedän ettei ketään voida pakottaa. En tahdo, että vaaditaan ehdotonta raittiutta, vaan panemme ehdon, että jos luottamustoimissa oleva henkilö esiintyy humalaisessa tilassa niinkuin on esimerkkejä ollut, niin komitea on oikeutettu hänet erottamaan, varajäsen astukoon tilalle. Sillä että valittaisiin raittiita, ei pitkälle päästä. Henkilö voisi tänään olla raitis, mutta 3:n vuoden perästä pidettävään puoluekokoukseen mennessä voi muuttua vaikka miksi. Jotain meidän on tehtävä puhdistaksemme itseämme. Me emme voi tutkia, mitä johtomiehemme syövät ja juovat, mutta me vaadimme, että he eivät esiinny juovuksissa, a

sillä tavalla me puhdistamme puoluetta ja saamme myötätuntoa enemmän kuin tähän asti olemme saaneet. Sen joka on johtohenkilö sen pitää käsittää, että hän esiintymisellään häpäisee aatteensa. Jos ei ehdotonta raittiisuvaatimusta aseteta, niin asetamme kontrollin alle johtomiehemme niin nähdään, että me pyrimme sinne päin ja saavutamme paljon myötätuntoa niiden puolelta, jotka meitä nyt syyttävät siitä, että me vaadimme sitä ja sitä, mutta emme edes omilta johtomiehiltämme vaadi näitä käytännössä toteutettavaksi. Sillä henkilöltä, jonka asetamme eturiviin, siltä meidän täytyy vaatia. Se, joka ei vaatimuksiamme täytä, se meidän täytyy syrjäyttää ja ottaa vaikka heikompi kykyinen kun se on puhdas tavoiltaan, se ei ole niin suuri vahinko sillä käytös johtomiesten puolelta vaikuttaa aatteeseenkin. Ei tehdä niinkuin pappi, joka saarnaa: teidän täytyy olla ei niinkuin minä olen vaan niinkuin minä neuvon. Ehdotan ponnen:

Puolue vaatii luottamushenkilöiltä periaatteitensa mukaista käyttäytymistä; näin ollen koetettakoon valita luottamustoimiin ainoastaan raittiita henkilöitä ja kun näissä päihtyneenä esiintymistä huomataan erotettakoon silloin luottamusta toimestaan. (Hyvä, hyvä).

Rajoitettiin puhevuorot 2 minuuttiin.

Mielikäinen: Tehdään päätös, että kaikki noudattavat ehdotonta raittiutta.

Vuolijoki: Ajan voittamiseksi ehdottaisin, että kokous muodostaisi ryhmiä eri mielipiteiden kannattajista ja kukin ryhmä valitsee henkilöt, jotka tuovat ne mielipiteet esille, mitä ryhmä kannattaa. Kun täällä on oikeastaan kaksi ryhmää, niin eikö voitaisi sopia että kumpikin ryhmä valitsee yhden miehen ja sitte kun ne ovat lausuneet mielipiteensä, äänestetään.

Tynkkynen: Tainio sanoi että on oltava johdonmukaisia, mutta kuka on todistanut että väkijuomat lisäävät järkeä? Ei tule kysymykseen, että voimme missään tapauksessa puo-

lustaa juoppoutta. Me vaadimme raittiutta, mutta johtavat piirit osottavat juoppoutta. (Hyvä, hyvä, melua). Yhdyn niihin ponsiin, että me vaadimme raittiutta. Johtomiesten täytyy osottaa syville riveille, että me ajamme sitä aatetta, jota sanomme edustavamme, ja meillä on oikeus tällaiseen vaatimukseen johtomiehiimme nähden.

Nousiainen: Luottamusmiehiltä on vaadittava raittiutta.

Kallioinen: Hyväksyn edellisen. Vaikka asia jätettäisiin sille kannalle, että ainoastaan ehdottomasti raittiita valittaisiin, niin ei tehdä mitään pontta jätettäkään valitsijoiden valintaan, pitääköön kukin velvollisuutenaan katsoa ketä äänestää. Emme me täällä tiedä kaikista kuka on raittiusmies, kuka viinaan menevä. (Puheenj. keskeytti).

Hellsten: Minä olen varma, että paljon tekopyhiä henkilöitä laitetaan, jos täällä tehdään päätös, että ehdotonta raittiutta on vaadittava henkilöiltä, jotka ovat kasvaneet ympäristössä joka ei ole raitis. Ihmiset ovat ympäristönsä tuloksia. Tekopyhyys ja porvarilliset siveyskasitteet ovat menneeltä ajalta siirtyneet. Minä kysyn, kumpaisetko ovat valmiit menemään lakonrikkureiksi, nekö jotka ovat ehdottomasti raittiit ja pikkurikkaat vai ne jotka käyttävät väkijuomia. (Juopot tietysti). Kyllä ne ovat juuri säästäväiset ja pikkurikkaat raittiit, jotka ovat ensimmäisiä lakonrikkureita. (Alas, alas, melua) Puolue toimikoon sellaisella tarmolla niin että se saattaa toimimaan jäsenensä niin, ettei puoluetta vahingoiteta. Muuten voidaan pakottavilla määräyksillä saada aikaan se, että puolueen toimihenkilöt eroavat. Älköön tehdä rajoittavia päätöksiä, muuten tekopyhyys kasvaa.

Pylväs: Tarpeeksi paljon ovat jo saaneet raittiit kärsiä juomarien juovuspäissään tekemistä tuhmuuksista. Siis ehdoton raittius johtohenkilöiltä! Peljätään toimihenkilöistä tulevan puute. Turha pelko. Uksi sentähden että raittiutta vaatimalla saamme riveihimme ne voimat, jotka nykyään pysyvät syrjässä siksi etteivät tahdo olla juomarien kanssa reuhaamassa; 2:ksi onhan meidän riveissämme naisia, eihän heissä ainakaan järkipaljon ole juoppoja. Vaadimmehan naisen ja miehen tasa-arvoisuutta. Siis valittakoon raittiiden

miesten keralla naisia luottamustoimiin. Älkööt katsoko juopot miehet siltä olevansa tohvelin alla, vaikka olisikin naiset johtavassa asemassa. Ennemmin neuvokoot naisia selvällä päällä ollessaan kuinka tulee toimia. Silloin ei meillä ole toimihenkilöistä puutetta ja säilyy puolueemme puhtaana kapakkasankarien urheiluista. (Kätten taputusta).

Jussila: Yhdyn puoluehallinnon ehdotukseen. Minä huomautan, että rautatieläisliittohallintoon tahdottiin raittiita, mutta hallintoa ei olisi saatu mieleistä, jos sellaista olisi vaadittu. Mitä niillä puupäillä tehdään, sanottiin, vaikka ne olisivat raittiita. Asetun näiden puupäiden joukkoon.

Jussi Tuominen: Se on kummallista että silloin kun meidän omista miehistämme tulee puhe, niin vedotaan siihen, että olemme porvarillisen yhteiskunnan kasvattamia, mutta kun me moitimme porvareita, niin emme ota silloin huomioon, että he ovat porvarillisessa yhteiskunnassa kasvanneet, heidän on siis myöskin yhtä vaikea luopua käsityskannastaan, kun juopon juomistaan. Meidän on pidettävä silmällä, että raittiusvaatimuksella me saamme puolueellemme suurempaa arvoa. Ikävä kyllä, mutta sitä ei ole meidän puolueessa tähän asti kylliksi tarmokkaasti ajettu. Minä muistan kun joku vuosi takaperin oltiin agitaattorikursseilla niin siellä yksi opettajista, puolueemme johtomiehiä sanoi: ei teitä perkeleitä perkeleitä saa oppimaan edes juomaan, kuinka teistä sitte tulisi puoluemiehiä. Kun me rupeemme vaatimaan niin kyllä johtohenkilöt oppivat ja uusia luottamushenkilöitä kasvaa, jotka tälle vaatimukselle panevat arvoa, ja niin saamme semmoisia, jotka ovat kykeneviä sekä raittiita. Ei tehdä jyrkkiä päätöksiä. Kannatan raittiutta, mutta käytännöllisistä syistä ei vielä ehdotonta raittiusvaatimusta aseteta. (Hyvä, hyvä).

Alf ihan (ruois.): Puhuja lausui ilonsa siitä että raittiusliike puolueessa on niin voimakas ja sanoi että niin raittiuden puolustaja kun onkin, ei kuitenkaan kannata Jyväskylän työväenyhdistyksen ehdottamaa pontta, koska kysymys on vaan ruokalajikysymys ja se saattaisi hajottaa puoluetta. Uskon

että kukin yksityinen on pitävä kunnia-asianaan esiintyä niinkuin puolueen arvo vaatii.

Lainio: Mihin jumala laittaa temppelin, siihen laittaa perkele kapakan viereen, niin on käynyt sillä paikkakunnalla, jossa tämä kysymys on nostettu. He ovat saaneettämän kysymyksen tähden kärsiä ikävyyttä ja siitä on tämä kysymys aiheutunut. On vastustettu asiaa, tästä kysymyksestä ei saisi puhua, vaan painaa Villasella. En tuotu esimerkkejä ulkomaiden puolueohjelmista, että siellä ei tällaista vaatimusta ole. Mutta on otettava huomioon, millä lailla juo suomalainen ja millä lailla ulkomaalaiset, siinä on ero, ne osaavat siivommin juoda. Me käytämme järkeämme, että se kehittyy liiaksi. Olen sillä kannalla, että tästä lähtien valitaan luottamushenkilöiksi sellaisia, jotka eivät myrkkyä käytä. Ei sekään mahda olla johdonmukaista, että mies, joka on valittu luottamustoimeen, vieläpä korkeimpaan luottamustoimeen juopottelee puolitoista päivää jonkun korkean herran kanssa. Ehdotan että valitaan luottamustoimiin henkilöitä, jotka eivät väkijuomia käytä. (Hyvä, hyvä).

Seppä: Meissä nuoremmissa puolueen miehissä ja naisissa on paljon niitä, jotka ovat koittaneet koko innostuksensa tarmolla toimia puolueen kunnian ja maineen kohottamiseksi; mutta me näemme suureksi ikäväksemme ja mielenkatkeruudella että vanhemmat puoluetoverit, joiden pitäisi olla esimerkkinä, tahtovat häväistä sen puolueen, jonka kunniaa me puolustamme, sentähden otettakoon puolueessa käytäntöön se menettelytapa että valitaan kuten Tainio ehdotti, raittiita miehiä puoluehallintoon ja muihin luottamustoimiin.

Hörhammar: Meidän senaatin ohjesäännöissä on vaatimus, että senaattori ei saa mennä julkiseen kapakkaan. Tehdään me samoin. Ei tehdä ehdotonta raittiusvaatimusta, mutta itse puolestani yhdyn Kososeen.

Lempinen: Minä en ole raittiusintoilija enkä juoppojenkaan puolustaja, mutta on seurattava kehitystä, ja vaikka en ole juoppouden kannalla, en hyväksy ehdotonta raittiusvaatimusta. Kuinkahan monta meillä on ehdottoman raitista puolueessa? (Alas, alas!) Niitä on hyvin vähän. En

minä tahdo puolustaa juoppoja, mutta olen sillä kannalla, että olisi hyvä jos olisivat raittiita eturivin miehet, mutta ei pakkokeinoja käytetä. En hyväksy kapakkaelämää, mutta ei pidä olla tekopyhät. (Alas-huutoja, melua).

Hurme: Se yhdistys, josta olen lähetetty, on lausunut periaatteena, että eturivin miehiltä olisi vaadittava ehdotonta raittiutta.

Leivo: Täällä vaaditaan kovasti raittiutta. Minä olen ollut seitsemän vuotta takaperin sillä kannalla. Tuo väite, että puolue saisi paljon enemmän kannatusta, jos sen johtohenkilöt olisivat raittiita, on sellainen, jota vastaan voi muistuttaa. Puolue on kasvanut, vaikka sen johtomiehet juovat. Muutakin järkeä tarvitaan eikä vaan taitoa olla juomatta. Ei ole kunnioitettava sellaista käsitystä, joka puolustaa juoppoutta. Silloin kuin joku meillä pääsee agitaattoriksi, silloin hän ei ole työmies vaan herra ja herrasmiehen pitää tietysti juoda. Mutta jos ken juopikin, niin ihmisiksi pitäisi juoda. En kannata itse juomista enkä tahtoisi että puolueen henkilöistä sitä saatettaisi sanoa.

Kannisto: Siitä mitä juoppous työväenpuolueelle matkaan saattaa, ei tarvita selityksiä. Siinä suhteessa on oltu joko peitteleviä tahi liioittelevia. Kaikki olemme yksimielisiä että periaatteellisesti olisi pyrittävä siihen että juoppous häviäisi. Mutta minä rohkenen vastustaa jyrkintä suuntaa sillä se ainoastaan hajottaisi ja veisi puolueesta voimia, joita tarvittaisiin.

Luoto: Työväenliike itsestään on minun mielestäni periaatteessa on niin kallisarvoinen, että silloin kuin sen riveihin pyrkii, niin ensimmäinen tehtävä olisi heittää väkijuomien käyttäminen pois. Olen sellaista virhettä työväen eturivin miehissä kuullut olevan, että he eivät ole juoppo nä tänne tulleet, vaan ovat meidän liikkeessämme siihen oppineet. Olen Kososen kanssa samaa mieltä. Käytännöllisten syiden tähden ei vielä ole ehdottoman raittiuden kannalle asetuttava.

Toivonen: Olen niitä miehiä, jotka vaativat raittiutta, ei ehdottomasti, mutta sellaista, ettei missään tapauksessa

polettaisi puolueen mainetta. Minä yhdyn Jussi Tuomiseen. Pyytäisin kysyä tovereilta onko alkohooli ravintoaine?

Turkia: Ensin panen vakavan vastalauseen tovereita vastaan, jotka ovat puhuneet työväen johtomiehistä. Kurikka on kuvitellut mielestään sellaista, että meillä on johtomiehiä. Minä en tunne johtomiehiä enkä alistu johtomiesten alle. Puhuttakoon luottamusmiehistä, se on eri asia. Puolueen enemmistön päätöksiä me tottelemme emmekä mitään johtomiehiä. Olisipa nämä puheenvuorot käytetyt tovereita kohtaan kahdenkesken, niin se olisi vaikuttanut paljon. Kotkassa ei panna juoppoja luottamustoimiin, tehtäköön kaikkialla niin ja kun niin tehdään, niin ei tarvitse alinomaa siitä keskustella. Älkää naurako juopuneille, älkää kannattako niitä. Korjatkaa pois sellaiset ihmiset näkyvistä. Täällä on miehiä, jotka ovat kohtuullisia ja siellä on yksi heikko mies ja ne, jotka jaksavat itsensä hallita, narraavat sen heikon kapakkaan. Sellainen menettely on halveksittava.

Seppälä: Kieltämättä puoluemiehet tekisivät suuren palveluksen työväenliikkeelle, jos voisivat lakata juomasta. Mutta toisekseen ei kenenkään otsalla ole merkkiä: tuo on johtomies, sen on määrännyt toimintakyky. Varmana voidaan pitää, että juuri juoppous toimimiesten kesken on vaikuttanut sen, että niin monta liikeyritystä on kärsinyt sentähden, että työväki on ruvennut niitä epäluulolla katselemaan ja epäluulo kalvaa maaperän pois hyviltäkin yrityksiltä. Monessa muussa suhteessa on juoppous tehnyt vahinkoa. Porvarien juopposeuroissa on pahentunut monta meidän parhaista miehistämme, se on tosiasia. Heikompia on mennyt kokonaan. Olen kuullut esim. Turussa sanottavan että Hampurin börssi on liika porvarillinen, mutta Fenixiin kyllä sopii työväen miehen mennä. Sittenkin minä olen kuitenkin luottamusmiehiä valittaessa sillä kannalla että ensi sijaan niiden pitää olla sosialidemokrateja, eivätkä ne saa olla farisealaisia puupäitä.

Lillnix: Sosialidemokratisen liikkeen ensi aikoina keski-Europassa, kun sitä kaikilla tavoilla kuristettiin, niin silloin sosialidemokrateilla ei ollut muuta keinoa aatteen ajamiseen

kuin kokoontua kapakoissa. Siellä ne voivat keskustella ja päättää yhteisistä menettelytavoista ja kehittää järjestöään, sentähden ei meillä ole syytä ankarasti tuomita, jos löytyy vaikkapa sellaisia, jotka joskus ovat kapakassa. Olen sitä mieltä että raittius on vaan pidettävä periaatteenä ja toteutettava koska se on meidän puolueohjelmassa. Itsetunto vaatii tätä periaatetta toteutettavaksi ja kunkin sosialidemokratian on puolestaan edistettävä raittiutta, mutta koska kaikki sitä eivät voi noudattaa, kuin pitkän kehityksen perästä, niin ei ole aivan jyrkästi meneteltävä, koska sillä vahingoitettaisiin puoluetta. Kannatan Sirolan lausuntoa. (Ei, ei).

A. Vatanen: Minä olen se henkilö joka puolustan kaikille ihmisille tasa-arvoisia oikeuksia. Kaikki pykälät, mitkä eivät tähtää tähän, pidän minä väärinä. Tätä väkijuomien kieltoa tahtoisin sovitettavaksi kaikkiiin jäseniin eikä vaan luottamusmiesten kapakassa käyntiin. Te tahdotte yksilöille määrätä miten on meneteltävä. Miksi itse noudatatte tapaa, jonka pidätte pahana. Jos johtomiehiltä vaaditaan raittiutta, silloin on vaadittava kaikilta. (Hyvä, hyvä).

Alkula: Vatanen toi esiin epäkohdat, mitä piilee tässä asiassa. Minä vaadin ehdotonta raittiutta. Täällä puhutaan, että meidän tulisi valita miehiä sellaisia eduskuntaan, joiden takana kaikki voisivat seistä, ja kuitenkin meillä ei vaadita raittiutta. Mitä sellainen vaaliohjelma pyhittää. Tahdommeko agiteerata miehiä, jotka eivät ole raittiita, miten ne voivat raittiusasiaa valtiopäivillä ajaa. Eivät he siellä taistele raittiusaatteen puolesta, kun he kerran eivät itse sitä tunnusta sen vertaa, että omassa elämässään noudattaisivat. Toimiin tosi raittiit miehet. (Hyvä, hyvä).

Janhunen: Täällä on sanottu, että parempi on että meillä on 10,000 puhtaasti sosialidemokratia kuin satatuhatta jotka eivät ole puhtaita. Voimmeko pitää sosialidemokratina sitä, joka rypee kapakassa silloin kuin pitäisi ajaa köyhälistön asiaa?

O. Orasmaa, K. Siekkinen, A. Halme, E. Leino, J. Kaasinen ja A. Tapio yhtyivät Kososeen.

Ahmala: Eräs kasku kuuluu: milloin te olette nähneet että pelimanni tanssii? Minä luulen että meidän luottamusmiehiimme sopii tämä: milloin olette nähneet että pelimanni tanssii. Ne vaativat muilta puolueohjelman noudattamista, mutta mikä koskee heitä itseään, silloin ne ovat kuolleita kirjaimia, niinkuin tämä raittiuspykäläkin. Sitä ei tarvitsisi heidän mielestään olla ensinkään. Minusta on hyvin puolueen arvoa alentavaa, että kapakasta tuodaan valituksia meidän edustajiemme käytöksestä siellä, niin kuin on näinä päivinä tapahtunut. On vaadittava ei ainoastaan luottamushenkilöiltä vaan kaikilta raittiutta. Jos tällä kertaa ei ehdotonta raittiusvaatimusta voida asettaa, niin sellainen kuin Kosonen ehdotti. Siihen yhdyn.

Pakarinen: Olisin mielelläni luopunut, mutta tahtoisin muutaman sanan lausua sentähden että olen maalta ja me olemme oppineet huomaamaan, että eturivin miehet ovat raittiita, sillä sellainen on meidän ohjelmamme. Nyt näen että kaikkein suurimmat luottamusmiehet juopottelevat. Raittiutta meidän on vaadittava. (Hyvä).

Linnanvuori: Juopotteleminen on paha ja hylättävä tapa, eikä sitä täällä voida hyväksyä, että meidän miehet humalapäissään tulevat tänne. Siitä ollaan yksimielisiä. Mutta minä pyydän kysyä teiltä, onko synty jos minä otan olutlasin? (On, on). Tässä kun on kysymys raittiudesta, on kysymys periaatteesta. Täällä on kaksi eri periaatteellista kantaa. Toinen ei tahdo missään muodossa alkoholia nautittavan, toinen ei tahdo että vapautta rajoitetaan kun vaan ei esiinnytä julkisesti häiritsevästi. Minun mielestäni on asia niin että jos tuossa on henkilö, joka ei ota yhtään vaan minä otan jonkun lasin olutta, niin hän ei sentähden, että hän on ehdottomasti raitis, ole yhtään siveellisempi kuin minä. (Alas).

Vesa: On sanottu täällä, että meidän vastustajat ja etupäässä porvarit saavat aseita meitä vastaan kun ne voivat väittää, että teidän miehenne eivät ole raittiita. Minä tahtoisin huomauttaa että ne jotka liikettämme vastustavat, niin niiden mieleen eivät ole mitkään meidän hommamme. Jos sille kannalle asetumme että porvarit eivät pääse meitä

syöttämään, niin on meidän tässä suhteessa yhdyttävä täydelliseen raittiusvaatimukseen. Se on oikein kuin Vatanen sanoi, jos tahdotaan johtomiehiä raittiiksi niin on sama vaatimus tehtävä kaikille jäsenille. Se on oikeata tasa-arvoon pyrkimistä. Meillä ovat johtomiehet niinkuin muutkin eikä niille voida tehdä suurempaa vaatimusta kuin muille.

Koplia: Täällä on lausuttu raittiuskysymyksessä puoleen jos toiseen enkä tahtois enää sitä jatkaa. Tahtoisin kuitenkin lausua jyrkän paheksumisen siitä että jotkut edustajat täällä hoipertelevat punanen merkki rinnassa kadulla. Ottakoot edes sen pois etteivät tahri puolueen puhtaita värejä. (Hyvä). Jos miehet eivät edes tällaisessa tilaisuudessa pysy raittiina, niin kyllä porvarit silloin muutamilla viinaryypyillä saavat miehiämme äänestämään millä listalla hyvänsä. (Hyvä, hyvä).

Heino: En tahdo ketään tuomita. Olen Alkulan kannalla. Hän sanoi sen mikä myös on minun vakaumukseni.

Tervo: Olen sitä mieltä, että, raittiuskysymys ei saa muodostua uskonkappaleeksi, mutta on myös toiselta puolen täysin selvillä jokaisella, että kieltolaki ei saa olla ohjelmassa mikään kuollut kirjain, sitä on ryhdyttävä panemaan käytäntöön. Meillä on työnantajia jotka sanovat etteivät he saa kunnollista väkeä jos rupeavat vaatimaan raittiutta. Mitä tulee meidän taistelustamme silloin, jos työnantajat rupeevat suosimaan juoppoja. Meidän on omassa keskuudessamme ajettava raittiutta ja vaadittava sille tunnustusta. Täällä on ratsastettu kehityksellä. Minä ihmettelen ettei aleta tietää mikä on suurin vastustaja kehitykselle, eikö se ole juuri juoppous, eikö se ole se joka vie meidän sekä aineelliset että henkiset voimamme. Kummastelen Sirolaa kun hän sanoi: älkää tuoko farisealaisuutta puolueeseen.

Taipale: Piispan pitää olla nuhteettoman. Niinkauvan kuin meillä on kapakoita ja väkijuomia, ei tämä voi toteutua. On pyrittävä 'kieltolakiin, sitte vasta lakkaa juominen ei ennen.

Pettersson: On keskusteltu tästä asiasta mutta ei ole päästy yksimielisyyteen. Meidän täytyy muistaa että sosiali-

demokratia ensin ja raittiusasia sitten. Raittiusasian ajajatkin ovat käyttäneet semmoisia henkilöitä, jotka eivät ole raittiit. Meidän on saatava toinen kurssi kuin tähän asti. Ei saa tapahtua niinkuin viime aikoina että johtomiehet ovat juopotelleet ja ne jotka puolueeseemme ovat tulleet, ovat ruvenneet juopottelemaan ja ajatelleet, että se on sosialidemokratiaan kuuluva. Se ponsi jonka Tainio ehdotti, ei ole johdonmukainen, se on epäjohdonmukainen. Minä ehdottaisin että ponsi muodostettaisiin näin kuuluvaksi:

että puolueemme jäsenet enemmän kuin näihin asti panisivat suurempaa painoa luottamustoimiin valittavien henkilöitten persoonalliselle raittiudelle, ei kuitenkaan niin yksipuolisesti että puolueemme edut ja kehitys tämän kautta joutuisi kärsimään. (Hyvä, hyvä).

Kotka: Koska täällä on moni hyvin kiihkeästi moittinut juoppoja miehiä niin lieene paikallaan muistuttaa että toisaalta on usein haukuttu hulluksi niitä jotka eivät osaa ryyppätä. Minä tunnen miehiä rautatien konepajasta ja siellä ovat tehneet päätöksen työmiehet itse että ensi kerran saketetaan sitä joka tuo tehtaaseen väkijuomia ja toisen kerran jos sellaista tapahtuu, niin erotetaan. Minä toivoisin että kaikki olisivat raittiita. Kososen ponnen minä muuten hyväksyn mutta sitä tahtoisin muutettavaksi siihen suuntaan, että ainakaan virassa ollessaan eivät luottamushenkilöt saisi olla humalassa. Nykyään niinkuin tiedetään ei työmies saa työpaikallaan olla juovuksissa mutta meidän arvoisilla edustajilla on otsaa juopotella ja ottaa maksu niiltä höyhälistön jäseniltä jotka ovat heidät lähettäneet. Tämä on mitä jyrkimmin paheksittava.

Sonninen: Kaikki juopot raittiusasiaa puolustavat, niin kuin tiedetään, mutta minä olen vakuutettu siitä että ehdoton raittius on mahdoton saavuttaa ennenkuin on kieltolaki saatu aikaan. Minä tunnen Suomen suurimpia juoppoja sekä tunnen Suomen suurimpia raittiusmiehiä. Meidän on huo-

mattava, että meidän on pantava raittiustyön rinnalle muut siveelliset tunteet. Lausun itsepuolestani että työväen miesten täytyy itse näyttää syventyvänsä siihen raittiuspykälään ja että ne jotka eivät niin tee, niin niitä emme voi pitää täysin sosialidemokraatteina.

Sillanpää: Raittiusaatteen kannalta toivoisin, että jokainen olisi ehdottomasti raitis, mutta koska puolueemme ei ole vaatinut kaikilta raittiuslupausta, emme luonnollisesti täällä voi täyttää sitä siinä määrässä kuin raittiusliikkeessä. Yhdyn puoluehallinnon ehdottamaan ponteen, että kokous lausuisi sen toivomuksen, että jokainen koettaisi käyttäytyä raittiisti kaikissa toimissaan. Heitto lausui sen mitä minä ajattelin lausua, että kuka tietää onko se joka tänään on raitis, sitä enää huomenna. Jokainen koettakoon mikäli mahdollista puolueen kunnian ja menestyksen vuoksi noudattaa elämässään täydellistä raittiutta. (Hyvä, hyvä, ei.)

Räsänen: Minä raittiusmiehenä en tahdo esiintyä varsin jyrkkänä. Täällä puhutaan juoppojen halveksimisesta mutta minä uskon ettei kukaan halveksi miestä sentähden että hän juo. Tainio sanoi alkää valitko juoppoja. Kun nuorisoliike alkoi ei se ollut raittiuden kannalla, mutta se on kasvattanut raitista nuorisoa ja nuorisoseuroissa pidetään häpeänä, jos joku juo, ja niin se on käynyt työväenliikkeenkin kehitys ja yhä edelleen, vaikka työväenliikkeen johtomiehiltä ei vaadittaisikaan ehdotonta raittiutta. Nyt meidän pitäisi saada eduskuntaan omia miehiä ja jos me emme määrää mitään tässä suhteessa, niin he voivat ajaa raittiusasiaa niin, että puolustavat kapakkaa säätytalossa.

Rissanen: Minun täytyy myöntää, että jos minä olisin ollut sillä kannalla kun useat puhujat täällä niin kyllä minä olisin ollut jyrkempi. Jos täällä ehdotonta raittiutta vaaditaan, niin kyllä se on kuten Sirola sanoi, voi kasvattaa farisealaisuutta. Minä voisin juoda kotonani, panna oveni kiinni ja olla äärettömän raitis. Samoin voisin kapakassa panna ovet kiinni ja juopotella toverieni kanssa. Hyvä on että raittiuteen koetetaan pyrkiä, mutta minun mielestäni ei se näytä olevan puolueelle eduksi. Minä pyydän kertoa erään

esimerkin: Minä tunnen että tämän vaatimuksen etupäähän asettaminen on saattanut kymmeniä henkilöitä linnaan. Te tiedätte että Kock oli raitis mies. Hän uskoi kapinapäivinä eräälle henkilölle tärkeitä tehtäviä sentähden, että tämä oli raitis, ja hän luotti tähän sentähden. Tämä ei kuitenkaan tuota luottamusta ansainnut ja nyt on tämä sama mies pitämässä kotitarkastusta poliisien mukana punakaartilaisten perheissä. (Ei kelpaa, alas).

Keskustelu loppui. Äänestettiin ensin Heiton ponnen ja puoluehallinnon ehdotuksen välillä, jälkimäinen voitti 126, edellinen sai 44. Sitte äänestettiin Petterssonin ponnen ja puoluehallinnon ponnen välillä, jälkimäinen sai 127 ja edellinen 73. Puoluehallinnon ehdotus hävisi äänestyksessä Kososen ehdotuksen kanssa. Edellinen sai 120, jälkimäinen 153. Päätös tuli siis:

Puoluekokous lausuu sen vakavan toivomuksen, että puolueen jäsenet yleensä noudattavat raittiutta, ja että puolueen luottamustoimissa olevain henkilöiden siveellinen velvollisuus on olla ehdottomasti raittiita.

Päätöstä vastaan ilmoitettiin seuraavat vastalauseet:

Panen jyrkän vastalauseen sitä päätöksen tekotapaa vastaan näin tärkeässä asiassa kuin asiaa ei ennen päätöksen tekoa annettu mennä valiokuntaan lopullisia ponsiehdotuksia varten.

Jussi Tuominen.

Puolueen toimitsijain raittiutta koskevan mielestämme liian lievän päätöksen johdosta panemme jyrkän vastalauseen, koska emme voi luottaa siihen, että se siveellinen velvollisuus, jonka tehty päätös sisältää, ei sido puolueen luottamushenkilöitä enemmän kuin tähänkään heitä on voinut aate sitoa, raittiuteen, ja koska olemme sillä kannalla, että ehdoton raittius on jokaisen sosialidemokratien sekä varsinkin puo-

fueen Juottamushenkilöitten velvollisuus sekä kun olemme vakuutetut, että puolueen jäsenet ja ennen kaikkea luottamushenkilöt kun väkijuomia nauttivat jo ovat puolueen mainetta ja arvoa alentaneet sekä vastaisuudessa samankaltaisella menettelyllä, jota tehty päätös ei juuri ollenkaan ehkäise, vielä enemmän alentavat.

Oulussa elokuun 24 p:nä 1906.

Maria Laine. Ida Kantanen. Kullervo Manner.
Gustaa Kopila. Aino Takala. B. Haarala.
Oskari Lylykorpi. J. Heikkilä.

Kun minusta jokaisen sosialidemokratian ja ennen kaikkea luottamushenkilöiden selvä velvollisuus kieltolain vaatijana on olla ehdottomasti raitis ilman mitään erityisiä päätöksiä, pidän edellätehdyn päätöksen rumana tinkimisenä puolueen periaatteista ja panen sitä vastaan vastalauseeni.

Mikko Uotinen.

menettelytapa.

Mikko Uotinen: Menettelytapavaliokunta on tehnyt seuraavan ponsiehdotuksen ja ehdottaa sen kokouksen hyväksyttäväksi :

Menettely tapavaliokunnan mietintö N:o I.

Vastaiseen toimintaansa nähden lausuu puolue seuraavaa:

a) *Taloudellisten ja yhteiskunnallisten uudistusten toteuttamiseksi toimii puolue ottamalla pontevasti osaa lähestyviin eduskuntavaaleihin, saadakseen tulevaan eduskuntaan mahdollisimman voimakkaan sosialidemokratian edustajaryhmän. Puolue ei tule hyväksymään minkäänlaisia vaaliliittoja porvarillisten puolueiden kanssa vaan tulee se itsenäisesti ja tarmokkaasti ajamaan läpi vaaliohjelmassaan esitettyjä taloudet-*

lisiä ja yhteiskunnallisia vaatimuksia, tukien uiko* puolelta kaikilla tarpeellisilla keinoilla edusmies-
tensä tärkeää työtä eduskunnassa.

b) Estääkseen porvaripuolueiden heikontamis-
ja hajottamisyrityksiä mainitun työn suorittami-
sessa, kieltää puolue jäseniään porvaripuolueiden
ehdokkaiksi asettumasta ja katsoo puolueen jä-
senen, joka tästä huolimatta suostuu porvari-
puolueen ehdokkaaksi, puolueesta eronneeksi;

c) Koska puolue täysin selvästi käsittää, että
niin kauvan kuin Venäjän nykyinen hallitusjär-
jestelmä jatkuu, ei Suomen sisäinen itsemäärää-
misoikeus ole heikostikaan turvattu eikä täysiiä
takeita rauhallisen lainsäädäntötyön säännölliselle
jatkumiselle ole olemassa, katsoo puolue vaka-
vaksi velvollisuudekseen olla solidaarinen Venäjän
kansan vapausliikkeen kanssa, ottaen kuitenkin
huomioon kussakin tapauksessa erittäin Suomen
erikoisasemasta johtuvat toimintamahdollisuudet
täydellisen valtiollisen kansanvallan toteuttami-
seksi maassamme ja jättää lähemmän päätös-
vallan kussakin tilaisuudessa puolueenvostolle.

d) Tätä silmällä pitäen on puolueen jäsenien
ehdoton velvollisuus noudattaa mitä ankarinta
puoluekuria ja kaikenlaiset omapäiset, hajanaiset
yritykset asian suhteen jyrkästi kielletyt.

e) Kun vakavaa aikomusta on huomattavissa
rikkaitten eduskunnassa Suomen oman sotaväen
aikaansaamiseksi, katsoo puolue tämän homman
kansallemme vahingolliseksi vaatien siitä ylä-
luokkia täydellisesti luopumaan ja tulee puolue
toimeenpanemaan väsymättömän agitatsioonin
tämän aikomuksen toteuttamista vastaan ja vaatii
puolue ohjelmansa, mukaisen, kansanpuolustuksen
järjestämistä.

f) Puolue katsoo tärkeäksi että puolueen ko-
konaisuuden ja lujuuden saavuttamiseksi 011 pan-

* *tava erityistä painoa toverihengen kohottamiseksi puolueessa ja taistelu ulospäin on saatava ei yksin voimakkaaksi ja tehoiseksi, vaan myöskin puolueen arvokkuudelle sopivaksi.*

Oulussa, 24 p. elokuuta 1906.

Taavi Tainio. Aukusti Rissanen. Mikko Uotinen.
O. V. Kuusinen. A. Järvenpää. Jussi Tuominen.
Severi Alanne.

Valiokunnan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 2.

Maan punaset kaartit muodostuivat ylläpitämään järjestystä työväen kokouksissa ja mielenosotusretkillä, suojaamaan työväen yhdistymis- ja kokoontumisoikeutta kaikenlaisia sorto-yrityksiä vastaan. Tämän tehtävänsä ovat ne yleensä kunnialla täyttäneet, vaikuttaen osaltaan pontevasti eduskuntakysymyksen ratkaisuun. Joskin niiden eräissä osastoissa on tapahtunut harkitsemattomia tekoja, ei sitä tietenkään ole luettava koko maan punasten kaartien viaksi. Tämän kaiken luonnollisestikin selvästi käsittäen, on maan jo muutenkin surkean kuuluisaksi itsensä tehnyt senaatti kuitenkin julennut mitä törkeimmin polkea kansan itse itselleen hankkimaa kokoontumis- ja yhdistymisvapautta, tahtoessaan hajottaa koko maan punaset kaartit. Tämä toimenpide on köyhälistön siveellistä oikeudentuntoa sitäkin loukkaavampi, kun viranomaiset samanaikaisesti sekä salaisesti että julkisestikin suosivat ja perustavat aseellisia järjestöjä yläluokkien etuoikeuksien turvaksi. Mutta koska punaset kaartit jo ovat suorittaneet tärkeimmät tehtävänsä, niin välttääkseen koko kansalle turmiollista molemmiin puolista uhittelua ja osottaakseen, että köyhälistön edustajilla sittekin on enemmän mielenmalttia ja harkitsemiskykyä kuin keisarin suomalaisilla neuvonantajilla,

julistaa puolueen edustajakokous punaset
kaartit hajonneeksi.

Oulussa 24 p. Elokuuta 1906.

Taavi Tainio.	Aukusti Rissanen.	Mikko Uotinen.
A. järvenpää.	Severi Alanne.	Jussi Tuominen.
O. V. Kuusinen.		

Kokous hyväksyi mietinnön yksimielisesti ja kohotti 3-kertaisen eläköönhuudon punasen kaartin muistolle.

Puoluehallinnon tilit.

Emil Viljanen luki puoluehallinnon tilejä tarkastamaan asetetun raha-asiain valiokunnan mietinnön N:o 1, joka kuului:

Koossaoleva edustajakokous jätti raha-asiain valiokunnan tehtäväksi tarkastaa tilit toimintakaudelta ¹⁷/s 1903 — ⁷h 1906. Valiokunta ei kuitenkaan ole saanut Forssan edustajakokouksessa valitun puoluehallinnon tilejä eikä muita asiakirjoja, eikä tilintarkastajain lausuntojakaan, jotka kuitenkin Suomen työväenpuolueen sääntöjen 18 §:n mukaan tulisi tälle edustajakokoukselle jättää hyväksyttäväksi. Nykyinen puoluehallinto, joka Tampereen kokouksessa v. 1905 valittiin, ei myöskään ole entiseltä puoluehallinnolta saanut vastaanottaa puolueen kirjanpitokirjoja, luetteloa puolueen veloista ja varoista, arkistoa, kirjavarastoa eikä muuta puolueen omaisuutta, kuin rahaa Smk. 4,500, jotka entinen puoluesihteer, senaattori J. K. Kari on nykyisen puoluehallinnon rahastonhoitajalle, toveri E. Perttilälle jättänyt. Emme sen vuoksi ole voineet sanottuja tilejä ensinkään tarkastaa. Kun kuitenkin entisen v. 1905 eronneen puoluehallinnon varojen tilittäminen ja velkojen tunteminen sekä kaikkien asiakirjojen saaminen puoluehallinnon haltuun on välttämätöntä ehdotamme

1) että kokous velvottaa Tampereella eronneen puoluehallinnon jättämään tilit, tilintarkastajain lausunnot, luettelon veloista ja varoista, kaikki

puolueen asiakirjat ja muut arkistoon -kuuluvat paperit ennen ensi lokakuun loppua puolueen toimeenpanevalle valiokunnalle, joka jättäköön ne heti täällä valittaville tilintarkastajille. Tilit tarkastettuaan jättäkööt tarkastajat tilikirjat oman lausuntonsa kera puolueen puoleen.

Puolueen puoleen tulee tilien ja tilintarkastajain perusteella myöntää entiselle puoluehallinnolle tilinvapaus, sekä julaista tilin päätös kaikine lausuntoineen puolueen jäsenten tiedoksi.

Viitaten puolueen voimassa olevien sääntöjen 18 §:ään, jossa mainitaan, että »puolueen tilit tehdään vuosittain», ei Tampereen kokouksessa valittu puoluehallinto ole 8¹/₂ h kulkautta vasta oltuaan toimessa päättänyt tilejään. Tämä on ollutkin sopimatonta, kun ei edellinen puoluehallinto ole vielä antanut lopullista selvitystä puolueen varoista ja veloista. Siitä huolimatta on valiokunta tarkastanut yksityiskohtaisesti puolueen rahaston tilan sekä rahavarojen käytön kuluneena toimintakautena. Tämän on se tehnyt etenkin sen johdosta, että useat puoluekokouksessa saapuvilla olevat arv. jäsenet ovat siitä valiokunnalle erikoisesti ilmoittaneet.

Tilejä tarkastaessamme olemme havainneet rahastonhoitajan hoitaneen tilejä huolellisesti ja tarkkuudella. Ainoastaan muutamia pienempiä laskuvirheitä, jotka johtuvat epäilemättä siitä, että niin suurta työtä kysyvä toimi on varojen säästämiseksi hoidettu sivutyönä, olemme tileissä havainneet ja samalla ne korjanneet. Olemme kuitenkin pakotetut vastaisuuden varalle tekemään seuraavat muistutukset:

Puoluehallinto ottaessaan agitaattoreita palvelukseensa ei ole tehnyt minkäänlaisia pitempiaikaisia sopimuksia agitaattorien kanssa, vaan on siitä huolimatta ostanut heille heti vuosilipun valtionrautateilla. Siten on puoluehallinto tuottanut puolueelle tappiota. Vastaisuuden varalta toivomme, ettei puolueen niukkoja varoja siten tuhlateta, vaan jos vuosilippu agitaattorille hankitaan, agitaattorin kanssa tehtäköön sopimus, että hän vähintään yhden vuoden on puolueen

palveluksessa ja muulla tavoin valvottakoon, että toimeen otetaan henkilö, joka pystyy hänelle uskotut tehtävät täyttämään.

Puoluehallinnon varoja sijoitettaessa on Puoluehallinnon toimeenpaneva varoja lainaksi erityisille puolueen liikeyrityksille ja työväenyhdistyksille. Siten on puoluelehti «Kansan Tahto», »Kymnlaakson työväen sanomalehti- ja kirjapainosuuskunta" («Eteenpäin"-lehti) sekä Hämärin ja Parikkalan työväenyhdistykset saaneet lainoja Puoluehallinnolta.

Koskettelematta lähemmin näiden eri liikeyritysten ja työväenyhdistyksiä vakavaraisuutta, emme kuitenkaan voi hyväksyä tällaista varojen lainaamista. Jo se seikka, että puolueen varat eivät riitä kaikille varoja tarvitseville yhdistyksille ja liikeyrityksille, nostaa kysymyksen, mikä puolueen liikeyritys tai yhdistys on etusijassa oikeutettu saamaan varoja lainaksi, sillä useat niistä ovat mitä välttämättömmässä tarpeessa. Jos yhdelle myönnetään, vaatii toinen, mutta kaikille eivät varat kuitenkaan riitä ja silloin saattaa syntyä osattomiksi jääneissä tyytymättömyyttä puolueen varojen lainaajia, puoluetoimikuntaa vastaan. Kun varoja sijoitetaan liikeyrityksiin, ei niitä voida heti saada ulos, milloin puolue niitä tarvitsee. Siitä voi johtua arvaamattomia haittoja puoluetoiminnalle. Puoluehallinnon on myöskin perin vaikea tuntea kaikkien lainaa haluavien todellista maksukykyä, joten varat saattavat tulla lainatuksi yrityksiin, jotka ovat epävarmoja eivätkä muutaman ajan kuluttua pysty maksamaan lainojansa, joten puolue kärsii aineellista tappiota ja siten varojen puutteessa ei sopivalla hetkellä voi tarpeeksi suurella ponnella ajaa köyhälistön asiaa. Sitäpaitsi helppo lainansaanti kiihottaa puolueen jäseniä ryhtymään kevytmielisiin liikeyrityksiin, joista ei ole puolueelle eikä yrityksiin osaa ottaville mitään hyötyä vaan yksinomaan tappiota.

Ylläolevan perustalla ehdottaa valiokunta:

- 2) että kokous kieltää puoluevärejä lainaamasta liikeyrityksiin tai eri yhdistyksille.

Lainassa olevat varat nousevat nykyään 8,878 markkaan. Ainoastaan 1,250 markasta on vakuus takauksien muodossa olemassa.

Sitäpaitsi on puoluehallinto sijottanut käyttämättä olevat varat 12,000 mk. 6 % korkoa vastaan Helsingin työväen sanomalehti- ja kirjapaino-osakeyhtiön rakennusrahastoon ehdolla että varat milloin tahansa ilman irtisanomatta tarvittaessa ovat saatavissa. Kun porvarilliset rahalaitokset maksavat peräti pienen koron, ja rahat valiokunnan mielestä ovat varmassa vakavaraisessa paikassa hyväksyttävillä ehdoilla sijotettuna, ehdottaa valiokunta:

3) *Puoluehallinnon toimenpiteen hyväksyttäväksi, niin kauvan kuin nykyiset ehdot ovat voimassa.*

Puoluehallinnon omaisuuden tila osottaa 30 p. kesäkuuta 1906:

Varoja:

Rahaa kassassa	866: 89
Irtaimistotilillä	1,269: 20
Juoksevilla tilillä pankissa	527: 60
Jäsenkirjatilillä	1,416: 50
Lakkorahastotilillä	3,084: 90
Kirjainkustannustilillä	1,016: 20
Velkakirjain tilillä*).	20,878: -
Torpparien komitealle etukäteen	645: 64
Saatavia kustannustoimesta noin	5,500: —
	Smk. 35,204: 47

Velkoja:

Eri henkii, tili	237: 50
Suurlakkorahastotili	6,465: —
Pääomatili	28,591: 97
	Smk. 35,204: 47

*) Siihen luettuna myöskin Helsingin työväen sanomal. o.-yhtiöön talletetut 12,000 mk.

Kassatili osottaa kassaliikkeen kuluneella ajalla Mi 21905 —
306 1906 tehneen yhteensä 100,882 mk. 80 penniä.

Tuloja on puolueella sanotulla ajalla ollut: lahjoituksia äänioikeusrahastoon 31,644 mk. 90 p:ä, suoritettuja puolueveroja 8,573 mk. 55 p. ja voittoa mielenosotusmerkeistä 340 mk. 52 p. *Menoista* ovat huomattavimmat agitatsiooniin 11,197 mk., erityisiin kulunkeihin 4,319 mk. 65 p., toimihenkilöitten palkkoihin 3,750 mk., vero kansainväliselle sosialistiliitolle Brusselissä 207 mk. 75 p. y. m. pienempiä eriä. Lakkoavustukseen on käytetty 4,005 mk.

Kokous jätti valiokunnan käsiteltäväksi myöskin puoluehallinnon menettelyn Tampereen tehdaslakkolaisten avustamisen suhteen. Katsoen siihen, että lakkolaiset olivat alkaneet työtaistelunsa ilman puoluehallinnon lupaa, eivätkä olleet järjestyneitä, pitää valiokunta puoluehallinnon menettelyä täysin oikeana. Puoluehallinto on, kuten toimintakertomuksesta ilmenee, jo avustanut Tampereen lakkolaisia 3,500 markalla, mutta on kieltäytynyt suorittamasta lisäksi pyydettyjä 2,500 markan rahaerää. Avustuksen johdosta on Puoluehallinnon lakkorahastoon syntynyt 3,084 markan 90 pennin vaje. Jos edelleen myönnettäisiin pyydetty 2,500 mk. •suurenisi vaillinki yhä suuremmaksi. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi

4) että kokous Tampereen lakkolaisten avustuksen suhteen hyväksyy Puoluehallinnon menettelyn.

Kun lakkorahastossa nykyään on 3,084 markan 90 pennin suuruinen vaje, ehdottaa valiokunta

5) että ne yhdistykset ja osastot, jotka eivät vielä ole suorittaneet Puoluehallinnon suorittamaa vapaaehtoista verotusta jäsentä kohti, tämän verotuksen ensi tilassa Puoluehallinnolle suorittaisivat.

Torpparien kokouksen kustannuksien peittämiseksi ja torpparien keskustoimikunnan tarpeisiin on puoluehallinto

myöntänyt 1,000 markan suuruisen määrärahan, josta vasta 645 mk. 63 penniä on käytetty. Ammatillisen järjestön muodostamiseksi on puoluehallinto samaten myöntänyt 2,000 markan suuruisen määrärahan. — Suomen sosialidemokratian puolueen laajentamiseksi on kumpaisenkin järjestön aikaansaaminen suuresta merkityksestä, jonka vuoksi valio-kunta ehdottaa

6) *että kokous hyväksyisi puoluehallinnon myöntämät määrärahat.*

Emil Viljanen,
(puheenjohtaja).

Mikko Virkki.
Vikt. Viitanen.

J. Lehtovaara.

F. J. Tuomola.
Juho Rainio.
(sihteeri.)

Sirola Jausui selvitykseksi seuraavaa: On katsottava säästöksi että puolueen agitaattoreilla on vuosilippu. Kun toveri Kosonen luopui, niin lippu jäi hänelle. Toveri Piisiselle oli myös hankittu vuosilippu ja kun hän meni Kansan Tahdon toimitukseen niin otettiin ulos mitä lipusta saatiin. Kun laskettiin hänen matkansa ja mitä ne olisivat tulleet maksamaan, jos lippu olisi otettu vaan kerrallaan, niin ei mitään tuhlausta ollut tapahtunut, olipa muutamia kymmeniä markkoja säästetty. Nykyisin ei ole vuosilippua muilla kuin Lehoekkaalla ja Kirjarinnalla. Mitä lainoihin tulee, niin Parikkalassa nämä olivat varat käyttäneet ja yhdistys lähetti puoluehallinnolle velkakirjan, joten puoluehallinto ei nähnyt muuta keinoa kuin ottaa sen vastaan ja odottaa tuon yhdistyksen tilitystä. Kymnlaakson sanomalehtiosuuskunnalle myönnetystä lainasta ovat yksityiset jäsenet menneet takuuseen joten se on kylläkin varmasti saatavissa. Kansan Tahdolle myönnettiin pienempi laina, koska puoluelehtien tukeminen on pidetty tärkeänä. Laina on 2,000 markkaa, josta 1,250 mkaa on täydellisellä takuulla. Hämärin työväenyhdistykselle myönnettiin pienempi laina, että saisivat rakennuksensa katon alle.

Raha-asiain valiokunnan mietintö hyväksyttiin seuraavilla muutoksilla: Kohta 2) Lainoja saa puoluenevosto antaa riittävää takuuta vastaan.

Kyminlaakson laina selitettiin olevan persoonallisilla riittävillä takuilla. Sekin hyväksyttiin.

E. Viljanen luki: Raha-asiain valiokunnan mietinnön n:o 2, koskeva suurlakkokomitean tilejä ja rahavarojen hoitoa.

Tarkastaessamme n. s. suurlakkokomitean (»Järjestävän toimikunnan») tilejä ja rahavarojen hoitoa havaitsimme tilit oikeiksi ja verifikaattien kanssa yhtäpitäviksi. Kirjanpito oli kuitenkin huolimattomasti pidetty, jota vastaisuudessa tulisi välttää.

Suurlakkokomitean tulot keräyslistoista ja lahjotuksista tekevät tilien mukaan yhteensä Smk	18,180: 50
sekä menot kuittien mukaan	5,515: 45
joten säästöksi jää Smk	12,665: 05

Menot johtuvat etupäässä agitaattoreille, ja järjestävän komitean toimissa Helsingissä työskennelleiden henkilöiden palkkioista, matkakuluista, postimaksuista ja painotöistä.

Katsoen siihen, että tilit ovat oikeat, ehdotamme että suurlakkokomitean rahastonhoitajalle toveri Paavo Leppäselle myönnetään täydellinen tilinvapaus.

Rahavarojen jäännöksestä Smk. 12,665: 05 on puoluehallinnon rahastoon viime kesäk 30 päivään asti siirretty Smk. 6,660: -.

Kohdakkoin alkaa maassamme v. 1907 kokoontuvani valtiopäiväin edustajain vaalit. Vaaleihin, jotka muodostunevat entisestään monta vertaa kiihkeämmäksi, tulee Suomen sosialidemokratinen puoluekin ottamaan osaa. Luonnollista on, että tässä vaalitaistelussa tullaan tarvitsemaan varoja runsaassa määrässä, jos tahdotaan tarmokkaasti työskennellä saadaksemme eduskuntaan edustajiksi suurimman määrän puolueemme jäseniä. Vaaliagitatsiooni on järjestettävä suurlakkokitatsiooni voimakkaammaksi. Ehdotamme sen vuoksi,

että järeillä olevat suurlakkokomitean varat siirretään puoluehallinnolle „vaalirahaston" nimellä,

jonka varoja käytetään puoluehallinnon päätöksen mukaisesti vaaliagitatsiooniin maassamme.

Eri tahoilla maassamme on olemassa suuriakkorahastoja. Kaikkialla on yleisen, puoluehallinnon toimesta harjoitettavan vaaliagitatsioonin lisäksi, pantava toimeen paikallinen vaaliagitatsiooni. Ehdotamme

*että siellä, missä on olemassa suurlakko-
rahastoja, ne siirretään paikallisen vaaliapiirijär-
jestön huostaan käytettäväksi vaaliagitatsiooniin.*

Emil Viljanen, Vikt. Viitanen. T. Lehtovaara.
(puheenjohtaja).

M. Virkki. A. Pylkkönen. F. J. Tuomala. Juho Rainio,
(sihteeri).

Rahastonhoitaja P. Leppäselle myönnettiin tilivapaus.
Mietinnön johdosta ehdotti

S. Alan/Te että ehdotus suurlakkorahaston jakamisesta
meni menettelytapavaliokuntaan.

Äänestyksellä 155 äänellä 101 vastaan hyväksyttiin Alan-
teen ehdotus. Muuten hyväksyttiin mietintö.

Puolueen uuöei järjestyssäännöt.

Edvard Valpas luki sääntövaliokunnan mietinnön n:o 1,
joka kuului:

Sosialidemokratisen puolueen Suomessa edustajakokouk-
sessa asetetulle sääntövaliokunnalle jätettiin tarkastettaviksi
ehdotus «Suomen sosialidemokratisen puolueen sään-
nöt" ynnä

melkoinen joukko kirjallisesti sen eri kohtiin tehtyjä
muutosehdotuksia.

§:iin 1 ja 2 ei ole tehty mitään muutosehdotuksia ja
puoltaa valiokuntakin ne hyväksyttäväksi sellaisinaan.

§:ään 3 oli jätetty T. Leppämäen pitempi muutosehdo-
tus, joka pääasiallisesti sisälsi, että

muodostettaisiin erikoinen valtiollinen järjestö, ja

erikoinen ammatillinen järjestö, siten että ei se eikä sen osa kuuluisi sosialidemokratiseen puolueeseen, ja

kukin kansalainen saisi olla tahtonsa mukaan toisessa tai toisessa noista tai molemmissa.

Valiokunta päätti ehdottaa, että § 3 hyväksyttäisiin muuttamatta.

§ 4 samoin.

§:ään 5 oli tehty seuraavat muutosehdotukset:

1) Yllämainittuja henkilöitä hyväksyy tai hyljää puoluekokous.

2) »Puolueosastolla ei saa olla oikeutta pitää muita kuin kaikkien on maksettava puoluemaksut jäsenen osastollen (J. A. Vartiainen).

3) Heidän tulee maksaa puolueverot, mutta elköön olko heillä äänivaltaa puoluetta koskevissa asioissa" (A. Tynkkynen).

Valiokunta puoltaa hyljättäväksi nuo ehdotukset ja ehdottaa 4:si

että §:n 5 toinen kohta »kuitenkin tulee maksaa myös heidän osaltaan puolueverot" poistettaisiin.

§:ään 6 on Sortavalan t. y:n puolesta A. Ahtiainen huomauttanut, että

kolmen kansallisuusjärjestön muodostaminen on meidän pienissä oloissa suuria varoja kysyvä, koska kuhunkin järjestöön tulisi palkattavaksi eri toimihenkilöt

ja puoltaa, että

yksi toimikunta huolehtisi kaikkien kansallisuusjärj estojen toiminnasta, mutta pitäisi kummin-kin eri kansallisuusrekisteriä puolueeseen kuuluvista järjestöistä.

Samansuuntaisen ehdotuksen teki H. Nevander.

Valiokunta pyytää huomauttaa, että nyt jo on olemassa kaksi kansallisuusjärjestön toimikunnaksi sopivaa laitosta, nimittäin Svenska arbetareförbundets bestyrelse ja Suomen työläisten keskustoimikunta ja kolmas, venäjänkielisten yhdistysten keskustoimikunta voi helposti muodostua, jonka johdosta valiokunta puoltaa, että

§ 6 hyväksytään sellaisenaan.

§:n 7 johdosta oli H. Turunen ehdottanut, että

1) maaseutujäseneltä edelleen kannettaisiin puolueveroa puolet vähemmän kuin kaupunkilaisilta,

Kymin t. yn edustajat, että

2) puolueen järjestyssäännöissä nimenomaan mainittaisiin, että jäsen, joka kerran on suorittanut puolueen sisäänkirjoitusmaksun, olisi siitä vapaa, vaikka hän muuttaisi toiselle paikkakunnalle ja haluaisi liittyä työväenjärjestöön, kumminkin sillä ehdolla että hän on suorittanut säännöllisesti jäsenmaksut,

sama, että

3) kesän ajalta olisi puolivuosisivero 25 penniä ja talven ajalta 20 penniä, siis yhteensä 45 penniä vuodessa,

H. Hokkanen, että

4) puolueveron olisi maalaisyhdistyksen jäseneltä 50 penniä ja kaupunkilaisyhdistyksen jäseneltä 1 markka vuodessa.

Samaa ehdotti Oskari Leivo.

K. Tuominen, että

5) puolueveron olisi jokaista jäsentä kohti kaupungeissa 1 markka ja maaseudulla 50 penniä vuodessa.

Valiokunta huomauttaa, että tuo puolueveron nimellä tuleva osa olisi se, mikä jaetaan §:n 8 mukaan kansallisuusjärjestön toimikunnan ja puoluetoimikunnan hoidettavaksi, siis vastaisi sitä erää, mikä nykyisin kannetaan Arbetareförbundefin hallinnolle sen liiton jäseniltä, kerätään 1 mk 20 p:ä jäseneltä vuodessa, ja sitä erää, jota Työläisliiton sääntöjen mukaan voidaan kantaa kaupungeissa 60 penniä vähimpänä ja maaseudulla 30 penniä vähimpänä vuosimaksuna, sekä ehdottaa, että

puoluevero on 25 penniä kultakin maaseudulla ja 50 penniä kultakin kaupungissa asuvalta puoluejäseneltä puolesta vuodessa.

§:stä 11 on Juho Heino ehdottanut, sillä perusteella että olisi toimihenkilöistä puute, että
aluejärjestöt poistettaisiin.

Valiokunta pitää niitä tarpeellisina valtiopäivämiesvaalien takia ja ehdottaa §:n pysytettäväksi.

§:n 14 yhteyteen sopii Järvenpään ehdotus,

eikö olisi yksilöille asetettava tilaisuus kuulua puolueeseen suoraan, sillä uhalla että maksaisivat suuremman veron kuin tavalliset jäsenet.

Valiokunta huomauttaa, että aluejärjestön kautta on yksilöillä jotenkin tuo vapaus ja pitää lisäystä tarpeettomana.

Maksuista ehdottaa valiokunta lisäyksen

«kaupungeissa ja tehdaspaikoissa, 15 penniä muuten maaseudulla.

I. Häkkinen 1 mk. vuodessa maalaiskunnissa.

§:ään 22 ehdotettiin ruotsal. työväenliiton taholta siihen suuntaan käyvää muutosta, että kunnallisjärjestön vähemmistönä oleva kieliryhmä saisi itse valita edustajansa. Ehdotuksen mukaan jäisi kunnallisjärjestölle avoin valta järjestää suhteelliset vaalit ja siten tyydyttää sanottua tarvetta. Mutta kun vielä ruotsalaiselta taholta huomautettiin, että ruotsinkielisten eri kunnallisjärjestöissä olevain tulisi saada yhtyä, niin

että yhtyneitä olisi 250, jotka valitseisivat ruotsal. edustajan, puolsi valiok. sen mahdolliseksi tekevää muutosta.

§:stä 23 ehdottaa valiok. pois sanan «vaalipiirissään».

S. Häkkinen ehdotti §:n 1 kohdan lopun ja 2:n kohdan yhdistettäväksi ja tähän muotoon:

,—vaalipiirijärjestöjen edustajakokoukseen, minkä nimenä on sosialidemokratinen vaalipiirikokous."

§:n 24 momentista 7 ehdotti valiokunta pois sanan «socialidemokratisen».

§:ääti 25 ehdotti S. Häkkinen määritelmän toimikunnan virkailijoista, vaan valiokunta katsoi voitavan jättää sen vaalipiirikokouksen vapaasti päätettäväksi.

§:ään 31 ehdotti valiok. muutoksen «viidesosa» kolmasosan sijaan.

§:ään 33 «yhtäläinen äänivalta» viiden äänen sijaan.

§:än 37 yhdenmukaiseksi §:in 22 muutosehdotuksen kanssa.

§:ään 35 on valiok. ehdottanut edellisestä johtuvia muutoksia.

J. Heikkilä ehdotti lisäyksen:

•Kunnallisjärjestö, jossa on jäseniä vähemmän kuin 500 mutta jonka yhtyminen harvan asutuksen vuoksi ja kulkuneuvojen huonouden takia on vaikea, valitsee kuitenkin edustajan."

Valiokunta puolsi sen hyväksyttäväksi lisäyksellä; jos piiritoimikunta on siihen luvan antanut.

S. Häkkinen ehdotti edustusperusteen 300:ksi.

§:n 39 katsoi valiokunnan enemmistö sopivammaksi yhdistää §:ään 37, mutta vähemmistö arveli ehdotuksenmuokaisenkin järjestyksen olevan siedettävän.

§:n 47 johdosta vastusti / A. Mäkinen asiain esittämisoikeuden myöntämistä kaikille puolueen jäsenille, mutta valiokunta puoltaa sen myönnettäväksi niinkuin ehdotuksessa on.

§:n 48 johdosta huomautti *Santeri Nuorteva*, että olisi epäkäytännöllistä kieltää muiden kuin 6 viikkoa ennen ko-